

P

Projekt

z dnia 3 listopada 2021 r.

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ KONSTANCIN-JEZIORNA**

z dnia ..... 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-
Jeziorna na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) oraz 87 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2021 r. poz. 710 z późn. zm.), po uzyskaniu opinii Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie Rada Miejska Konstancin-Jeziorna uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje do realizacji „Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna na lata 2022-2025” w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza Burmistrzowi Gminy Konstancin-Jeziorna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia opublikowania w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

**Gminny Program
Opieki nad Zabytkami
dla gminy
Konstancin-Jeziorna
na lata 2022-2025**

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane przez:

EwidencjaZabytkow.pl
biuro badań i dokumentacji zabytków
tabelafert.pl

we współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Konstancina-Jeziorna

Aktualizacja i uzupełnienie
Wydział Planowania Przestrzennego
mgr Elżbieta Bartoszevska

Konstancin-Jeziorna, październik 2021

Spis treści

1	WSTĘP	4
2	PODSTAWA PRAWNA.....	6
3	UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.....	7
4	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	15
5	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.....	23
5.2.	CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ORAZ ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY.....	42
6	OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ (ANALIZA SWOT).....	113
7	ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE	116
8	INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY KONSTANCIN - JEZIORNA	120
9	ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.....	121
10	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI 123	
11	BIBLIOGRAFIA I AKTA ARCHIWALNE.....	136

1 WSTĘP

Dziedzictwo kulturowe to fundament każdego społeczeństwa. Zatem niezwykle ważna jest opieka nad zabytkami, która zakłada dbałość o dziedzictwo kulturowe, bez którego żadne społeczeństwo nie jest w stanie przetrwać. Ponadto dziedzictwo kulturowe jest podstawowym warunkiem trwania społeczności lokalnej. W związku z tym zachowanie tych elementów krajobrazu kulturowego jest istotne ze względu na zachowanie naszej tożsamości. Jednocześnie zachowane i zadbane zabytki stanowią potencjał, który można wykorzystać dla potrzeb rozwoju każdej gminy.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami. Mówi o tym artykuł w/cyt. 87 ustawy. Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców.

Program opieki nad zabytkami to inaczej strategia gminy w zakresie ochrony zabytków, której głównym celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego jak również jego promocja wśród mieszkańców gminy i turystów. Przyjęty przez radę gminy w formie uchwały, gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej. Będzie służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami ma pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, m.in. poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni.

Natomiast działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego mogą przyczynić się do rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Program został sporządzony zgodnie z wytycznymi „Poradnika Metodycznego – Gminny Program Opieki nad Zabytkami”, Warszawa 2008 r., przygotowanego przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków.

Gminny program opieki nad zabytkami jest opracowywany na 4 lata. Z realizacji programu Burmistrz co dwa lata sporządza sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miejskiej. Kolejne sporządzane programy opieki powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Niniejszy program jest pierwszym tego rodzaju dokumentem opracowanym dla gminy Konstancin-Jeziorna.

2 PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna są przepisy wynikające z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.). Ustawa ta wprowadziła obowiązek sporządzania przez gminy gminnych programów opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 wymienionej ustawy, prezydent, burmistrz lub wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Gminny program opieki nad zabytkami jest uchwalany przez radę gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program ogłaszany jest w dzienniku urzędowym województwa.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określiła główne cele gminnych programów opieki nad zabytkami, do których należą:

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem uzupełniającym w systemie planowania. Wyznacza cele i określa instrumentarium służące do ich osiągnięcia.

3 UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

3.1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997, Nr 78, poz. 483 z późn. zm.), która stanowi fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, i w której stwierdzono, że:

- „Rzeczpospolita Polska [...] strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju” (Art. 5),
- „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym” (Art. 6 ust. 1),
- „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie” (Art. 86).

3.2 Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r., poz. 710 z późn. zm.) jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce, która nakłada na gminę następujące obowiązki:

- obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy (art. 22 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),
- sporządzenie na okres czteroletni gminnych programów opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami),
- nakaz uwzględniania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej

strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, strategii rozwoju ponadlokalnego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami),

- nakaz uwzględniania gminnego programu opieki nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami),
- szczegółowe obowiązki samorządu dla objętych ochroną zabytków, które są własnością gminy lub są w jej posiadaniu (art. 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71 i 72 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami),
- możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale (art. 81 i 82 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami),

W art. 3 Ustawy o ochronie zabytków, zostały zdefiniowane podstawowe pojęcia użyte w ustawie, których znaczenie dla potrzeb sporządzanego Programu opieki nad zabytkami przedstawiamy poniżej:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt. 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt. 1;

- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;
- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;

- 14) krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków, w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Według zapisów art. 4 Ustawy o ochronie zabytków ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej, działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z art. 5 Ustawy o ochronie zabytków opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwale zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

W myśl art. 6 Ustawy o ochronie zabytków ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:
  - a) krajobrazami kulturowymi,

- b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
  - c) dziełami architektury i budownictwa,
  - d) dziełami budownictwa obronnego,
  - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
  - f) cmentarzami,
  - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
  - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- 2) zabytki ruchome będące, w szczególności:
- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
  - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
  - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
  - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
  - e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2019 r. poz. 1479),
  - f) instrumentami muzycznymi,
  - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
  - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- 3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
  - b) cmentarzyskami,
  - c) kurhanami,
  - d) relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Art. 6 ust. 2 Ustawy o ochronie zabytków mówi również, iż ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W ustawie znajdują się zapisy precyzujące formy ochrony zabytków. Art. 7 ustawy stanowi, iż formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków;
- 2) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- 3) uznanie za pomnik historii;
- 4) utworzenie parku kulturowego;
- 5) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

3.3 Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) określa następujące działania gminy na rzecz ochrony zabytków:

- „do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów, co za tym idzie również opieka nad zabytkami. (art. 6 ust. 1),
- zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, co może się przekładać na działania związane z opieką nad zabytkami w kontekście: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi.(art. 7 ust. 1).

3.4. Pozostałe akty prawne zawierające uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.) – art. 1, 3, 8, 10, 15, 37 b, 38 a, 47, 50,
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2020 r. poz. 1333 z późn. zm.) – art. 5, 39,
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1990 z późn. zm.) – art. 6, 13, 29, 68, 73, 84 i 96,
- Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485) – art. 17, 25, 35,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098) – art. 5, 83a,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219 z późn. zm.) – art. 101, 400a ust. 26,
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326) – art. 2, 34,
- Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 z późn. zm.) – art. 7, 12,
- Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2020 r. poz. 194 z późn. zm.) – art. 1, 7b, 9.

3.5. Akty wykonawcze dotyczące ochrony i opieki nad zabytkami:

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r. poz. 81),

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26.05.2011 roku w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2021, poz. 56),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28.04.2017 roku w sprawie Listy Skarbów Dziedzictwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 928),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16.08.2017 roku w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r. poz. 1674),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10.01.2014 roku w sprawie dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 110),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 09.02.2004 roku w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczonego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r. nr 30 poz. 259),
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25.08.2004 roku w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r. nr 212 poz. 2153),
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18.04.2011 roku w sprawie wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 r. nr 89, poz. 510).

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, reguluje:

- Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2020 r. poz. 902),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1479)

Natomiast ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2020 r. poz. 164 z późn. zm.).

4 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna, jest zgodny z strategicznymi celami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, które zostały określone w dokumentach wymienionych poniżej.

4.1.1. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 został przyjęty Uchwałą Nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. Krajowy Program jest kluczowym instrumentem planowania strategicznego w dziedzinie ochrony zabytków. W przyjętym dokumencie za główny cel postawiono „Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami”, który będzie realizowany przez trzy szczegółowe cele, podzielone na kierunki działania tj:

- Cel szczegółowy 1. Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego,
- Cel szczegółowy 2. Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami,
- Cel szczegółowy 3. Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa narodowego

Tabela 1. Cel szczegółowy 1, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

Cel szczegółowy I	Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego
Kierunek działania	I Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym
Zadanie	1.1. Szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
	1.2. Budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym.
	1.3. Merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach
	1.4. Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami
Kierunek działania	2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym
Zadanie	1. Wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich
	2. Ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich.

	3. Wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego.
	4. Powołanie Centrum Architektury Drewnianej

Opracowanie własne na podstawie „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

Tabela 2. Cel szczegółowy 2, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

Cel szczegółowy 2	Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami
Kierunek działania	1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami
Zadanie	Upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).
Kierunek działania	2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego
Zadanie	Podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje

Opracowanie własne na podstawie „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

Tabela 3. Cel szczegółowy 3, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

Cel szczegółowy 3	Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa narodowego
Kierunek działania	1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości
Zadanie	1. Kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami 2. Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
Kierunek działania	2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami
Zadanie	Program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego

Opracowanie własne na podstawie „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”

4.1.2. Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 została przyjęta uchwałą nr 239 Rady Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r. Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. W przyjętym dokumencie, w aspekcie ochrony zabytków wskazano następujące cele:

- wprowadzenie systemu standardów zabudowy i zagospodarowania terenu na terenach o niższym reżimie ochronnym,
- wprowadzenie narzędzi kompensacji utraconych korzyści ekonomicznych na terenach o wysokich restrykcjach konserwatorskich,
- wspieranie rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni: starych dzielnic mieszkaniowych, obiektów przemysłowych, pokolejowych, opuszczonych wsi przez przyjęcie regulacji z zakresu rewitalizacji obszarów miejskich i starych zasobów mieszkaniowych.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna wykazuje zgodność zarówno z programami o charakterze wojewódzkim jak i powiatowym, a w szczególności z następującymi programami strategicznymi i ich celami:

4.2.1. Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030 została przyjęta Uchwałą Nr 158/13 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 28 października 2013 r.

W przyjętym dokumencie zdiagnozowano najważniejsze problemy w dziedzinie kultury i dziedzictwa kulturowego występujące na Mazowszu, są to:

- niewystarczający poziom finansowania kultury,
- brak skutecznych ram prawnych w zakresie rewitalizacji oraz ochrony i opieki nad zabytkami
- brak współpracy władz na różnych poziomach administracji w zakresie ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego
- odpływ klasy kreatywnej stanowiącej potencjał rozwojowy regionu,
- słaba promocja kultury w kraju i zagranicą.

W związku z zaistniałymi zagrożeniami postawiono w Strategii rozwoju cele strategiczne oraz określono kierunki działań w obszarze kultury i dziedzictwa, które zostały pokazane w tabeli Nr 4.

Tabela 4. Cele strategiczne oraz zaproponowane działania w obszarze kultury i dziedzictwa określone w „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030”

Cel strategiczny 1	Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu
Działania	1. Poprawa atrakcyjności turystycznej regionu w oparciu o walory przyrodnicze (w szczególności w obszarach pasm turystycznych) 2. Wspieranie rozwoju turystyki kulturowej oraz tworzenia nowych produktów turystycznych 3. Ochrona spuścizny kulturowej regionu (materialnej i niematerialnej) 4. Rozwój systemu obsługi turystów (zaplecza turystycznego i systemu informacji turystycznej)
Cel strategiczny 2	Kreowanie miast jako centrów aktywności kulturalnej
Działania	1. Wykorzystywanie ośrodków miejskich do tworzenia i promowania kultury 2. Promowanie Warszawy jako europejskiego ośrodka kultury
Cel strategiczny 3	Wspieranie rozwoju sektora kreatywnego
Działania	Wspieranie inicjatyw gospodarczych w sektorze kreatywnym
Cel strategiczny 4	Wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w działalności gospodarczej
Działania	Wspieranie przedsiębiorczości w obszarze kultury
Cel strategiczny 5	Upowszechnianie kultury i twórczości
Działania	1. Rozwój zaplecza instytucjonalnego kultury i digitalizacja zasobów 2. Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej regionu 3. Wspieranie edukacji kulturalnej i artystycznej

Opracowanie własne na podstawie „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030”

4.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego

Plan został uchwalony przez Sejmik Województwa Mazowieckiego Uchwałą nr 22/18.

W przyjętym dokumencie określono następujące działania w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych – Tabela Nr 5.

Tabela 5. Działania w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych, określone w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, zatwierdzonym Uchwałą nr 22/18 z dnia 19.12.2018 r

Zadania 1.	Realizacja zadań wskazanych w wojewódzkim programie opieki nad zabytkami
Zadanie 2	Zachowanie i kreowanie ładu przestrzennego, zachowanie walorów krajobrazu kulturowego oraz kształtowanie pasm przyrodniczo-kulturowych o znaczeniu regionalnym poprzez
	1. Przeciwdziałanie negatywnym efektom urbanizacji i rurbanizacji;
	2. Wzmacnianie przestrzennych walorów obiektów oraz układów przestrzennych (w tym obiektów i obszarów przemysłowych) poprzez rewitalizację, restaurację oraz rekultywację
	3. Ochronę, rewitalizację i rewaloryzację obiektów i obszarów historycznych (zwłaszcza architektury drewnianej i przemysłowej, dworskiej, obronnej, dorobku nauki i techniki) w tym zabytków mających znaczenie symboliczne
	4. Odbudowę i rekonstrukcję dóbr należących do światowego i krajowego dziedzictwa po zniszczeniu w wyniku konfliktów zbrojnych lub katastrof spowodowanych zagrożeniami naturalnym
	5. Wykorzystanie sieci miast historycznych oraz atrakcji krajobrazowo-architektonicznych m.in. dla wyznaczania szlaków turystyki kulturowej;
	6. Tworzenie muzeów, w tym Stacji Muzeum 112, Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego na terenie dawnej Fabryki Broni oraz Centrum Nauki im. T. Sołtyka w Radomiu,
	7. Ochronę regionów etnograficznych oraz krain historycznych, jako cennych i charakterystycznych krajobrazów kulturowych, również jako element współpracy oraz rozwoju powiązań z sąsiadującymi województwami

Opracowanie własne na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, zatwierdzonego Uchwałą nr 22/18 z dnia 19.12.2018 r

4.2.3. Program Opieki nad Zabytkami w województwie mazowieckim na lata 2018-2021

Program Opieki nad Zabytkami w województwie mazowieckim na lata 2018-2021 został przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą nr 174/18 z dnia 13 listopada 2018 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym woj. Mazowieckiego dnia 16 listopada 2018 r. poz. 11075. Misją Programu w opracowanym dokumencie jest „podniesienie skuteczności opieki nad zabytkami i dziedzictwem niematerialnym.” W odniesieniu do zdiagnozowanych problemów wyznaczono cztery obszary strategiczne, w ramach których wyznaczono cele oraz zaplanowano przedsięwzięcia.

Tabela 6. Obszary strategiczne, cele oraz przedsięwzięcia ustalone w „Programie Opieki nad Zabytkami w województwie mazowieckim na lata 2018-2021”

1 Obszar strategiczny	Edukacja kształtująca świadomość i postawy
Cel 1	Wprowadzić elementy edukacji o dziedzictwie, w tym edukacji powszechnej
Przedsięwzięcia	Tożsamość lokalna - wartość unikalna „Jestem Społecznym Opiekunem Zabytków” „Odkrywamy nasze dziedzictwo”- coroczny konkurs fotograficzny
Cel 2	Wesprzeć edukacyjnie samorządy lokalne i właściciele zabytków
Przedsięwzięcia	Mazowieckie Centrum Wiedzy o Zabytkach „Renowacja Roku” – Nagroda Marszałka Województwa Mazowieckiego Dziedzictwo niematerialne – na listę UNESCO
2 Obszar strategiczny	Optymalizacja systemu dostępu do środków
Cel 1	Zoptymalizować system dotacji wojewódzkich
Przedsięwzięcia	Dotacje do prac konserwatorskich restauratorskich i robot budowlanych w obiektach zabytkowych Finansowania prac w obiektach zabytkowych, których właścicielem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego
Cel 2	Wzorcowo dbać o zabytki własne województwa
Przedsięwzięcia	Mecenas Dziedzictwa Mazowsza
3 Obszar strategiczny	Wypracowanie skutecznych narzędzi działania
Cel 1	Ograniczać ryzyko utraty najmniej trwałych elementów dziedzictwa
Przedsięwzięcia	Inwentaryzacja stylów architektury drewnianej województwa Spójny krajobraz kulturowy: katalog projektów Nasza żywa tradycja
Cel 2	Poprawić poziom współpracy na rzecz dziedzictwa
Przedsięwzięcia	Stała współpraca Samorząd Województwa – MWKZ-oddział NID
Cel 3	Wzmocnić potencjał promocyjny zabytków
Przedsięwzięcia	Tworzyć system wymiany wiedzy w zakresie opieki nad zabytkami Promocja zabytków poprzez tworzenie szlaków kulturowych
4 Obszar strategiczny	Wzmocnienie zasobów wiedzy fachowej
Cel 1	Tworzyć system wiedzy o zabytkach i dziedzictwie niematerialnym
Przedsięwzięcia	Program badań we współpracy z MWKZ i oddziałem NID
Cel 2	Radykalnie poprawić wykorzystanie technik cyfrowych

Przedsięwzięcia	Wzorcowa dokumentacja cyfrowa wybranych zabytków
	Nagroda Marszałka dla najlepszej digitalizacji zabytku

Opracowanie własne na podstawie „Programu Opieki nad Zabytkami w województwie mazowieckim na lata 2018-2021”

4.2.4. Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Piaseczyńskiego na lata 2013 - 2023 (Uchwała nr XXVII/6/13 Rady Powiatu Piaseczyńskiego z dnia 27 czerwca 2013 r.)

Powiat Piaseczyński w Planie Rozwoju Lokalnego jawi się nam jako miejsce charakteryzujące się licznymi zabytkami architektury i urbanistyki, w tym również obiektami budownictwa małomiasteczkowego i wiejskiego, świadczących o ciekawej historii. Występują tu również placówki muzealne, biblioteki oraz gminne ośrodki kultury.

Jak czytamy w opracowanym dokumencie, „Na terenie Powiatu znajduje się szereg obiektów wpisanych do rejestru zabytków, są to obiekty sakralne, obiekty obronne, obiekty przemysłowe, budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne, zespoły dworsko-parkowe i pałacowo-parkowe, zabytki przemysłowe, parki, cmentarze. Ponadto, na atrakcyjność turystyczną wpływają cenne walory przyrodnicze powiatu, w tym głównie kompleks Lasów Chojnowskich oraz specyficzny mikroklimat uzdrowiskowy Konstancina-Jeziornej.” W opracowanym dokumencie, w zakresie kultury, sportu i turystyki zidentyfikowano problemy jak: brak wystarczającej promocji turystycznej powiatu, niedostateczną infrastrukturę rekreacyjno-sportową dostępną dla wszystkich mieszkańców powiatu oraz braki w infrastrukturze służącej funkcjom kulturalnym, np. brak Sali koncertowej. Głównym celem wyznaczonym przez Plan Rozwoju Lokalnego jest m.in.: równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego w celu poprawy warunków życia mieszkańców oraz trwałego zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych. W ramach celu głównego został postawiony cel strategiczny IV: rozwój funkcji turystycznych Powiatu. W ramach realizacji tego celu ustalono zadania, które zostały wymienione w tabeli nr 7.

Tabela 7. Cel strategiczny IV oraz zadania ustalone w „Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Piaseczyńskiego na lata 2013 – 2023”

Cel strategiczny IV	Rozwój funkcji turystycznych Powiatu
Zadania	1. Upowszechnianie walorów turystycznych i rekreacyjnych Powiatu
	2. Wykorzystanie Piaseczyńsko-Grójeckiej Kolei Wąskotorowej do celów turystycznych
	3. Koordynacja budowy ścieżek rowerowych

Opracowanie własne na podstawie „Planu Rozwoju Lokalnego Powiatu Piaseczyńskiego na lata 2013 – 2023”

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konstancin-Jeziorna jest zbieżny z działaniami związanymi z upowszechnianiem walorów turystycznych posiadanego zasobu zabytków.

5 UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami strategicznymi wykonanymi na poziomie gminy

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konstancin-Jeziorna wykazuje zgodność z celami wszystkich gminnych dokumentów strategicznych: Aktualnie prowadzone są prace nad opracowaniem ewaluacji dotychczas obowiązującej Strategii rozwoju. Strategia rozwoju gminy Konstancin-Jeziorna do 2020 r. określała następujące cele.

5.1.1. Strategia Rozwoju Gminy Konstancin – Jeziorna do 2020 roku

Misją gminy jest harmonizowanie rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy oraz poprawa jakości życia mieszkańców z uwzględnieniem roli Konstancina-Jeziorny jako nowoczesnego uzdrowiska, łączącego lecznictwo uzdrowiskowe i rehabilitację z profilaktyką uzdrowiskową. Wszystko to będzie możliwe dzięki osiągnięciu wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Realizacji tej misji ma służyć III cel strategiczny sformułowany jako REWITALIZACJA ZDEGRADOWANYCH OBIEKTÓW i OBSZARÓW, W TYM O ZNACZENIU HISTORYCZNYM. W ramach tego celu zdefiniowano następujące zadania:

- Opracowanie – Lokalnego programu rewitalizacji, zawierającego projekty urbanistyczno-architektoniczne, społeczne i ekonomiczne (według wymogów UE), w tym m.in. dotyczące renowacji obiektów o wartościach architektonicznych i znaczeniu historycznym, rehabilitacji zabudowy, modernizacji, rozbudowy lub budowy na obszarach i w obiektach rewitalizowanych infrastruktury (wodno-ściekowej, drogowej, turystycznej, kulturalnej).
- Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wyznaczonych w programie do rewitalizacji (w przypadku braku planów).

- Przygotowanie wniosków (wraz z odpowiednią dokumentacją) o dofinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w latach 2007-2013 z funduszy strukturalnych UE.
- Realizacja projektów w kolejności ustalonej w Lokalnym programie rewitalizacji.
- Wykorzystanie niektórych obiektów historycznych dla celów związanych z kulturą, obsługą kuracjuszy i turystów, wyspecjalizowanym handlem i gastronomią.

5.1.2. Program Rewitalizacji - Konstancin-Jeziorna 2020+

Powyższy dokument został przyjęty Uchwałą Nr 500/VII/32/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 31 maja 2017 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr 416/VII/26/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Programu rewitalizacji - Konstancin-Jeziorna 2020+. Powyższy dokument jest spójnym programem gospodarczym mającym na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego najbardziej zdegradowanych obszarów miasta poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenny, środowiskowy i kulturowy), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Ten wieloletni plan działań tworzący ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych, opracowany został w oparciu o dokumenty strategiczno-programowe gminy, ze szczególnym uwzględnieniem Strategii Rozwoju Gminy Konstancin-Jeziorna do roku 2020. W wyniku przeprowadzonej diagnozy w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji jednostkę Mirków. Wybrany obszar jest charakterystycznym i specyficznym miejscem w gminie ze względu na przemysłową historię, na którym koncentrują się obiekty zabytkowe (w tym układ budowlany i urbanistyczny osiedla robotniczego).

W wyniku przeprowadzenia analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów ustalono misję rewitalizacji na „Tworzeniu warunków do rozwoju aktywności i wzmacniania więzi społecznych, pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców oraz włączania osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem, z wykorzystaniem międzysektorowej współpracy bazującej na tradycji produkcji papieru i tożsamości lokalnej.” Określona misja pozwoliła określić 2 cele, wokół których zostały skoncentrowane kierunki działań.

Tabela 8. Cele i kierunki działania „Programu rewitalizacji Konstancin-Jeziorna 2020+”

Cel 1	Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców
Kierunek działania	1. Włączenie społeczne osób wykluczonych oraz ograniczanie ubóstwa
	2. Wspieranie aktywności społecznej mieszkańców oraz inicjowanie działań międzysektorowych
	3. Pobudzanie i rozwijanie przedsiębiorczości mieszkańców
Cel 2	Stworzenie atrakcyjnych warunków do mieszkania
Kierunek działania	1. Kształtowanie estetycznej, funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej oraz międzyblokowej
	2. Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych
	3. Ochrona oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych.

Opracowanie własne na podstawie Programu rewitalizacji Konstancin-Jeziorna 2020+

Jak wynika, z powyższej tabeli jednym z przyjętych kierunków działań jest ochrona oraz wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych. W ramach tego działania zdefiniowano Projekt podstawowy nr 4 „Tradycje papiernicze naszą tożsamością lokalną – międzypokoleniowa aktywizacja mieszkańców Mirkowa.”, obejmujący Modernizację Muzeum Papiernictwa dawnej Królewskiej Fabryce Papieru w Konstancinie-Jeziornie (ul. Mirkowska 45) oraz Stworzenie Muzeum Wycinanki Ludowej i Papiernictwa zlokalizowanego w Konstancińskim Domie Kultury (d. Jaworskiego 18, obecnie ul. Anny Walentynowicz 18).

W tym miejscu należy podnieść, że w 2019 r. rozpoczęła się budowa Muzeum Wycinanki Polskiej, które będzie się mieścić w zabytkowym budynku dawnego Domu Ludowego przy ul. Anny Walentynowicz 18. Prace budowlane mają zostać zakończone w 2021 r. Na rzecz tego projektu Konstanciński Dom Kultury pozyskał ok. 2,5 mln unijnego dofinansowania. Celem projektu jest zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy i mikroregionu Urzecza poprzez rewitalizację i przywrócenie pierwotnego wyglądu Domu Ludowego wraz z nadaniem mu nowej roli Muzeum Wycinanki Polskiej. W ramach inwestycji powstanie sala wystawiennicza, konferencyjna, warsztatowa oraz pokoje biurowe. Multimedialna ekspozycja prezentująca wycinanki będzie połączona z dziejami miasta. Zamierzenie inwestycyjne stanowić będzie nie tylko atrakcję turystyczną ale doprowadzi do generalnego remontu budynku dawnego Domu Ludowego, położonego w graniach zespołu budowlanego oraz układu urbanistycznego osiedla robotniczego Mirków, wpisanych do rejestru zabytków pod nr A-1319 w dniu 02.11.2015 r.

5.1.3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna

Studium uwarunkowań to podstawowy dokument planistyczny szczebla lokalnego, opisujący stan zagospodarowania przestrzeni oraz definiujący kierunki realizowania polityki przestrzennej gminy. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, jednak stanowi merytoryczną podstawę dla sporządzenia i uchwalenia planów miejscowych.

Politykę przestrzenną gminy Konstancin-Jeziorna określa obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna, przyjęte uchwałą nr 97/III/17/99 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 27 grudnia 1999 r. Dokument został sporządzony i uchwalony pod rządami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, nieobowiązującej od dnia 11 lipca 2003 r.

W wyżej wymienionym studium przyjęto, że funkcją wiodącą w rozwoju przestrzennym i gospodarczym gminy jest funkcja uzdrowska wraz z towarzyszącymi jej funkcjami: usługową, w tym związaną z obsługą turystyki i rekreacji, mieszkaniową, rolniczą, produkcyjną. Jako główny cel przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej władz samorządowych określono zachowanie i zrównoważony rozwój tych funkcji. Uznano, że przemiany społeczne i gospodarcze gminy, mające na celu zachowanie i stymulację dalszego rozwoju wiodącej funkcji uzdrowskiej, powinny podlegać zasadom rozwoju proekologicznego. Ponadto określono, że jednym z ważniejszych celów rozwoju jest problem podniesienia standardu obsługi technicznej w zakresie komunikacji i uzbrojenia.

W uchwalonym w 1999 r. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna przedstawiono uwarunkowania kulturowe. Jednakże sporządzone uwarunkowania noszą znamiona nieaktualności w zakresie kompletności i poprawności wyznaczenia zasobu dziedzictwa kulturowego i zabytków. Ten brak aktualności tego dokumentu wynika z upływu czasu jaki nastąpił od 1999 r.

W sporządzonej Ocenie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych w Gminie Konstancin-Jeziorna, przyjętej przez Radę Miejską Konstancin-Jeziorna uchwałą Nr 890/VII/49/2018 z dnia 10 października 2018 r. stwierdzono, że należy zaktualizować Studium w zakresie obiektów włączonych do ewidencji zabytków. Na potrzebę dokonania zmiany studium zwrócono uwagę już w 2006 r. przyjmując uchwałą nr 584/IV/38/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z

dnia 2 października 2006 r. w sprawie przyjęcia opracowania Wyniki analizy aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna oraz planów miejscowych w Gminie Konstancin-Jeziorna. We wnioskach końcowych do ww. dokumentu stwierdzono, że w świetle art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym obowiązujące w Gminie Konstancin-Jeziorna Studium straciło na aktualności i zasadne jest rozpoczęcie prac nad jego zmianą. Jednocześnie Rada Miejska uznała słuszność generalnych założeń polityki przestrzennej gminy przyjętych w obowiązującym studium.

W związku z powyższym w dniu 2 października 2006 r. Rada Miejska Konstancin-Jeziorna podjęła Uchwałę Nr 585/IV/38/2006 w sprawie przystąpienia do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna przyjętego uchwałą Nr 97/III/17/1999 Rady Miejskiej z dnia 27 grudnia 1999 r.

Opracowany projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Konstancin-Jeziorna jest na etapie uzgodnień i opiniowania. Projekt tego dokumentu został przedłożony w dniu 23.08.2017 r. do Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, w celu zaopiniowania. W wyznaczonym terminie Organ nie wniósł żadnych uwag.

Zatem w świetle przeprowadzonych analiz, w celu kontynuowania spójnej i zrównoważonej polityki przestrzennej gminy Konstancin-Jeziorna, kluczowym jest uchwalenie nowego Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Konstancin-Jeziorna.

5.1.4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowią podstawę planowania przestrzennego. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z aktami prawnymi określa procedurę sporządzania i zakres merytoryczny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Stosownie do art. 15 ust. 2 pkt 4 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn.

zm.) w planie miejscowym określa się obowiązkowo zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego dotyczy nie tylko konkretnych obiektów i obszarów zabytkowych, lecz także wszelkich aspektów zagospodarowania przestrzennego ustalane w planie dla całego obszaru opracowania. W planie miejscowym uwzględnia się również zabytki archeologiczne, które muszą również być uwzględnione w decyzjach o warunkach zabudowy oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Na dzień 20 września 2021 r. na terenie miasta i gminy Konstancin-Jeziorna obowiązywało 77 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz 15 zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (Tab. 9), obejmujących powierzchnię 6531 ha, co stanowi 83,06 % powierzchni gminy. Szczegóły dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego znajdują się na stronie internetowej biuletynu informacji publicznej, w zakładce Planowanie przestrzenne.

Dokonując analizy sytuacji planistycznej w obszarze gminy Konstancin-Jeziorna należy stwierdzić, że ta sytuacja jest dobra, gdyż ponad 83 % powierzchni gminy posiada obowiązujące plany zagospodarowania przestrzennego. Zatem zagospodarowanie poszczególnych terenów objętych ochroną prawną następuje na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jednakże należy zwrócić uwagę, że część obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego stała się nieaktualna w zakresie kompletności i poprawności wyznaczenia zasobu dziedzictwa kulturowego i zabytków. Najczęściej występuje rozbieżność pomiędzy wykazanim w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zasobem, a aktualnym stanem zabytków zawartym w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Zatem należy mieć na uwadze dokonanie stosownych zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w sposób błędny określają zasoby dziedzictwa kulturowego i zabytków.

Według stanu na dzień 25 października 2021 r. w Urzędzie Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna prowadzone są procedury planistyczne dotyczące 72 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Jak wykazano w tabeli nr 11 większość miejscowych

planów zagospodarowania przestrzennego wymagających aktualizacji w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej jest aktualnie zmieniana.

Jak podniesiono w „Ocenie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów miejscowych w Gminie Konstancin-Jeziorna”, przyjętej przez Radę Miejską Konstancin-Jeziorna uchwałą Nr 890/VII/49/2018 z dnia 10 października 2018 r. – „harmonogram przystępowania do sporządzenia planów miejscowych, będzie tworzony na bieżąco dla wybranych terenów wymagających aktualizacji zapisów obowiązujących planów miejscowych, w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby oraz interesy Gminy i mieszkańców, a także w przypadku gdy konieczność zmiany planu wystąpi w związku ze zmianą przepisów prawa, czego nie da się przewidzieć w wieloletnim programie sporządzania planów miejscowych.”

Zatem należy mieć nadzieję, że plany miejscowe, które są nieaktualne w zakresie zasobu dziedzictwa kulturowego i zabytków będą sukcesywnie zmienione i zostaną zastąpione przez nowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 9. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Konstancin-Jeziorna

L.p.	Nazwa planu	Uchwalenie planu przez radę miejską	Data i miejsce publikacji.	Plany wymagające aktualizacji
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Parcela	Uchwała Nr 186/III/30/96 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 8 lipca 1996 r. r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 41 z dnia 4 grudnia 1996 r. , poz. 444	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Parcela	Uchwała Nr 181/III/27/2000 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 12 października 2000 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 145 z dnia 30 listopada 2000 r. , poz. 1359	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Parcela	Uchwała Nr 399/IV/33/2009 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 września 2009 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 216 z dnia 23 grudnia 2009 r. , poz. 6892	
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Bielawa	Uchwała Nr 360/III/56/98 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 18 czerwca 1998 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 42 z dnia 4 sierpnia 1998 r. , poz. 138	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Aktualnie trwają prace nad zmianą tego planu.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Kawęczynek-Borowina	Uchwała Nr 361/III/56/98 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 18 czerwca 1998 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 139 z dnia 21 listopada 2000 r. , poz. 1328	
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części terenów wsi Obory gmina Konstancin - Jeziorna tzw. "Pola Oborskie"	Uchwała Nr 320/III/45/2002 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 6 maja 2002 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 153 z dnia 16 czerwca 2002 r. , poz. 3359	
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gruntów osiedla Mirków i terenów przyległych	Uchwała Nr 413/III/51/2002 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 24 września 2002 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 268 z dnia 15 października 2002 r. , poz. 6922	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Aktualnie

	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gruntów osiedla Mirków i terenów przyległych	Uchwała Nr 152/IV/17/2011 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 listopada 2011 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 26 stycznia 2012 r. , poz. 646	trwają prace nad zmianą tego planu.
6.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gruntów terenu Klarysewa Wschodniego	Uchwała Nr 44/IV/5/2003 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 kwietnia 2003 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 185 z dnia 10 lipca 2003 r. , poz. 4658	
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Cegielni Chylickiej	Uchwała Nr 110/IV/8/2003 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 22 września 2003 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 297 z dnia 25 listopada 2003 r. , poz. 7860	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Aktualnie dla części terenu trwają prace nad zmianą tego planu.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Starego Wierzbna	Uchwała NR 111/IV/8/2003 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 22 września 2003 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 297 z dnia 25 listopada 2003 r. , poz. 7861	
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gruntów terenu „Chylice-Letnisko”	Uchwała Nr 179/IV/13/2004 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 kwietnia 2004 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 173 z dnia 14 lipca 2004 r. , poz. 4488	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Aktualnie dla części terenu trwają prace nad zmianą tego planu.
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Skolimowa północno-zachodniego - I etap	Uchwała Nr 326/IV/21/2005 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 kwietnia 2005 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 162 z dnia 11 lipca 2005 r. , poz. 5141	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Czarnów	Uchwała Nr 408/IV/24/2005 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 18 sierpnia 2005 r	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 251 z dnia 15 listopada 2005 r. , poz. 8225	
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Osiedla Grapa i terenów przyległych	Uchwała NR 435/IV/27/2005 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 17 października 2005 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 282 z dnia 22 grudnia 2005 r. , poz. 10685	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków,
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gruntów Osiedla Grapa i terenów przyległych - dla działki o nr ew. 69 z obrębu 03-12 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała nr 384/VIII/28/2021 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 30 czerwca 2021 r	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2021 r. poz. 7514	
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gruntów terenu Klarysewa Zachodniego, Podskarpia, Skolimowa C - I etap	Uchwała Nr 436/IV/27/2005 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 17 października 2005 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 282 z dnia 22 grudnia 2005 r. , poz. 10686	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gruntów terenu Klarysewa Zachodniego, Podskarpia, Skolimowa „C” – 1 etap.	Uchwała nr 322/VIII/21/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 czerwca 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z 9 sierpnia 2016 r. poz. 7387	
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Kawęczynek	Uchwała Nr 492/IV/31/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 27 lutego 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 134 z dnia 13 lipca 2006 r. , poz. 4395	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kawęczynek	Uchwała Nr 623/VII/47/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 10 września 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2006 r. , poz. 1417	
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Ciszycza	Uchwała Nr 524/IV/33/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 kwietnia 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 163 z dnia 19 sierpnia 2006 r. , poz. 6451	

16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obwodnicy drogi nr 724 wraz z terenami przyległymi	Uchwała Nr 538/IV/34/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 23 maja 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 178 z dnia 6 września 2006 r., poz. 6941	
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Nowego Wierzbna	Uchwała NR 539/IV/34/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 23 maja 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 163 z dnia 19 sierpnia 2006 r., poz. 6450	
18.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Mirków i terenów przyległych dla części działki o nr ew. 7/25 z obrębu 02-02	Uchwała NR 549/IV/35/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 26 czerwca 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 178 z dnia 6 września 2006 r., poz. 6942	
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Opacz	Uchwała Nr 583/IV/38/2006 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 2 października 2006 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 265 z dnia 20 grudnia 2006 r., poz. 10453	
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Turowice	Uchwała NR 28/VI/3/2007 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 stycznia 2007 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 65 z dnia 2 kwietnia 2007 r., poz. 1473	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Turowice	Uchwała Nr 522/VI/4/12/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 12.02.2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 27 marca 2014 r. poz. 3022	
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Bielawa część północna i wschodnia	Uchwała Nr 47/VI/4/2007 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 1 marca 2007 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 127 z dnia 6 lipca 2007 r., poz. 3337	
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Oborki	Uchwała Nr 15/VI/12/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 stycznia 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 95 z dnia 10 czerwca 2008 r., poz. 3381	

23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Dębówka	Uchwała Nr 164/VI/13/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 lutego 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 121 z dnia 20 lipca 2008 r., poz. 4289	
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Słomczyzna Wschodniego	Uchwała Nr 216/VI/15/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 kwietnia 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 165 z dnia 29 września 2008 r., poz. 5878	
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gruntów Obór i Łyczyna	Uchwała Nr 228/VI/16/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 5 czerwca 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 165 z dnia 29 września 2008 r., poz. 5879	
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Habdzin	Uchwała Nr 246/VI/17/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 8 września 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 211 z dnia 6 grudnia 2008 r., poz. 8432	
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Gassy	Uchwała Nr 264/VI/20/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 13 października 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 221 z dnia 31 grudnia 2008 r., poz. 9811	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Gassy	Uchwała Nr 547/VI/43/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 26 marca 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 21 maja 2014 r., poz. 5168.	
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Kierszek	Uchwała Nr 287/VI/22/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 15 grudnia 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 97 z dnia 23 czerwca 2009 r., poz. 2710	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Kierszek	Uchwała Nr 622/VI/47/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 10 września 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 grudnia 2014 r., poz. 11257	

29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Piaski	Uchwała Nr 279/V/21/2008 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 17 listopada 2008 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 97 z dnia 23 czerwca 2009 r. , poz. 2709	
30.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla i zespołu pałacowo-parkowego w Oborach	Uchwała Nr 305/V/23/2009 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 16 stycznia 2009 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 97 z dnia 23 czerwca 2009 r. , poz. 2711	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, Aktualnie trwają prace nad zmianą tego planu.
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla i zespołu pałacowo-parkowego w Oborach, zatwierdzonego uchwałą Nr 305/V/23/2009 z dnia 11 kwietnia 2013 r.	Uchwała Nr 394/V/32/2013 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 11 kwietnia 2013 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 4 czerwca 2013 r. , poz. 6287	
31.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Kawęczynek-Borowina	Uchwała Nr 322/V/25/2009 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 2 marca 2009 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 112 z dnia 15 lipca 2009 r. , poz. 3212	
32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Okrzeszyn	Uchwała Nr 483/V/44/2010 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 14 czerwca 2010 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr 182 z dnia 26 października 2010 r. , poz. 4821	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Okrzeszyn	Uchwała Nr 325/V/30/2013 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 24 stycznia 2013 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 11 marca 2013 r. , poz. 2884	
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Czernidla	Uchwała Nr 57/V/9/2011 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 kwietnia 2011 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr. 133 z dnia 27 lipca 2011 r. , poz. 4242,	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Czernidla	Uchwała Nr 604/V/45/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 11 czerwca 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 30 lipca 2014 r. , poz. 7351	

	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego sołectwa Czernidla	Uchwała Nr 95/VI/17/2019 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 maja 2019 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2019 r., poz. 8722.	
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy „A” uzdrowiska i terenów przyległych – ETAP I	Uchwała Nr 95/VI/11/2011 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 14 czerwca 2011 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr. 157 z dnia 30 sierpnia 2011 r., poz. 4980	Plan wymaga aktualizacji w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków. Dla części terenu opracowywane są nowe mpzp
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy „A” uzdrowiska i terenów przyległych – etap I – dla działki o nr ew. 35 z obręb 03-06	Uchwała Nr 404/VI/33/2013 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 15 maja 2013 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2013 r., poz. 7620	
	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy „A” uzdrowiska i terenów przyległych – etap I – dla działek o nr ew. 8/1, 8/2, 8/3 i 8/4 z obręb 03-22 w Konstancin-Jeziorna.	Uchwała Nr 453/VI/27/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 8 lutego 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 31 maja 2017 r., poz. 5058	
35.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miasta Konstancin-Jeziorna – Etap I	Uchwała Nr 99/VI/12/2011 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 czerwca 2011 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Nr. 181 z dnia 4 października 2011 r. poz. 5589	
36.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 96/1, 96/2, 96/3, 96/4, 96/5 i 96/6 z obręb 03-05 w Konstancin-Jeziorna.	Uchwała Nr 405/VI/33/2013 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 15 maja 2013 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2013 r., poz. 7621	
37.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22 z obręb 03-05 w Konstancin-Jeziornie	Uchwała Nr 437/VI/36/2013 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 12 września 2013 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 30 września 2013 r., poz. 9868	

38.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 32/5 z obrębu Obory gm. Konstancin-Jeziorna.	Uchwała Nr 52/VI/41/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 12 lutego 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 27 marca 2014 r. poz. 3021	
39.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla rejonu ulic: Górna, Kozia, Niska, Stawowa, Szkolna i Zaułek	Uchwała Nr 567/VII/44/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 21 maja 2014 r.	opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2014 r. poz. 6750	
40.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Lasów Chojnowsko-Oborskich i terenów przyległych	Uchwała Nr 568/VI/44/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 21 maja 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 24 lipca 2014 r. poz. 7081	
41.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Łęg – etap 1	Uchwała Nr 607/VII/45/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 11 czerwca 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 30 lipca 2014 r. , poz. 7352	
42.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Borowina i terenów przyległych – etap 1	Uchwała Nr 609/VI/45/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 11 czerwca 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 27 sierpnia 2014 r., poz. 8096	
43.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 7/1 i 7/2 z obrębu 03-05 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 12/VI/3/2014 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 grudnia 2014 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia z 8 kwietnia 2015 r. poz. 3186	
44.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 12/1, 12/2, 14/1 i 14/2 z obrębu 03-10, położonych w mieście Konstancin-Jeziorna.	Uchwała Nr 236/VIII/18/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 24 lutego 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 21 kwietnia 2016 r. poz. 3954	
45.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 87/2 z obrębu 0004 (Czarnów) Gm. Konstancin-Jeziorna..	Uchwała Nr 260/VIII/19/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 13 kwietnia 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 14 czerwca 2016 r. poz. 5340	

46.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 137/7, 137/8 i 138/1 z obrębem 0004 (Czarnów) Gm. Konstancin-Jeziorna	Uchwała Nr 261/VII/19/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 13 kwietnia 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 14 czerwca 2016 r. poz. 5341
47.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 182, 183/5 i 183/6 z obrębem 0004 (Czarnów) Gm. Konstancin-Jeziorna	Uchwała Nr 262/VII/19/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 13 kwietnia 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 14 czerwca 2016 r. poz. 5342
48.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 62/1 i 62/2 z obrębem 03-12 w Konstancinie-Jeziornie.	Uchwała Nr 300/VII/20/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 1 czerwca 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 9 sierpnia 2016 r. poz. 7385
49.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 52/1, 52/2, 64/23 i 64/24 z obrębem 01-06 w Konstancinie-Jeziornie.	Uchwała Nr 323/VII/21/2016 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 czerwca 2016 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 9 sierpnia 2016 r. poz. 7388
50.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Nowe Wierzbno - rejon ulicy Granicznej (m. Konstancin-Jeziorna)	Uchwała nr 493/VII/31/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 26 kwietnia 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2017 r. poz. 5625
51.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla rejonu „Hugonówki” w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała nr 494/VII/31/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 26 kwietnia 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2017 r. poz. 5626
52.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru północno-zachodniej części miasta Konstancin-Jeziorna – etap 1	Uchwała nr 495/VII/31/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 26 kwietnia 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 28 czerwca 2017 r. poz. 5627
53.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 15/13, 15/17 i 15/18 z obrębem 0010 (Kawęczynek-Borowina) w gminie Konstancin-Jeziorna.	Uchwała nr 499/VII/32/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 31 maja 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lipca 2017 r. poz. 6027

54.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla Mirków i terenów przyległych - część wschodnia - etap 1	Uchwała nr 531/VIII/34/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 czerwca 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 30 sierpnia 2017 r. poz. 7097
55.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 53 z obrębów 01-28 w mieście Konstancin-Jeziorna	Uchwała nr 529/VIII/34/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 czerwca 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 30 sierpnia 2017 r. poz. 7096
56.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Łęg - etap 2	Uchwała nr 640/VIII/38/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 października 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 24 listopada 2017 r. poz. 10744
57.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sołectwa Kępa Okrzewska - etap 1	Uchwała nr 642/VIII/38/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 października 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 24 listopada 2017 r. poz. 10746
58.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Kawęczyna Zachodniego - etap 1	Uchwała nr 644/VIII/38/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 października 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 24 listopada 2017 r. poz. 10747
59.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu Klarysew Gawroniec - etap 1.	Uchwała nr 666/VIII/40/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 22 listopada 2017 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 19 stycznia 2018 r. poz. 701.
60.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 27/1 oraz części działek o nr ew. 27/8 i 28/1 z obrębów 0015 (Obory-Lyczyn) w gminie Konstancin-Jeziorna	Uchwała Nr 801/VIII/45/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 6 czerwca 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 25 lipca 2018 r. poz. 7326.
61.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru północno-zachodniej części miasta Konstancin-Jeziorna - etap 5	Uchwała Nr 802/VIII/45/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 6 czerwca 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 31 sierpnia 2018 r. poz. 8297.

62.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów wsi Bielawa – część północno-zachodnia – etap 1.	Uchwała Nr 816/VIII/46/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 27 czerwca 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 31 sierpnia 2018 r. poz. 8296.
63.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki 30 z obrębów 03-06 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 816/VIII/46/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 27 czerwca 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 19 lipca 2018 r. poz. 7326.
64.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 37 i 38 z obrębów 03-16 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 888/VIII/49/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 10 października 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 listopada 2018 r. poz. 10824.
65.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 98/8, 98/11 i 98/12 z obrębów 03-12 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 889/VIII/49/2018 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 10 października 2018 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 listopada 2018 r. poz. 10825.
66.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miasta Konstancin-Jeziorna- etap 2	Uchwała Nr 29/VIII/4/2019 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 29 stycznia 2019 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 8 kwietnia 2019 r. poz. 4527.
67.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru północno-zachodniej części miasta Konstancin-Jeziorna – etap 3	Uchwała nr 111/VIII/8/2019 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 czerwca 2019 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 7 sierpnia 2019 r. poz. 9628
68.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego obręb geodezyjny 03-32 w mieście Konstancin-Jeziorna – etap 2	Uchwała Nr 131/VIII/10/2019 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 11 września 2019 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 31 października 2019 r. poz. 12353
69.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 121 z obrębów 03-13 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 145/VIII/11/2019 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 23 października 2019 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 10 grudnia 2019 r. poz. 14757

70.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 53/31 z obrębu 03-16 położonej w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 278/VIII/20/2020 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 16 września 2020 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 2 listopada 2020 r. poz. 10808
71.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu obejmującego obręb geodezyjny 03-32 w mieście Konstancin-Jeziorna – etap 1	Uchwała Nr 279/VIII/20/2020 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 16 września 2020 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 2 listopada 2020 r. poz. 10809
72.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru Skolimowa północnego – rejon ulic Kołobrzeskiej i Pułaskiego – etap 1	Uchwała Nr 280/VIII/20/2020 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 16 września 2020 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 2 listopada 2020 r. poz. 10810
73.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działki o nr ew. 6/3 z obrębu 03-23 w Konstancinie-Jeziornie	Uchwała Nr 285/VIII/21/2020 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 28 października 2020 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2020 r. poz. 13020
74.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru północno-zachodniej części miasta Konstancin-Jeziorna - etap 2	Uchwała Nr 314/VIII/22/2020 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 16 grudnia 2020 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 11 lutego 2021 r. poz. 1098
75.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu Kawęczyna zachodniego – etap 2.	Uchwała nr 341/VIII/25/2021 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 31 marca 2021 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 12 maja 2021 r. poz. 4330
76.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru północno-zachodniej części miasta Konstancin-Jeziorna - etap 4	Uchwała nr 353/VIII/26/2021 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 13 maja 2021 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 2 lipca 2021 r. poz. 5857
77.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla działek o nr ew. 54/9, 59/5, 57, 58, 104 i 105 z obrębu ewid. 0013 (Kierszek) gm. Konstancin-Jeziorna	Uchwała nr 387/VIII/29/2021 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 7 lipca 2021 r.	opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 2 września 2021 r. poz. 7661

Opracowanie własne. stan na dzień 25.10.2021 r.

5.1.5. Raport o stanie Gminy Konstancin–Jeziorna w 2020 r.

Raport o stanie gminy nie jest dokumentem strategicznym. Jednakże obejmuje podsumowanie działalności Burmistrza w roku 2020. Dokument został opracowany na podstawie art. 28aa ustawy o samorządzie gminnym w związku z wprowadzeniem ustawy z dnia 11 stycznia 2018 roku o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych. Opracowany raport o stanie gminy stanowi syntetyczną informację dla Rady Miejskiej oraz mieszkańców o działaniach podejmowanych w powyższym zakresie przez cały 2020 rok. W dokumencie została zawarta informacja, że w 2020 roku wartość wydatków zrealizowanych w ramach kultury i dziedzictwa narodowego wyniosła 8 228 834 złotych.

Wydatki zrealizowane w obszarze kultury i ochrony dziedzictwa narodowego objęły:

- dotację celową przekazaną do KDK jako wkład własny projektu realizowanego z udziałem środków UE – „Muzeum Wycinanki Polskiej”,
- realizację zadania związanego z przebudową budynku dawnej szkoły w Kępie Okrzewskiej,
- wykonanie ogrodzenia nieruchomości przy ul. Piłsudskiego 42 od strony południowej,
- imprezy gminne.

5.2. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ORAZ ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

5.2.1. Zarys historii gminy Konstancina-Jeziorny

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie miasta i gminy Konstancin-Jeziorna wykazane w badaniach archeologicznych pochodzą z okresu paleolitu i neolitu (Dębówka, Czarnów, Kawęczynek). Ich największe skupiska występują w Bielawie i Kawęczynie i reprezentują pełny zakres chronologii dziejów.

Najstarsze dostępne źródła pisane, poparte wynikami badań w terenie dowodzą, że osadnictwo w okresie średniowiecza rozwijało się w dolinie Wisły. Przez teren dzisiejszej gminy Konstancin-Jeziorna przebiegał historyczny trakt handlowy z Warszawy do Czarska. Prawdopodobnie najstarszą miejscowością w okolicy był Cieciszew, gdzie już XIII wieku istniała parafia. Średniowieczny rodowód mają także dwie miejscowości: Skolimów i Jeziorna.

Jednostka administracyjna: miasto i gmina Konstancin-Jeziorna utworzona została w 1954 r. W jej skład weszło miasto Konstancin-Jeziorna, stworzone poprzez scalenie w 1969 r. trzech podwarszawskich osiedli letniskowych: Konstancina, Skolimowa oraz Chylic wraz z miejscowością Jeziorna, będącą osadą przemysłową przy zakładach produkcyjnych papierni. W skład organizmu samorządowego weszły również następujące sołectwa: Bielawa, Borowina, Cieciszew, Ciszycza, Czarnów, Czernidła, Dębówka, Gassy, Habdzin, Kawęczyn, Kawęczynek, Kępa Oborska, Kępa Okrzewska, Kierszek, Lęg, Obory, Obórki, Okrzeszyn, Opacz, Parcela, Piaski, Słomczyn, Turowice. Połączenie tych organizmów o zróżnicowanej historii i strukturze przestrzennej przyniosło efekt w postaci wyjątkowo bogatego i złożonego krajobrazu kulturowego gminy Konstancin-Jeziorna.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy to niepowtarzalne, indywidualne oblicze miejsca, którego wizerunek jest syntezą elementów przyrody, klimatu i ukształtowania terenu oraz zachodzących na tym terenie procesów politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturowych, związanych z aktywnością człowieka.

Ujawnia się poprzez dziedzictwo materialne, kształtujące krajobraz przyrodniczy na przestrzeni dziejów oraz dziedzictwo niematerialne - zwyczaje, przekaz ustny, wiedzę i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są przekazywane z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzane przez ludzi w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody.

Krajobraz kulturowy jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości. Jego ochrona jest najistotniejszym czynnikiem kształtowania tożsamości i osobowości mieszkańców, by mogli identyfikować się ze swoim miastem i siedliskiem oraz zrozumieć jego historię.

Krajobraz kulturowy gminy Konstancin-Jeziorna typologicznie podzielić można następująco:

- układy dworsko-parkowe, folwarczne i ruralistyczne, kształtowane od XVII w (Obory), XVIII w (Łyczyn) oraz 2 poł. XIX w (Turowice-Kawęczyn);
- papiernia i osada fabryczna: rozwijający się od 4 ćwierci XVIII w zespół dwóch zakładów papierniczych spiętych kanałem oraz osiedla przyzakładowego dla robotników wznoszonego od lat 90-tych XIX w;

- miejscowości uzdrowiskowe i letniskowe: Konstancin, Skolimów i Chylice, powstałe na przełomie XIX i XX w;
- cmentarze,
- miejsca pamięci i wydarzeń historycznych,
- dziedzictwo niematerialne Urzeczca.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Zabytek nieruchomy to nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, będąca dziełem człowieka lub związana z jego działalnością i stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową (art. 3 pkt 2 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

UKŁADY DWORSKO-PARKOWE

Obory

Początek założenia wiąże się z działalnością rodziny hrabiów Wielopolskich, dla których w latach 1681-86 wzniesiono dwór według projektu Tylmana z Gameren oraz zaprojektowano ogród. W latach 1806-1945 zespół należał do hr. Potulickich. Wówczas przebudowano dwór oraz założono park i folwark. Przed 1945 r. w części rezydencjonalnej znajdowały się istniejące do dziś: dwór, oficyna, stajnie, domek ogrodnika i drugi budynek stajni oraz inne obecnie nie zachowane budynki gospodarcze - kurnik i chlewnia. Do dworu wiedzie aleja wjazdowa prostopadła do drogi Konstancin-Słomczyn. Wjazd prowadzi przez bramę ujętą w dwie pary boniowanych słupów zwieńczonych obeliskami. Po południowej stronie alei w jednej linii ustawione są: dawna stajnia koni wjazdowych i oficyna mieszkalna. Po przeciwnej stronie znajdują się pozostałe budynki gospodarcze. Budynki otacza park od północy i wschodu oraz ciąg stawów połączony kanałami. Za dworem i stawem od strony wschodniej znajduje się dawny browar, a od strony południowej zabudowania dawnego folwarku: spichlerz, gorzelnia, magazyn spirytusu oraz dwa domy dla pracowników tzw. ośmioraki. Przed 1945 r. w części folwarcznej istniały jeszcze inne budynki m.in.: kuźnia, dom rządcy, trzeci budynek mieszkalny dla pracowników folwarku tzw. czworak, stajnia koni roboczych, magazyn, stodoła. Od 1948 roku w pałacu (dworze) działał Dom Pracy Twórczej im. Bolesława Prusa. W lipcu 2015 r. zapadł wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego, na

mocy którego pałac został odzyskany przez spadkobierczynię Potulickich. Na przełomie 2019/2020 pałac nabyła fundacja, która zamierza udostępnić pałac (dwór) na cele publiczne. Wcześniej fundacja ma dokonać jego rewitalizacji.

Łyczyn

Folwark istniał już w III ćw. XVIII w. i składał się z 4 budynków: chlewni, sernika, owczarni i stodoły. W końcu XIX w. należał do hr. Potulickich, właścicieli majątku Obory. W 1937 r. sprzedany Plebańskiemu z Potyczy. Od 1945 do 1957 r. PGR, później Rolniczy Zakład Doświadczalny w Oborach SGGW.

Zespół dworsko-parkowy, złożony z dworu - domu rządcy prawdopodobnie z końca XIX w. oraz pozostałości parku krajobrazowego z tego samego czasu. Stanowił jeden kompleks z folwarkiem. W 1930 r. majątek Łyczyn należał do hr. Józefa Potulickiego - syna Mieczysława, właściciela Obór. Dwór położony jest na północ od folwarku, z którym pierwotnie łączył się istniejącą do dziś boczną drogą (zachowane pozostałości bramy). Od strony głównej drogi Konstancin-Jeziorna - Góra Kalwaria do dworu prowadzi podjazd z gazonem. Po 1945 r. budynek został przebudowany na mieszkania pracowników Rolniczego Zakładu Doświadczalnego w Oborach

Obecnie zespół składa się z 4 budynków, zgrupowanych wokół podwórza: stodoły, spichlerza (ze współcześnie nadbudowanym piętrem), obory (zbudowanej po 1945 r.) i budynku mieszkalnego tzw. ośmioraka.

Turowice-Kawęczyn

Obecny zespół dworsko-parkowy istnieje w miejscu znacznie wcześniejszego ośrodka dworskiego. Pierwsze wzmianki o Kawęczynie pochodzą z XV w., kiedy to był on w posiadaniu sędziego ziemskiego czerskiego. Kolejnymi właścicielami dóbr kawęczynskich byli Turowscy, Szymanowscy oraz Belkowsy. Istotne zmiany w obrębie założenia, w tym przekomponowanie parku, dokonane zostało przez Apolinarego Szymborskiego, właściciela Kawęczyna w latach 1986-1906.

Zespół w Kawęczynie-Turowicach zachował w dużej części swój pierwotny układ i charakter oraz główne obiekty reprezentacyjno-mieszkalne. Stanowi przykład typowego, niewielkiego wiejskiego zespołu dworskiego z XIX w. uzupełnionego o murowany budynek neogotyckiego pawilonu parkowego (tzw. "kaplicy") oraz znacznych rozmiarów park o bardzo

malowniczym charakterze, z mostkami i stawami, decydujący o wysokich walorach artystycznych całego założenia. Drewniany dwór o tradycyjnej bryle i neoklasycystycznym detalu posiada oprawę w postaci romantyczno-krajobrazowego parku, którego kompozycja wykorzystuje naturalne ukształtowanie terenu z licznymi jarami przecinającymi skarpe starorzecza Wisły. Teren parku jest w chwili obecnej silnie zaniedbany, a pierwotny układ kompozycyjny w znacznym stopniu zatarty. Wycięto część drzew przy jego zachodniej granicy, a dawne aleje i szpalery zachowane są reliktoowo, zlikwidowano dawny podjazd, usytuowany pomiędzy dworem a folwarkiem, nie istnieje jeden z czterech mostków. Aktualnie cały zespół dworsko-parkowy jest w bardzo złym stanie. Założenie wymaga przeprowadzenia natychmiastowych zabezpieczeń.

PAPIERNIA

Według źródeł historycznych już w 1730 roku nad rzeką Jeziorką istniał młyn, znajdujący się przy grobli, w miejscu obecnej Starej Papierni. Podobno oprócz mielenia zboża, czerpano tam także papier, oznaczony inicjałami A i K. Półtora kilometra w dół rzeki od tego pierwszego młyna, w 1775 roku z inicjatywy barona Jana Kurtza, z wykorzystaniem części budynku kolejnego młyna z ok. połowy XVIII w. powstał zakład papierniczy. Kurtz sprowadził z Wiednia maszyny do produkcji papieru i zatrudnił czeskiego mistrza papiernictwa. W 1778 r. budynki prowadziły nadal oba profile produkcji: część wykorzystywano jako młyn, w drugiej części mielono zboże. W tej formie przejął je od Kurtza Fryderyk Thiess, właściciel składu materiałów piśmiennych w Warszawie. Inwestycje Thiessa doprowadziły zakład do statusu najbardziej wydajnej papierni na ziemiach polskich. W 1804 roku papiernia spłonęła i odbudowana została dopiero 7 lat później z inicjatywy Samuela Brusckego. On też kupił pierwotny młyn nad górną groblą i połączył oba zakłady w jeden zgodnie z nowoczesnymi wzorcami. W 1818 roku papiernię wykupił Józef Krzyczkowski. W 1819 i 1829 roku zakład dolny spłonął i został odbudowany.

W 1830 roku, gdy Królewska Fabryka Papieru przeszła pod zarząd Banku Polskiego, nastąpiła rozbudowa i modernizacja istniejącego zakładu. Wtedy też sprowadzono z Anglii maszynę, pozwalającą produkować „papier bez końca”, uruchomioną w 1838 r. Była to pierwsza maszyna papiernicza w Polsce. To właśnie na jej potrzeby Jan Jakub Gay zaprojektował nowe budynki górnej papierni, które przetrwały aż do 1984 roku, kiedy strawił je pożar. Okres wielkich inwestycji w papierni zakończył się zainstalowaniem w 1843 r. maszyny parowej oraz przeniesieniem maszyny do wyrobu papieru maszynowego do nowego budynku, wzniesionego

na terenach dokupionych, położonych w kierunku Bielawy. Wkrótce później, w 1869 papiernia przeszła na własność Roeslerów, a w 1888 roku Akcyjnego Towarzystwa Mirkowskiej Fabryki Papieru. Fabrykę wyposażono w sprzęt sprowadzony z młyna papierniczego w Mirkowie, od której to miejscowości nowa dzielnica wzięła swoją nazwę. W 1901 r. papiernię zelektryfikowano oraz zainstalowano w oczyszczalni ścieków dodatkowe filtry.

Na terenie Jeziorny na początku XX w. nastąpił zasadniczy podział na część fabryczną i osobno wydzielone osiedle mieszkalne (z wyjątkiem trzech domów robotniczych starego osiedla założonego przez Bank Polski). Realizację zabudowy rozpoczęto w 1892 roku i w ciągu 17 lat wybudowano w sumie 9 budynków: 5 domów dla robotników, jeden dla inżynierów i urzędników, szkołę, ośrodek zdrowia z apteką oraz dom ludowy. Na południowym skraju osiedla, nad kanałem stanął w 1909 r. kościół. Osiedle posiadało na swoim terenie dużo zieleni otwartej i ogródki działkowe. Przez współwłaściciela fabryki Edwarda Natansona pomiędzy zakładem górnym i dolnym został założony park oraz zbudowana została w 1902 r. letnia rezydencja w stylu angielskiego dworku wiejskiego.

I wojna światowa zatrzymała działanie fabryki. Odbudowywano ją po zniszczeniach przez 10 lat. Okres dwudziestolecia międzywojennego była dla fabryki czasem dostosowywania istniejącej infrastruktury do nowych wymogów technologicznych. Sprowadzono nowe maszyny i wybudowano bocznice kolejową do Piaseczna.

Fabryka nie została zniszczona w czasie II wojny światowej i po 1946 r. kontynuowano produkcję w znacjonalizowanym zakładzie Warszawskich Zakładach Papierniczych. W 1995 r. fabryka została sprywatyzowana. Udziały Warszawskich Zakładów Papierniczych znalazły się w Narodowych Funduszach Inwestycyjnych. W latach 1998-1999 r. udziały zostały zakupione przez fiński koncern Metsä Tissue, który zaprzestał produkcji w 2012 r.

Obecnie na terenie dawnej papierni i osiedla fabrycznego zachował się zespół budynków z początku XIX w- wpisanych do rejestru zabytków (Zakład Górny), kompleks fabryczny Zakładu Dolnego o złożonej strukturze chronologicznej (od poł. XVIII w po lata 30-te XX w – 14 obiektów wraz z otoczeniem zespołu budowlanego tzw. Papierni Dolnej wpisanych do rejestru zabytków oraz kompleks 9 budynków osiedla fabrycznego znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków wraz z układem urbanistycznym osiedla robotniczego „Mirków” i zespołem budowlanym, wpisanych do rejestru zabytków oraz kościół wpisany do rejestru zabytków). Letnia rezydencja Natansona wraz z parkiem uległa na przełomie XX i XXI

wieku przekształceniom, które w dużej mierze zniszczyły jej wartości zabytkowe. Obecnie w Gminnej Ewidencji Zabytków znajduje się wyłącznie ogród.

W 1984 r. pożar w znacznym stopniu zniszczył najstarszy budynek górnej papierni. Zabytkowy obiekt starej fabryki nie został odbudowany po pożarze. Pozostawał ruiną do października 2000 roku, kiedy całą nieruchomość Starej Papierni nabył Jan Wejchert z zamiarem odbudowy i adaptacji na centrum handlowo-usługowo-kulturalne. Realizacja wg projektu architektów Andrzeja Bulandy i Włodzimierza Muchy stanowiła wyjątkową na terenie Polski adaptację zabytkowego zespołu przemysłowego do nowych funkcji. Od 2002 r. w budynkach działa centrum handlowe „Stara Papiernia”.

Na podobną rewitalizację czekają budynki kompleksu fabrycznego Zakładu Dolnego. 27 października 2021 r. odbyła się Komisja Ładu Przestrzennego i Spraw Komunalnych Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna, na której była prezentowana koncepcja zagospodarowania tego terenu przez potencjalnego inwestora firmę Arche. Jak będzie wyglądać przyszłość dawnej fabryki papieru? Miejmy nadzieję, że zabytkowe budynki zachowają swój kształt oraz zyskają nowe życie a towarzysząca zabudowa będzie miała charakter zrównoważony.

KONSTANCIN, SKOLIMÓW, CHYLICE

Rzadko udaje się podać dokładną datę powstania miasta. W przypadku Konstancina jest to rok 1897, kiedy to hrabia Witold Skórzewski oraz hrabia Władysław Mielżyński (obaj spokrewnieni z właścicielami majątku Obory) podjęli się budowy podwarszawskiego letniska. W szybkim tempie dokonali parcelacji gruntów leśnych położonych na wysokiej skarpie pradoliny Wisły. Teren podzielono na duże działki (w liczbie 261) o powierzchni 10 tys. łokci, czyli około 3300 m². Na potrzeby przyszłych działek wytyczono szerokie ulice. Podziały objęły teren ograniczony od zachodu ul. Graniczną (granica z sąsiednim majątkiem rodziny Prekerów), od północy rzeką Jeziorką, od południa linią przebiegającą pomiędzy dzisiejszymi ulicami Gąsiorowskiego i Piasta. Wschodnia granica przebiegała skrajem lasu wzdłuż dzisiejszej ul. Sobieskiego, a na wysokości ul. Czereśniowej dochodziła do skarpy pradoliny Wisły i dalej wzdłuż skarpy do Jeziorki. Plan parcelacyjny sporządził geometra Kazimierz Madaliński. Osadę nazwano Konstacją od imienia matki Witolda Skórzewskiego. W latach późniejszych zmieniono nazwę na Konstancja a z czasem na Konstancin.

W lutym 1900 r. zatwierdzono statut spółki Towarzystwo Akcyjne Ulepszonych Miejscowości Letniczych. Założyciele miasta zadbali o dostępność materiałów budowlanych,

wznosząc w Oborach cegielnię i budując bocznice wąskotorową łączącą ją z kolejką Grójecką. Pomyślano również o wodociągach, kanalizacji i brukowanych ulicach, oraz o stosownej reklamie inwestycji. Wydzielono tereny, które miały pozostać na zawsze własnością towarzystwa i przeznaczono je pod budowę kasyna, hotelu, dworca kolejowego, stacji elektrycznej itd. W 1899 r. urządzono Park Zakładowy, w którym został wybudowany hotel o nazwie Casino.

Przedstawiciele Towarzystwa Ulepszonych Miejscowości Letniczych zadbali o ład przestrzenny na wydzielonych działkach, ustalając zasady realizacji zabudowy. Każdy nabywca parceli przy podpisaniu kontraktu musiał zobowiązać się do przestrzegania następujących przepisów:

- plan budowy i oparkowania musiał być zatwierdzony przez Zarząd Towarzystwa,
- na parceli można było zrealizować wyłącznie jedną willę z aneksami,
- willa winna być ze wszystkich stron zaopatrzona w fasady,
- willa nie mogła mieć więcej niż dwa piętra,
- front willi winien być odległy od granicznej linii parceli z ulicą przynajmniej o 20 łokci, zaś boczne jej ściany odległe od granic sąsiednich parceli przynajmniej o 10 łokci.

Ponadto obowiązywał jeszcze jeden ważny przepis, który uniemożliwiał dalszych podziałów parceli. Cena działek w Konstancinie była stosunkowo wysoka, dlatego nabywali je bogaci przemysłowcy, przedstawiciele inteligencji i wolnych zawodów.

Położony w sąsiedztwie Skolimów w XIX w. należał do dóbr Obory. W 1897 r. posiadłość nabył w drodze licytacji publicznej Wacław Wincenty Preker, z zamiarem stworzenia letniska. Parcelacji dokonał w 1897 r. geometra Ludwik Rubach, wytyczając działki o ujednoliconym module: podstawowym mierzącym 364,5 sążni² oraz większych: 387, 729 i 850,77 sążni². Plany Wacława Prekera nie osiągnęły takiego rozmachu, jak właściciele sąsiedniego Konstancina, lecz w latach 1897-98 nowo wytyczone działki zyskały już 65 właścicieli.

Najmniej zbadane są dzieje Chylic. Rozparcelowane zostały również w 1897 r. według planu Ludwika Rubacha: wytyczono sieć ulic i działki budowlane.

Na rozparcelowanych terenach do 1939 r. powstał zespół willi i pensjonatów na rozległych działkach, budowanych często przez znanych warszawskich architektów (np. W. Czosnowski, J. P. Dziekoński, W. Marconi, K. Skórewicz, M. Tołwiński, Z. Mączyński, M. Lalewicz, J. Heurich, M. Goldberg), reprezentujących wszelkie możliwe formy architektoniczne stosowane w budownictwie willowym na przełomie wieków: neobarokowe (Izyhali, Piaski, Sans Suoci, Urocza, Wrzos, Wanda, Mon Repos), klasycyzujące (Biruta, Taira, Słoneczna, Pallas Athene, Irena, Zorza), odnoszące się do form francuskiego lub włoskiego renesansu (Empire, Pod Dębem, Borówka, Zachertówka), zakopiańskie („Mucha”, Marychna, Jerychonka), redakcje „dworów polskich” (Muszka, Eloë, Nike), oraz formy nawiązujące do stylu szwajcarskiego (Szwajcarka, pensjonat „Venus”, Zbyszek, Sosnowka), z elementami neogotyckimi (Moja, Popiela), modernistyczne (Boża Wola, Irka), secesyjne (Witoldówka, Jagiellonka, Este, Anna, Ustronie). Pojawiały się malownicze wille w kształcie zameczków (Gryf, Zameczek – willa własna Ireneusza Pianko, Perelka) jak i skromniejsza zabudowa drewniana o charakterze letniskowym.

Reprezentowane też były najnowsze, najbardziej awangardowe kierunki architektoniczne: modernizm i funkcjonalizm (willa dra Nelkena Syrkusów, willa Temlerów Korngolda i Bluma, czy willa przy Wągrodzkiej 17). Najbardziej wartościowe architektonicznie wille powstały na obszarze Konstancina, nieco skromniejsza zabudowa objęła obszary Skolimowa i Chylic.

Mimo zdarzających się, czasem niezgodnych z prawem wyburzeń starych willi oraz wtórnych podziałów pierwotnych parceli malowniczy zespół willowy Konstancina zachował unikatowy charakter, czego dowodem są bardzo wysokie ceny nieruchomości oraz status społeczny ich właścicieli. Podkreśla go również duża staranność przy projektowaniu nowych budynków oraz remontach zabytkowych obiektów, jak też opracowywaniu elementów infrastruktury i inwestycji komunalnych.

CMENTARZE

Cmentarze stanowią ważny element krajobrazu kulturowego.

Na terenie gminy znajdują się dwa zabytkowe cmentarze katolickie, w Skolimowie oraz we wsi Słomczyn.

MIEJSCA PAMIĘCI I WYDARZEŃ HISTORYCZNYCH

Na terenie gminy Konstancin-Jeziorna znajduje się wiele miejsc pamięci. Należą do nich m.in.:

- Pomnik w hołdzie poległym mieszkańcom Jeziorny w latach 1918 - 1921, przy ul. Warszawskiej 23 w Konstancinie - Jeziornie, wystawiony w 1938 roku przez mieszkańców gminy Jeziorna;
- Pomnik upamiętniający Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych, walczących z niemieckim okupantem podczas Powstania Warszawskiego na Błotnicy w Jeziornie, Mirkowie i Skolimowie, którzy oddali życie za Ojczyznę 1 sierpnia 1944 r. , znajdujący się w Konstancinie – Jeziornie, przy Rondzie Jana Pawła II;
- Pomnik Katyński upamiętniający mieszkańców zamordowanych przez NKWD wiosną 1940 r.,
- Tablica ku czci żołnierzy 1. Brygady Kawalerii 1. Armii Wojska Polskiego, upamiętniająca wyzwolenie Jeziorny w styczniu 1945 r., przy ul. Warszawskiej 32 w Konstancinie - Jeziornie;
- Obelisk poświęcony żołnierzom 1. Brygady Kawalerii 1. Armii Wojska Polskiego , znajdujący się w Konstancinie – Jeziornie, przy Rondzie Jana Pawła II;
- Tablica ku czci poległych i zamęczonych w latach 1942 – 1945 oraz upamiętniająca walki Samodzielnego Batalionu NSZ im. Brygadiera Czesława Mączyńskiego w 1944 r. zlokalizowany w Klarysewie, w kościele parafialnym św. Bożej Rodzicielki Maryi, przy ul. Słonecznej 20;
- Mogiła nieznanego węgierskiego żołnierza z okresu II wojny światowej w Królewskiej Górze, przy leśnym dukuie, na przedłużeniu ul. Sue Ryder;
- Tablica – wotum w 17 rocznicę „Cudu nad Wisłą” ufundowany przez pracowników papierni Mirków, w kościele św. Józefa Oblubieńca NMP, przy ul. Jaworskiego 1a;
- Tablica upamiętniająca Samodzielny Batalion NSZ im. Brygadiera Czesława Mączyńskiego w 1944 r. zlokalizowana w kościele św. Józefa Oblubieńca NMP, przy ul. Jaworskiego 1a;
- Tablica upamiętniająca miejsce, w którym w czasie Powstania Warszawskiego zorganizowano szpital polowy, na budynku przy ul. Mirkowskiej 56,

- Kwaterna żołnierzy września 1939 r. na cmentarzu parafialnym w Skolimowie, przy ul. Chylickiej;
- Pomnik w miejscu rozstrzelania 21 osób w sierpniu 1944, przy bramie wjazdowej do Domu Artystów Weteranów Scen Polskich im. Wojciecha Bogusławskiego, przy ul. J. Pułaskiego 2;
- Tablica upamiętniająca pobyt ks. Jerzego Popiełuszki w 1982 r. na ścianie budynku na wprost bramy wjazdowej do Domu Artystów Weteranów Scen Polskich im. Wojciecha Bogusławskiego, przy ul. J. Pułaskiego 2;
- Pomnik Powstańców powstania styczniowego 1863 r. przy ul. Podlaskiej, przy drodze Cieciszew – Obory, wzniesiony w 1963 r.;
- Krzyż na drzewie w lesie Rezerwat Obory – miejsce zestrzelenia przez Niemców samolotu w 1944 r.
- Cmentarz ewangelicki w Kępie Okrzewskiej,
- Pomnik ku chwale Powstańców Warszawskich VII Obwodu „Obroza” AK oraz mieszkańców wsi Czarnów za pomoc oddziałom powstańczym, przy ul. Partyzantów w Czarnowie;
- Kamień w Opaczy upamiętniający ofiary, które zginęły podczas bombardowania w dniu 8 września 1939 r.,
- Pomnik poświęcony żołnierzom 1. Brygady Kawalerii 1. Armii Wojska Polskiego, w Czernidłach,
- Pomnik na wale w Gassach, upamiętniający przekroczenie Wisły w dniu 17 stycznia 1945 r., przez Oddziały Wojska Polskiego,
- Pomnik żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. w obronie przeprawy na Wiśle w Gassach;
- Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Maryninie przy ul. Wilanowskiej;
- Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Cieciszewie;
- Obelisk obok wjazdu do dworu w Oborach,
- Kwaterna cmentarna żołnierzy poległych w 1914 r. z pamiątkowym pomnikiem za murem Cmentarza w Słomczynie;
- Płyta nagrobna Ignacego Robaka powstańca z 1863 r. , na cmentarzu w Słomczynie,

- Kwatery żołnierzy września 1939 r. i Powstańców Warszawskich na cmentarzu przy ul. Żwirowej w Słomczynie;
- Tablica poświęcona zmarłym i poległym żołnierzom AK ze Słomczyna i okolic w kościele św. Zygmunta, przy ul. Wiślanej 85 w Słomczynie;
- Tablica poświęcona żołnierzom Batalionów Chłopskich z rejonu Jeziorna i okolic w kościele św. Zygmunta, przy ul. Wiślanej 85 w Słomczynie;
- Tablica pamięci Stanisława Mikołajczyka, prezesa Polskiego Stronnictwa Ludowego w kościele św. Zygmunta, przy ul. Wiślanej 85 w Słomczynie.

17 maja 2019 r. odsłonięto tablicę poświęconą pamięci żołnierzy Armii Krajowej Batalionu „Krawiec”, Narodowych Sił Zbrojnych Batalionu „Mączyński” oraz innych ofiar reżimu komunistycznego, w tym Henryka Stokowskiego ps. „Jaskółka”, więzionych w willi Biały Dworek przy ul. Wierzejewskiego 9 w Konstancinie-Jeziornie. Tablica zawisła na ogrodzeniu willi Biały Dworek.

5.2.4. Zabytki ruchome

Zgodnie z art. 3 pkt 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek ruchomy, to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Właściciel lub posiadacz zabytku ruchomego zobowiązany jest między innymi do:

- zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; - udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałania kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; - kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględniania zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na gminy obowiązek ujmowania w gminnych ewidencjach zabytków jedynie zabytków nieruchomych, niemniej jednak gminny program opieki nad zabytkami ma, w założeniu, stanowić spójną bazę do kształtowania całości polityki gminy w zakresie opieki nad zabytkami. Zabytki ruchome, stanowią cenny zasób i często mogą liczyć na zainteresowanie i wsparcie ze strony samorządu w zakresie konserwacji, czy też zabezpieczeń.

Na terenie gminy Konstancin-Jeziorna wpisem do rejestru zabytków ruchomych objęto 12 obiektów.

Zabytek ruchomy wpisuje się do rejestru na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków - na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o wpisie z urzędu - w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę. Centralną ewidencję zabytków ruchomych prowadzi Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie.

Ze względów bezpieczeństwa, szczegółowy wykaz zabytków ruchomych znajduje się w archiwum UMiG Konstancin-Jeziorna.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Zgodnie z art. 3 pkt. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Mimo stosunkowo intensywnego, szczególnie w ostatnich latach, rozwoju budownictwa mieszkaniowego (zabudowa głównie jednorodzinna), stosunkowo duży obszar gminy (ok. 70%) zajmują w dalszym ciągu obszary rolne i leśne. Wpływa to bezpośrednio na stan poznania źródeł archeologicznych (107 stanowisk i śladów osadniczych na całym terenie gminy). Jednocześnie należy się liczyć z możliwością przypadkowego odkrywania nowych stanowisk np. podczas prowadzenia inwestycji. Zgodnie z obowiązującym prawem tego typu znaleziska odkrywca zobowiązany jest zgłaszać do Urzędu Gminy lub Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Nowych odkryć można się spodziewać przede wszystkim na wyniesieniach terenu wokół starych cieków wodnych powyżej skarpy wiślanej.

Na uwagę zasługuje stosunkowo nieliczne występowanie stanowisk datowanych na starszą epokę kamienia. Z tego okresu zarejestrowane są jedynie dwa stanowiska (Czarnów i Dębówka) znane jedynie z literatury. Stosunkowo duża ilość stanowisk średniowiecznych i nowożytnych znajduje potwierdzenie w intensywnym zasiedleniu tych obszarów w czasach historycznych. Na uwagę zasługuje nagromadzenie stanowisk archeologicznych wokół miejscowości Obory i Kawęczyn. Tereny te należy poddać szczegółowym obserwacjom, szczególnie w kontekście prowadzonych nowych inwestycji.

Stanowiska archeologiczne są ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach gminy.

W tabeli nr 10 zawarto spis stanowisk archeologicznych z terenu gminy Konstancin-Jeziorna, ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Tabela 10. Spis stanowisk archeologicznych z terenu gminy Konstancin-Jeziorna, ujętych w gminnej ewidencji zabytków

Wykaz zatwierdzonych stanowisk archeologicznych	
1.	Bielawa, 59-67/28
2.	Bielawa, 59-67/29
3.	Bielawa, 59-67/30
4.	Bielawa, 59-67/31
5.	Bielawa, 59-67/32
6.	Bielawa, 59-67/33
7.	Bielawa, 59-67/34
8.	Bielawa, 59-67/35
9.	Bielawa, 59-67/36
10.	Bielawa, 59-67/37
11.	Bielawa, 59-67/38
12.	Bielawa, 59-67/39
13.	Bielawa, 59-67/40
14.	Bielawa, 59-67/41
15.	Bielawa, 59-67/42
16.	Bielawa, 59-67/43
17.	Bielawa, 59-67/44
18.	Bielawa, 59-67/45
19.	Bielawa, 59-67/46
20.	Bielawa, 59-67/47
21.	Borowina, 60-67/10
22.	Cieciszew, 60-68/3
23.	Cieciszew, 60-68/6

24.	Cieciszew, 60-68/7
25.	Cieciszew, 60-68/8
26.	Cieciszew, 60-68/12
27.	Cieciszew, 60-68/13
28.	Cieciszew, 60-68/14
29.	Cieciszew, 60-68/15
30.	Cieciszew, 60-68/16
31.	Ciszycza, 59-68/19
32.	Czarnów, 60-67/13
33.	Czarnów, 60-67/14
34.	Czarnów, 60-67/36
35.	Czarnów, 60-67/37
36.	Czarnów, 60-67/38
37.	Dębówka, 60-68/9
38.	Dębówka, 60-68/11
39.	Kawęczyn 60-68/10
40.	Kawęczyn (Szymanów) 60-67/5
41.	Kawęczyn (Lubna) 61-67/14
42.	Kawęczyn 61-67/40
43.	Kawęczyn 61-67/41
44.	Kawęczyn 61-67/42
45.	Turowice (Kawęczyn) 61-68/1
46.	Kawęczyn 61-68/2
47.	Kawęczyn 61-68/3
48.	Kawęczyn 61-68/4
49.	Kawęczyn 61-68/5
50.	Kawęczyn 61-68/6
51.	Kawęczyn 61-68/7
52.	Kawęczyn 61-68/13
53.	Kawęczyn 61-68/14
54.	Kawęczyn 61-68/24
55.	Kawęczyn 61-68/25
56.	Kawęczyn 61-68/26
57.	Kawęczyn 61-68/28
58.	Kawęczynek 60-67/1
59.	Kawęczynek 60-67/2
60.	Kawęczynek 60-67/3
61.	Kawęczynek 60-67/4
62.	Kawęczynek 60-67/6
63.	Kawęczynek 60-67/7

64.	Kawęczynek 60-67/8
65.	Kawęczynek 60-67/11
66.	Kawęczynek 60-67/49
67.	Kawęczynek 61-67/9
68.	Kawęczynek 61-67/33
69.	Kawęczynek 61-67/34
70.	Kawęczynek 61-67/35
71.	Kawęczynek 61-67/36
72.	Kawęczynek 61-67/37
73.	Kawęczynek 61-67/38
74.	Kawęczynek 61-67/39
75.	Kierszek 59-67/49
76.	Konstancin-Jeziorna 59-67/48
77.	Konstancin-Jeziorna 60-67/32
78.	Konstancin-Jeziorna 60-67/33
79.	Konstancin-Jeziorna (Skolimów) 60-67/34
80.	Konstancin-Jeziorna (Skolimów) 60-67/35
81.	Konstancin-Jeziorna (Chylice) 60-67/39
82.	Konstancin-Jeziorna (Skolimów) 60-67/40
83.	Konstancin-Jeziorna (Skolimów) 60-67/41
84.	Konstancin-Jeziorna 60-67/42
85.	Konstancin-Jeziorna (Jeziorna Oborska) 60-67/43
86.	Konstancin-Jeziorna (Skolimów) 60-67/44
87.	Konstancin-Jeziorna 60-67/45
88.	Konstancin-Jeziorna 60-67/46
89.	Konstancin-Jeziorna 60-67/50
90.	Obory 60-68/4
91.	Obory 60-68/5
92.	Obory 60-67/15
93.	Obory 60-67/16
94.	Obory 60-67/17
95.	Obory 60-67/18
96.	Obory 60-67/19
97.	Obory 60-67/20
98.	Obory 60-67/21
99.	Obory 60-67/22
100.	Obory 60-67/24
101.	Obory (Łyczyn) 60-67/25
102.	Obory 60-67/52
103.	Parcela-Obory 60-67/23

104.	Parcela-Obory 60-67/26
105.	Parcela-Obory 60-68/1
106.	Parcela-Obory 60-66/2
107.	Słomczyn 60-68/17

Opracowanie własne na podstawie Zarządzenia Nr 18/VIII/2019 Burmistrza Gminy Konstancin-Jeziorna z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Konstancin-Jeziorna.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Dowodem rozwoju krajobrazu kulturowego gminy są także działające na terenie gminy muzea i zbiory. Wśród nich należy wymienić:

- Wirtualne Muzeum Konstancina,
- Muzeum - Dom Stefana Żeromskiego przy ul. Żeromskiego 4,
- Muzeum Papiernictwa przy ul. Mirkowska 45,
- Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści przy ul. Diamentowa 8 w Czarnowie,
- Muzeum w willi La Fleur

Od 2015 r. funkcjonuje Wirtualne Muzeum Konstancina, które w ramach projektu Kalejdoskop Konstancina przedstawia wiedzę na temat historii, przyrody i zabytków Konstancina. Jego celem jest promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy. W ramach tego projektu zostały zamówione m.in. przewodniki, mapy, strona internetowa, infokioski, baza zabytków i sala muzealna. W ramach projektu zaprojektowane zostały nowe piesze i rowerowe szlaki turystyczne, w tym tematyczne: śladami artystów, śladami architektury modernistycznej i sławnych architektów, filmowy Konstancin, szlak kajakowy, ścieżki przyrodnicze, szlak ornitologiczny, śladami kapliczek, szlak nadwiślańskiego Urzecza, szlak Stefana Żeromskiego i wiele innych. Nowe szlaki turystyczne zostały przygotowane przez ludzi związanych z tym miastem.

Bardzo interesującą pozycją jest wydany w ramach tego projektu przewodnik turystyczny „Kalejdoskop Konstancina-Jeziorny”. Ten bogato ilustrowany przewodnik przedstawia bogatą historię tego obszaru, sięgającą aż do starożytności. Przewodnik został podzielony na kilka rozdziałów. Jest rozdział poświęcony został Urzeczu, są opisane słynne Konstancińskie rody, słynni mieszkańcy Konstancina, czy walory Uzdrawiskowe i przyrodnicze gminy Konstancin-Jeziorna. Wydany przewodnik odniósł sukces na prestiżowym XXV Ogólnopolskim Przeglądzie Książki Krajoznawczej i Turystycznej w Poznaniu, który

odbył się w 2017 r. Zajął wysokie III miejsce w kategorii „Przewodniki”. W konkursie wzięło udział aż 158 różnorodnych publikacji z całego kraju

W ramach projektu od 1 lipca 2015 r. uruchomiona została strona internetowa www.visitkonstancin.pl, na której znajdują się wszystkie informacje potrzebne turystom, m.in. o noclegach, gastronomii, atrakcjach gminy oraz internetowa baza zabytków Konstancina-Jeziorny.

Muzeum im. Stefana Żeromskiego znajduje się w willi Świt przy ul. Żeromskiego 4, w której pisarz mieszkał wraz z żoną i córką. Obecnie w willi znajduje się m.in. gabinet Stefana Żeromskiego, z jego biurkiem, fotelem i kanapą. Można również zobaczyć rodzinne pamiątki, fotografie, obrazy, pierwsze wydania książek, a także przedmioty codziennego użytku.

Muzeum można zwiedzać:

- w sezonie letnim, od 1 maja do 14 października, w środy, soboty i niedziele (w dni bezdeszczowe), w godz. 11.00 – 17.00.
- w sezonie jesienno-zimowym, od 15 października do 30 kwietnia, po wcześniejszym ustaleniu terminu: z kustoszem.

Zwiedzaniu towarzyszą prelekcje o życiu i twórczości rodziny Żeromskich.

Muzeum prowadzone jest przez Konstanciński Dom Kultury we współpracy z Fundacją na Rzecz Utrzymania Spuścizny po Stefanie Żeromskim.

Muzeum Papiernictwa znajduje się w zabytkowym budynku z 1894 r., na terenie dawnych zakładów papierniczych, w których do 2012 r. była prowadzona działalność produkcyjna. Muzeum prowadzone jest przez Konstans Sp. z o.o. W trakcie zwiedzania można poznać nie tylko historie funkcjonowania przez 250 lat papierni ale również własnoręcznie wykonać arkusz papieru z masy celulozowej lub makulaturowej. Wykonany samodzielnie arkusz papieru z płatkami kwiatów oraz znakiem wodnym dawnej papierni jest niezwykle cenną pamiątką dla osób zwiedzających papiernię.

Z myślą o młodszych odbiorcach powstało Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści przy ul. Diamentowej 8 w Czarnowie. W Muzeum organizowane są wystawy i pokazy oraz prowadzona jest działalność naukowo-badawcza. Za wystawę „Dotknij Sztuki” zorganizowaną w Centrum

Sztuki Współczesnej w Warszawie Muzeum Bajek, Baśni i Opowieści otrzymało nagrodę „Słoneczniki 2019” w kategorii ruch. Nagroda przyznawana jest za najbardziej rozwojową inicjatywę dla dzieci w wieku do 14 lat przez portal CzasDzieci.pl.

W zabytkowej willi La Fleur, z 1906 r., mieści się prywatne muzeum obejmujące zbiory malarstwa, rzeźby oraz grafiki artystów polskich, w tym pochodzenia żydowskiego, działających w pierwszej połowie XX wieku we Francji i tworzących tzw. École de Paris. Przemierzając pomieszczenia muzealne zwiedzający odnosi wrażenie, że znalazł się w poprzedniej epoce. Zbiory muzealne w najbliższym czasie otrzymają nowe pomieszczenia w remontowanej willi Granke położonej przy zbiegu ulic Szpitalnej i ul. Granicznej. Prace rewitalizacyjne willi Granke, zostały rozpoczęte w 2019 r. i aktualnie zmierzają ku końcowi. Dominującym elementem budynku pozostała odnowiona wieża z wewnętrznymi schodami, która została wpisana do wnętrza nowego 2-kondygnacyjnego pawilonu w liniach istniejących werand. Oficjalne otwarcie muzeum planowane jest na 2022 r. Docelowo zbiory będą prezentowane w obu budynkach, które połączy aleja i park rzeźb. Willa Granke będzie częścią Muzeum Ecole de Paris. Na płytkach okalających willę Granke wyryte zostały faksymilia podpisów artystów, których prace będą prezentowane w pomieszczeniach muzealnych. Ciekawostką jest, że projekt przebudowy willi Granke prezentowany był w 2019 r. na warszawskiej wystawie „Plany na przyszłość”.

We wrześniu 2021 r. dla uczestników festiwalu Otwarte Ogrody został udostępniony park rzeźb przy willi Granke. W zaprojektowanej na nowo przestrzeni łączącej dwa budynki muzealne można było podziwiać rzeźby art déco uznanych zagranicznych mistrzów: Ossipa Zadkine’a, braci Jana i Joëla Martelów, Fernanda Parpana oraz Józsefa Csákyego.

Zrozumienie ważności dziedzictwa kulturowego i upowszechnianie postaw opieki nad nim wymaga prowadzenia stosownej edukacji. Jak możemy przeczytać w „Programie opieki nad zabytkami w województwie mazowieckim 2018-2021” „nie ma skuteczniejszego instrumentu ochrony dziedzictwa niż żywa pamięć, rozbudzona w społeczeństwie zainteresowanie przeszłością i żywe przekonanie o ważności dziedzictwa dla współczesności” Tą działalność na rzecz zainteresowania przeszłością prowadzi nie tylko Konstanciński Dom Kultury ale również organizacje i stowarzyszenia ale również lokalna społeczność.

W zakresie szeroko rozumianej kultury bardzo intensywną działalność prowadzi na obszarze gminy Konstanciński Dom Kultury, którego siedziba znajduje się w zabytkowej willi Hugonówka położonej przy ul. Mostowej 15. Ośrodek działa na rzecz kultury i edukacji, a także dziedzictwa kulturowo-historycznego miasta. Na bogaty repertuar wydarzeń kulturalnych Konstancińskiego Domu Kultury składa się m.in.: Ogólnopolski Festiwal Sportów Teatralnych 321 Impro, Jazz Zdrój Festiwal, Letni Sezon Muzyczny w Parku Zdrojowym czy Dni Konstancina, Otwarte Ogrody. W ciągu roku odbywają się wystawy jak również prowadzona jest szeroko rozumiana edukacja artystyczna. W ramach Konstancińskiego Domu Kultury działają dwie filie, jedna na Grapie – aktualnie w wyremontowanej willi „Gryf” i jedna na terenie osiedla Mirków. Aktualnie w filii na terenie osiedla Mirków prowadzone są prace adaptacyjne na Muzeum Wycinanki Polskiej.

Odbywające się cyklicznie imprezy, m.in. Dni Konstancina, Flis Festiwal, Otwarte Ogrody, Zielone Świątki, Wianki nad Wisłą, Tężnia Marzeń czy Festiwale – Improwizacji 321 IMPRO, Festiwal Małych Form Teatralnych, zrzeczają ludność i pielęgnują tradycje.

Bardzo ciekawą inicjatywą promującą dziedzictwo kulturowe gminy Konstancin-Jeziorna jest odbywający się we wrześniu festiwal Otwarte Ogrody. Festiwal ma już wieloletnią tradycję. W 2021 r. odbyła się już XIV edycja tego festiwalu. Organizatorem festiwalu jest Gmina Konstancin-Jeziorna, Klub Inicjatyw Obywatelskich, Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina oraz Konstanciński Dom Kultury. Podczas tego wydarzenia mieszkańcy otwierają swoje ogrody oraz zabytkowe wille dla zwiedzających, organizując przy tym wystawy malarstwa, koncerty, spotkania autorskie, prelekcje, warsztaty kulinarne, artystyczne i fotograficzne. Ponadto w trakcie festiwalu można wziąć udział w wycieczkach historycznych z przewodnikiem.

Otwarte Ogrody są także doskonałą okazją do prezentacji artystycznych i kulturalnych osiągnięć wybitnych i kreatywnych mieszkańców Konstancina-Jeziorny. W 2020 r. ze względu na pandemię koronawirusa odbyła się nietypowa edycja tego festiwalu. Wydarzenie to zostało przeniesienie do świata wirtualnego. W 2021 r. festiwal Otwarte ogrody wrócił częściowo do normalności i był częścią obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa 2021 „Smaki Dziedzictwa”. Festiwal obfitował w liczne atrakcje m.in. w programie znalazł się: lotniczy piknik historyczny, wycieczki z przewodnikiem, spotkania autorskie, ogród harcerski, koncert smyczkowy, spektakl i warsztaty dla dzieci, wystawy.

Kolejnym ważnym wydarzeniem odbywającym się w gminie Konstancin-Jeziorna są Dni Konstancina. Jest to impreza promująca historię, zabytki a także walory turystyczne Konstancina-Jeziorny.

Działania Gminy Konstancin-Jeziorna na rzecz kultury są wszechstronne. Gmina Konstancin-Jeziorna przy współpracy z organizacjami prowadzi działania na rzecz pamięci słynnych ludzi – Mieszkańców Konstancina. W 2021 r. Gmina Konstancin-Jeziorna zorganizowała cykl bezpłatnych wycieczek z przewodnikiem, ukazujących walory kulturowe, historyczne i przyrodnicze jedynego uzdrowiska na Mazowszu. Na Mieszkańców czekało aż 36 tematycznych wypraw, m.in.: Szlakiem Stefana Żeromskiego i sławnych rodów, Szlakiem kolejki wilanowskiej, Z wizytą na Urzeczu, Artyści dawnego Konstancina, Filmowy Konstancin, Na ornitologicznym szlaku, Kapliczki, krzyże i przydrożne figurki,

Oprócz działalności Konstancińskiego Domu Kultury na rzecz dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Konstancin-Jeziorna działają organizacje i stowarzyszenia. 27 listopada 2019 r. odbyła się uroczysta sesja Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna, upamiętniająca 150. rocznicę urodzin i 80. śmierci Wacława Gąsiorowskiego, wybitnego pisarza i ostatniego przed II wojną światową sołtysa Konstancina-Jeziorny. O niezwykłym życiu społecznika i honorowego obywatela miasta można było się dowiedzieć z prezentacji przygotowanej przez Hannę Winogrodzką-Szaflik, wiceprezes Towarzystwa Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina.

W gminie działa od 1988 roku Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im. Stefana Żeromskiego, którego nadrzędnym celem jest zachowanie niepowtarzalnego charakteru i funkcji uzdrowiskowej Konstancina-Jeziorny oraz jego dziedzictwa kulturowego. Założycielami Towarzystwa było wielu znakomitych mieszkańców Konstancina, wśród nich Monika Żeromska, córka pisarza, która została honorowym prezesem Towarzystwa.

Z wniosku Towarzystwa zostały wpisane do Rejestru Zabytków i objęte ochroną konserwatorską:

- układ urbanistyczny i zespół budowlany miasta Konstancin-Jeziorna,
- kilkadziesiąt zabytkowych obiektów,
- zespół budowlany tzw. papierni dolnej wraz z otoczeniem, obejmujący 13 zabytkowych

obiektów Fabryki Papieru w Mirkowie.

- układ urbanistyczny i zespół budowlany osiedla robotniczego w Mirkowie.

Z wniosku Władz Samorządowych Powiatu Piaseczyńskiego, w 2012 r. Towarzystwo otrzymało, od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, honorową odznakę „Zasłużony dla kultury polskiej, a jego aktywni członkowie odznakę „Za opiekę nad zabytkami”. Na przestrzeni kilkudziesięciu lat Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im. Stefana Żeromskiego przeprowadziło i nadal prowadzi wiele działań na rzecz ochrony zabytków. Z inicjatywy towarzystwa zostały zainaugurowane w 1990 r. Dni Konstancina.

Począwszy od 2008 roku Towarzystwo jest współorganizatorem razem z Klubem Inicjatyw Obywatelskich, Urzędem Miasta i Gminy i Konstancińskim Domem Kultury „Festiwalu Otwarte Ogrody w Uzdrowisku Konstancin”, dwukrotnie obchodzonego w ramach Europejskich Dni Kultury. Ponadto Towarzystwo było organizatorem bądź współorganizatorem wielu spotkań poświęconych historii i ludziom Konstancina: Stefanowi Żeromskiemu i jego rodzinie, Wacławowi Gąsiorowskiemu, innym pisarzom i twórcom, ludziom służby zdrowia oraz dawnym posesjonatom konstancińskim, a także corocznych Zaduszek Konstancińskich, poświęconych tym, którzy odeszli. Towarzystwo wydało kilka publikacji o Konstancinie--Jeziornie i uzdrowisku oraz księgę pamiątkową z okazji 25-lecia istnienia.

Bardzo ciekawą inicjatywą zapoczątkowaną przez Towarzystwo w 2019 r. jest nagradzanie właścicieli zabytków, którzy dbają o ich zachowanie i utrzymanie w bardzo dobrym stanie. Realizowane działanie zmierza do aktywizacji właścicieli obiektów zabytkowych i powinno być w przyszłości realizowane przy współudziale gminy.

Ponadto na terenie gminy Konstancin-Jeziorna działa Fundacja Szerokie Wody utworzona w 2012 r., która prowadzi działania związane z rzeką Wisłą oraz promocją mikroregionu etnograficznego Urzecze. W 2015 za organizację Flis Festiwalu Fundacja została uhonorowana Nagrodą Przyjaznego Brzegu, a Zielone Świątki na Urzeczcu podczas V Forum Promocji Mazowsza otrzymały certyfikat Najlepszego Produktu Turystycznego Mazowsza.

Oprócz Ośrodka Kultury, organizacji i fundacji na terenie Gminy Konstancin-Jeziorna na rzecz dziedzictwa kulturowego bardzo prężnie działa lokalna społeczność. W celu ocalenia od zapomnienia bogatej historii i udostępnienia jej na rzecz zainteresowanych został utworzony

przez mieszkańców gminy nowy portal: okolicekonstancina.pl. Portal prowadzą osoby znane i cenione w środowisku miłośników historii Konstancina-Jeziorny: Paweł Komosa – autor bloga „Historia okolic Konstancina”, który zarazem jest redaktorem naczelnym portalu, Adam Zyszczyk – twórca najstarszej strony dedykowanej historii naszej gminy i okolic, prowadzący facebookową stronę profilową „Konstancin-Jeziorna. Historia, Ludzie, Architektura” i współorganizator „Ogrodów Historycznych” w ramach festiwalu Otwarte Ogrody; Witold Rawski – tworzący blog „Miniatury Historyczne”, obecnie kontynuowany jako „Skolimów dawniej niż wczoraj” i prowadzący Konstanciński Klub Historyczny w Konstancińskim Domu Kultury; oraz Bartek Biedrzycki – twórca i administrator forum „Klubu Miłośników Historii Konstancina”. Na portalu można zapoznać się z materiałami dotyczącymi historii gminy i najbliższych okolic. 13 czerwca 2021 r. w Hugonówce odbyła się premiera książki „Sztetl Jeziorna” Wyjątkowa publikacja o dziejach żydowskiej społeczności Jeziorny została napisana przez autorów tego portalu – Pawła Komosę, Witolda Rawskiego i Adama Zaszczyka i wydana przez Konstanciński Dom Kultury.

Działalność bibliotek na terenie gminy Konstancin-Jeziorna wpisuje się w dziedzictwo kulturowe gminy Konstancin-Jeziorna. Pierwsze czytelnie publiczne istniały na terenie gminy już w Polsce przedwojennej. Działalność czytelnicza była kontynuowana również podczas okupacji, gdzie do tajnej biblioteki książki były dostarczane przez samych mieszkańców.

Aktualnie Biblioteka Publiczna w Konstancinie-Jeziornie obejmuje 5 placówek: 3 miejskie oraz dwie wiejskie w Opaczy i w Słomczynie. Księgozbiór liczy ponad 87 593 woluminów. Co dwa tygodnie wzbogacany jest o kolejne pozycje. W bibliotece można wypożyczać nie tylko tradycyjne drukowane książki ale również audiobooki (w języku polskim i angielskim), filmy, multimedia oraz e-książki, do których linki można znaleźć na stronie głównej. Audiobooki i multimedia znajdują się w Bibliotece Głównej na ul. Świetlicowej 1, w Filiach na Grapie, w Opaczy oraz w Słomczynie dostępne są audiobooki, natomiast w Filii w Skolimowie można znaleźć audiobooki oraz filmy. Po przeprowadzeniu przebudowy budynku 11 stycznia 2021 r. wznowiła udostępnianie księgozbioru Biblioteka Główna przy ul. Świetlicowej 1.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Według definicji przyjętej przez organizację UNESCO, podczas Konwencji o ochronie dziedzictwa niematerialnego, która odbyła się w Paryżu w 2003 r. , dziedzictwo niematerialne

to „praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedza i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które grupy, i w niektórych przypadkach jednostki, uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności [...]”. Jego ochrona oznacza „środki mające na celu zapewnienie przetrwania niematerialnego dziedzictwa kulturowego, w tym jego identyfikację, dokumentację, badanie, zachowanie, zabezpieczenie, promowanie, wzmacnianie i przekazywanie, w szczególności poprzez edukację formalną i nieformalną, jak również rewitalizację różnych aspektów tego dziedzictwa”.

Najważniejszą rolą tego dziedzictwa jest budowanie tożsamości oraz wzmacnianie międzypokoleniowych więzi społecznych.

Dziedzicami, w których może się ono przejawiać są m.in.:

- tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa, bajki, legendy, przysłowia, zagadki, pieśni, oracje, opowieści wspomnieniowe i wierzeniowe, historie, przemowy, modlitwy, śpiewy, lamenty pogrzebowe, zawołania, zaklęcia,
- sztuki widowiskowe i tradycje muzyczne,
- praktyki społeczno-kulturowe,
- wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata,
- wiedza i umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

Dziedzictwo niematerialne gminy Konstancin-Jeziorna związane jest między innymi z podtrzymywaniem lokalnych tradycji ludowo-folklorystycznych, pielęgnujących tożsamość mikroregionu Urzecza.

Urzecze obejmuje obszar położony nad Wisłą, obejmuje swym zasięgiem wsie nadwiślańskie gminy Konstancin-Jeziorna oraz tereny położone na terenie województwa mazowieckiego w nadwiślańskich częściach powiatów: otwockiego, garwolińskiego, piaseczyńskiego i Warszawy w dzielnicach Mokotów, Wilanów, Wawer i Praga-Południe. W miejscowej gwarze teren ten nazywany jest Łurzycem lub Urzycem. Mieszkańcy nadwiślańskich wsi różnili się od swoich sąsiadów zwyczajami, budownictwem, strojami, mową czy rodzajem upraw. Wpływ na to miała rzeka Wisła, która ludność zamieszkującą po obydwu brzegach nie dzieliła, a łączyła. Rzeka dawała stały kontakt ze światem. Łącznikami

byli flisacy nazywani tutaj orylami. Zamieszkiwali tereny nadwiślańskie i zajmowali się transportem płodów rolnych, drewna, łowieniem i sprzedażą ryb, przewozem osób.

Mieszkańcy tego regionu, ze względu na bardzo żyzną glebę zajmowali się uprawą ziemi. Dominowało sadownictwo i warzywnictwo. Jeszcze do końca XIX wieku mieszkańcy tego regionu na uroczyste święta wdziewali ludowe łurzyckie stroje. Obecnie, dzięki staraniom lokalnych twórców ludowych, tradycyjny strój Łurzyčan powraca. Krajobraz kulturowy Urzecza wyróżniał się szeregiem odrębnych cech, takich jak trytwy (wyniesione drogi na mokradłach), terpy (pagórki pod domami) czy bindugi (przystanie flisackie).

Na stronie Wirtualnego Muzeum Konstancina czytamy, że „Mężczyzna zwykle miał na sobie ciemną sukmanę sięgającą do łydki, opasaną sznurem lub wełnianym pasem. Kapota ozdobiona była czerwonymi wyłogami przy kołnierzu i mankietach. Szyję okalał biały kołnierz zapinany na dwa guziki lub związany kolorową wstążką. Na głowie filcowy kapelusz w kształcie niskiego cylindra. Skórzane buty z wysokimi cholewami miały stalowe lub mosiężne podkółki. Strój kobiety stanowiła przede wszystkim suto marszczona w pasie długa spódnica z naszytą u dołu koronką. Uszyta była z materiału zielonego, czerwonego, fioletowego lub niebieskiego. Na spódnicy zapaska uszyta z pasiastego samodziału wełnianego z dominującym kolorem czerwonym. Koszula lniana lub płócienna ozdobiona była czarnym haftem roślinnym, tzw. sztachetowym. Gorset z sukna bywał w kolorach ciemnozielonym z szafirowym lub czerwonym, oblamowany atlasową wstążką o kontrastowym kolorze. W chłodne dni kobiety wkładały kaftan z sukna (zwany też katanką), krojem zbliżonym do sukmany. Na głowę nakładały kretonowy lub płócienny czepiek lub chustę czepcową z motywem kwiatowym. Chusta nad czołem była przyozdobiona białą koronką. Na nogach czarne trzewiki do pół łydki lub czółenka filcowe na skórzanej podeszwie. Oczywiście każda kobieta zawieszała kilka sznurów czerwonych koralii.”

W tym miejscu należy wspomnieć, że hafciarstwo związane z tym mikroregionem zostało wpisane na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego, prowadzoną od 2014 r. przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z Narodowym Instytutem Dziedzictwa.

Tradycje mikroregionu Urzecza są promowane na odbywającym się cyklicznie od 2001 r. - Flis Festiwalu na terenie sołectwa Gassy. Głównym organizatorem imprezy, promującej historię tradycje i przyrodę nadwiślańskich terenów jest Fundacja Szerokie Wody. Podczas tego festiwalu można wziąć udział w warsztatach i prezentacjach na temat zwyczajów, strojów i

potraw łużyckich. Przybyli turyści mogą poznać dawne nadwiślańskie zawody. Nie brakuje też tańców i śpiewu. Chętni mogą przepłynąć się łodziami. A na stoiskach handlowych można zakupić produkty regionalne. Nie brakuje również potraw regionalnych z Urzecza. Można spróbować sytochy, barszczu chrzanowo-buraczanego czy zupy rybnej. Lokalne potrawy z Urzecza - barszcz chrzanowo-buraczany i sytocha zbierają laury kulinarne. Podczas targów „Smaki Regionów” w Poznaniu potrawy te otrzymały prestiżową nagrodę „Perła 2019”. Kapituła konkursowa nagrodziła firmę Fanaberie Grażyny Leśniak z Cieciszewa, od lat promującą kuchnię Urzecza, za najlepsze polskie danie regionalne.

Odbywające się w Gassach coroczne spotkanie kultur nadrzecznych już na stałe wpisało się w kalendarz kulturalny gminy Konstancin-Jeziorna. Impreza z roku na rok nabiera większego rozmachu i przyciąga coraz więcej sympatyków z całej Polski. Flis Festiwal promuje naturalne walory rzeki, jej potencjał turystyczny oraz bogatą historię. Konstancińscy flisacy z Fundacji Szerokie Wody pomagają odkryć na nowo i spopularyzować Urzecze, zapomniany nadwiślański region etnograficzny o unikalnej kulturze. Organizowany Flis festiwal w Gassach został nagrodzony certyfikatem „najlepszy produkt turystyczny Województwa Mazowieckiego 2014”.

Tradycje Urzecza pielęgnowane są również podczas odbywających się corocznie „Zielonych Świątek w Ciszycy” – święta o charakterze liturgicznym ale także uroczystości głęboko zakorzenionej w polskiej tradycji ludowej. Magiczne obrzędy tego dnia miały chronić plony rolników przed kataklizmami. Miały przyczynić się do udanych żniw. W trakcie tego święta Mieszkańcy nadwiślańskich gmin organizują orszak rzeczny umajonych łodzi od Góry Kalwarii przez Nadbrzeż, Gassy, Ciszycę i Wawer.

Na rozwój potencjału turystycznego Urzecza będzie miało wpływ jeszcze jedno działanie. 25 kwietnia 2017 r. przedstawiciele 5 nadwiślańskich gmin – Konstancina-Jeziorna, Góry Kalwarii, Józefowa, Karczewa i Otwocka, podpisali porozumienie oraz umowę o współfinansowaniu wykonania koncepcji szlaków komunikacyjnych pod nazwą „Turystyczne zagospodarowanie Doliny Środkowej Wisły zwanej Urzeczem”. W ramach podpisanego porozumienia przewiduje się wykonanie w uczestniczącym w porozumieniu gminach tras turystycznych i szlaków komunikacyjnych, dedykowanych nie tylko pieszym czy rowerzystom, ale służących także turystyce konnej. Będą także szlaki wodne, wykorzystujące potencjał Wisły. Zimą zaś miłośnicy nart biegowych będą cieszyć się nowymi trasami nad Wisłą. W wyniku podpisanego porozumienia została opracowana „Koncepcja turystycznego

zagospodarowania dolny środkowej Wisły zwanej Urzeczem na terenie gmin: Józefów, Otwock, Karczew, Konstancin-Jeziorna, Góra Kalwaria.

Popularyzacją kulturowego dziedzictwa Urzecza zajmie się również muzeum regionalne na terenie sołectwa Kępa Okrzewska, którego budowa zakończyła się w 2021 r. Wybrane miejsce posiada piękną tradycję, gdyż w miejscu tym powstał budynek szkoły, który po roku 1867 stał się szkołą początkową, dla okolicznych mieszkańców. Oprócz funkcji edukacyjnej budynek szkolny służył jednocześnie za kaplicę na nabożeństwa niedzielne, bowiem siedziba parafii w Nowej Iwicznej pod Piasecznem była mocno oddalona. Szkoła i kaplica istniała do drugiej wojny światowej, nieopodal cmentarza, gdzie oznaczano je na ówczesnych mapach. Oprócz muzeum regionalnego Urzecza w budynku będzie się mieścił dom ludowy.

Lokalne tradycje ludowo-folklorystyczne mikroregionu Urzecza pielęgnują również działające na terenie gminy zespoły ludowe. Zespół Łurzycanki powstał na bazie wcześniej istniejących zespołów „Gassowianki” i „Łęgowianki”, które działały przy kołach gospodyń wiejskich założonych w 1957 r. Wznowienie działalności miało na celu przywrócenie pamięci o tym żywym i kulturalnie oryginalnym obszarze. Dzięki pomocy dr. Maurycego Stanaszka, etnografa i fascynata Urzecza, zrekonstruowano tradycyjne stroje, a dofinansowanie uzyskane z gminy Konstancin-Jeziorna i Fundacji Szerokie Wody pozwoliło je uszyć. Ponadto konstanciński magistrat i Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego sfinansowali wydanie płyty i śpiewnika „Ze śpiewem na Urzeczcu”. Łurzycanki w swoich strojach są swoistą wizytówką gminy Konstancin-Jeziorna. Panie m.in. kilkakrotnie uczestniczyły w dożynkach wojewódzkich oraz prezydenckich w Spale. W 2017 r. Nadwiślański zespół Łurzycanki został wyróżniony podczas XIII Ogólnopolskiego Przeglądu Twórczości Artystycznej Seniorów „Teraz My”.

Tradycje ludowe pielęgnowane są również przez Zespół Pieśni i Tańca Przepióreczka utworzony na przełomie 1992/1993 roku i działający przy Szkole Podstawowej Nr 2. Od początku swego istnienia zespół stawiał na taniec i muzykę ludową. Zespół wielokrotnie reprezentował gminę na festiwalach, przeglądach oraz imprezach okolicznościowych.

Reasumując, działania te mimo, że nie są związane bezpośrednio z zabytkami, oddziałują pozytywnie na społeczeństwo i jego edukację, w zakresie podejścia do tematyki dziedzictwa kulturowego.

W tym miejscu należy wspomnieć o jeszcze jednym zwyczaju Urzecza. Kobiety mieszkające na Urzeczu dekorowały swoje mieszkania wycinankami z papieru. Wycinanki były wykonywane techniką kropli wosku. Z jednobarwnego papieru wycinano formy drzewek, postaci ludzkich, kogutów czy gwiazd. Na rozwój wycinanki na tym terenie wpłynęła fabryka papieru, w której zaczęto produkować tzw. papier glansowany.

Przyszłe Muzeum Wycinanki to część tradycji Urzecza, które jest szansą na rozwój turystyki na terenie Mirkowa, a co za tym idzie na ożywienie terenu wybranego do rewitalizacji w uchwalonym przez Radę Miejską Konstancin-Jeziorna Programie rewitalizacji Konstancin-Jeziorna – 2020+. Zaprojektowane Muzeum Wycinanki ma pełnić funkcje kulturalne i społeczne.

Z tradycjami Urzecza można było się również zapoznać na otwartej 22 sierpnia 2020 r. w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie wystawie czasowej „Nad Wisłą, na Urzeczu”. Wystawa pokazała archiwalne i współczesne fotografie Urzecza i jego mieszkańców, nagrania z opowieściami o życiu na Urzeczu, filmy, stroje, przedmioty codziennego użytku i narzędzia służące np. do obróbki drewna. Na wystawie można było zobaczyć charakterystyczny motyw na kobiecym stroju wilanowskim z nadwiślańskiego Urzecza, jakim jest czarny haft w floralne ornamenty, dowiemy się na czym polegała udana symbioza mieszkańców z rzeką, jak wyglądały domy budowane na tyrpach, czyli małych wzniesieniach nad Wisłą, podejrzmy też menu oryginalnej, lokalnej kuchni. Wystawa była dostępna do 11 kwietnia 2021 r., w godzinach pracy Muzeum. Jej partnerami była: m.in.: Gmina Konstancin-Jeziorna. Ze względu na sytuację epidemiczną możliwe było wirtualne zwiedzenie wystawy poświęconej Urzeczu.

Kapliczki i krzyże przydrożne na terenie gminy Konstancin-Jeziorna są świadectwem niematerialnych wierzeń, wciąż zachowanym i ciągle kultywowanym na terenie gminy Konstancin-Jeziorna. Kapliczki i krzyże przydrożne posiadają różną genezę: jako przejaw kultu Maryjnego i jako wota (po przeżytych epidemiach), jako miejsca upamiętniające wydarzenia istotne w życiu społeczności zamieszkującej te tereny, jako punkty orientacyjne na rozstajach itp. Stanowią one do dzisiaj lokalne ośrodki życia duchowego, szczególnie w postaci Nabożeństw Majowych odprawianych w formie Litanii Loretańskiej w miejscach w których się znajdują.

Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym dobrami kultury współczesnej są niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia

urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznanym dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna.

Tabela 11. Wykaz dóbr kultury współczesnej na terenie gminy Konstancin-Jeziorna

numer działki	miejsowość	idd	rodzaj	data powstania
944/1	Bielawa	0001.944/1	krzyż	
1869/4	Bielawa	0001.1869/4	krzyż	1998
273/11	Bielawa	0001.273/11	kapliczka	
1827	Bielawa	0001.1827	kapliczka	
896/3	Bielawa	0001.896/3	metalowy krzyż przydrożny	
957	Bielawa	0001.957	krzyż przydrożny	1974
312/1	Cieciszew	0002.312/1	kamień upamiętniający	
78	Cieciszew	0002.78	cmentarz	
144	Cieciszew	0002.144	krzyż	
316	Ciszycza	0003.316	krzyż	1954
109	Ciszycza	0003.109	kapliczka	2000
298	Ciszycza	0003.298	kapliczka z figurą NMP	
140	Czarnów	0004.140	kamień - 150 lat wsi Czarnów	
125	Czernidła	0005.125	kapliczka	
145/1	Czernidła	0005.145/1	figura św. Floriana	
2	Czernidła	0005.2	krzyż, pomnik upamiętniający walki o wyzwolenie Warszawy	
214	Dębówka	0006.214	kapliczka	
50/2	Gassy	0007.50/2	mogiła	
82/2	Gassy	0007.82/2	kapliczka	
223/2	Habdzin	0008.223/2	kapliczka	1962
130/3	Habdzin	0008.130/3	kapliczka	1957
92/4	Habdzin	0008.92/4	kapliczka	1958
148/14	Habdzin	0008.148/14	krzyż	
284/51	Kawęczyn	0009.284/51	krzyż	
309	Kawęczyn	0009.309	kapliczka	
4	Kawęczynek-Borowina	0010.4	krzyż	

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025

71

136/2	Kawęczynek-Borowina	0010.136/3	krzyż przydrożny	1991
126/4	Kępa Oborska	0011.126/4	krzyż	
60	Kępa Okrzewska	0012.60	cmentarz ewangelicki	XIX wiek
60	Kępa Okrzewska	0012.60	krzyż	2000
173	Kępa Okrzewska	0012.173	kapliczka	1953
66	Kierszek	0013.66	kapliczka	1950
388	Łęg	0014.388	kapliczka	1929
441/1	Łęg	0014.441/1	krzyż	
74	Obory-Łyczyn	0015.74	kapliczka	1950
58	Obory-Łyczyn	0015.58	krzyż	
98/1	Obory-Łyczyn	0015.98/1	mogiły żołnierzy	
22/32	Obory	0016.22/32	kapliczka	1939
2	Obory	0016.2	kamień	
29/7	Obory	0016.29/7	krzyż bohaterów Powstania Styczniowego	2006
29/7	Obory	0016.29/7	pomnik Bohaterom Powstania Styczniowego	1963
18	Obórki	0017.18	kapliczka	lata 50-te XX wieku
64	Okrzeszyn	0018.64	kapliczka	
321/5	Opacz	0019.321/5	krzyż	2008
199/2	Opacz	0019.199/2	kapliczka	1937
48	Piaski	0020.48	kapliczka	1931
36	Słomczyn	0021.36	kapliczka	1894
105/21	Słomczyn	0021.105/21	krzyż	
1	Konstancin-Jeziorna	0101.1	kapliczka	XIX wiek
62/7	Konstancin-Jeziorna	0102.62/7	krzyż	
75	Konstancin-Jeziorna	0104.75	krzyż misyjny przy kościele	1999
64/10	Konstancin-Jeziorna	0106.64/10	kapliczka	lata 50-te XX wieku
17	Konstancin-Jeziorna	0112.17	kapliczka	1903
134/2	Konstancin-Jeziorna	0114.134/2	krzyż upamiętniający drugą wizytę Jana Pawła II do ojczyzny	1983
134/2	Konstancin-Jeziorna	0114.134/2	pomnik	
2/2	Konstancin-Jeziorna	0114.2/2	kapliczka	1918
13/2	Konstancin-Jeziorna	0116.13/2	kamień	

69	Konstancin-Jeziorna	0122.69	kapliczka	1917
12	Konstancin-Jeziorna	0123.12	krzyż	
86/2	Konstancin-Jeziorna	0125.86/2	kapliczka	1901
66	Konstancin-Jeziorna	0127.66	kapliczka	lata 30-te XX wieku
31/5	Konstancin-Jeziorna	0128.31/5	figurka	1907
91	Konstancin-Jeziorna	0129.91	krzyż	
10/51	Konstancin-Jeziorna	0201.10/51	krzyż	1856
10/28	Konstancin-Jeziorna	0202.10/28	krzyż	
18	Konstancin-Jeziorna	0202.18	kamień	
15	Konstancin-Jeziorna	0202.15	figura św. Józefa z Dzieciątkiem	2009
1	Konstancin-Jeziorna	0203.1	kapliczka	koniec lat 90-tych XX wieku
19/2	Konstancin-Jeziorna	0310.19/2	pomnik	
2/6	Konstancin-Jeziorna	0310.2/6	zegar słoneczny	
2/6	Konstancin-Jeziorna	0310.2/6	kamień	
2/6	Konstancin-Jeziorna	0310.2/6	kamień	
29	Konstancin-Jeziorna	0312.29	figurka	XVIII wiek
74/9	Konstancin-Jeziorna	0312.74/9	pomnik	
59/13	Konstancin-Jeziorna	0312.59/13	krzyż	1997
22	Konstancin-Jeziorna	0313.22	pomnik katyński	
91/10	Konstancin-Jeziorna	0315.91/10	krzyż	
1/1	Konstancin-Jeziorna	0315.1/1	kapliczka na drzewie	
32	Konstancin-Jeziorna	0317.32	kapliczka	1911?
6	Konstancin-Jeziorna	0324.6	krzyż	
10	Konstancin-Jeziorna	0324.10	krzyż przydrożny	
15	Konstancin-Jeziorna	0202.15	krzyż misyjny	1998

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. formami ochrony zabytków są:

- wpis do rejestru zabytków;
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;

- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Rejestr zabytków w obrębie danego województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru zabytków może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku. Fakt wpisania zabytku nieruchomego do rejestru ujawnia się w księdze wieczystej danej nieruchomości na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie decyzji o wpisie do rejestru tego zabytku. Natomiast skreślenie z rejestru zabytków następuje na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy lub z urzędu, na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na podstawie decyzji wojewódzki konserwator zabytków występuje z wnioskiem o wykreślenie wpisu z księgi wieczystej i z katastru nieruchomości a sama informacja o skreśleniu ogłoszona jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym.

Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Na terenie gminy Konstancin-Jeziorna nie występują pomniki historii i parki kulturowe, nie wpisano obiektów na Listę Skarbów Dziedzictwa, natomiast występują pozostałe formy ochrony zabytków tj. obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Konstancin-Jeziorna znajduje się 129 zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Tabela Nr 12). Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Tabela 12. Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków na obszarze Gminy Konstancin-Jeziorna

Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków na obszarze Gminy Konstancin-Jeziorna										
Lp.	NR EWID.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES (ulica)	OBIEKT	NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI	OBRĘB	DECYZJA (data wpisu do rejestru)	NR REJESTRU		
tereny wiejskie										
Bielawa										
1.	292	Bielawa		Dworek z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181		
2.	290	Bielawa		Mur browaru (fragment) z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181		
3.	291	Bielawa		Park krajobrazowy (wraz ze starorzeczem rz. Jeziorcki) z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/5 i 888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181		
4.	1392	Bielawa		Zespół dworsko-parkowy w Bielawie	888/5 i 888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181		
Kawęczyn										
5.	346	Kawęczyn (Turowice)		Dwór z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
6.	350	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy I z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
7.	351	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy II z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
8.	352	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy III z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
9.	349	Kawęczyn (Turowice)		Pawilon parkowy (tzw kaplica) z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
10.	348	Kawęczyn (Turowice)		Park z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		
11.	1391	Kawęczyn (Turowice)		Zespół dworsko-parkowy w Kawęczynie-Turowicach	288/6 (częściowo), 288/7, 288/8, 288/9 (częściowo)	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343		

12.	1406	Kawęczyn (Turowice)		Otoczenie zespołu dworsko-parkowego położonego w Kawęczynie-Turowicach	288/9 (częściowo), 288/10, 288/11, 288/13 (częściowo)	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343
Obory								
13.	338	Obory	ul. Literatów	Dwór z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)	19.11.1959	A-1145
14.	311	Obory		Park z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)	19.11.1959	A-1145
Łyczyn (Obory-Łyczyn)								
15.	101	Parcela- Łyczyn		Dwór z zespołu dworsko -folwarcznego w Łyczynie	62/19	0015 (Obory- Łyczyn)	28.02.2000	A- 949
16.	99	Parcela- Łyczyn		Park (pozostałości) wraz z drogą dojazdową z zespołu dworsko - folwarcznego w Łyczynie	62/19 i 62/20	0015 (Obory- Łyczyn)	28.02.2000	A- 949
17.	102	Parcela-Łyczyn		Zespół dworsko-folwarczy w Łyczynie wraz ze strefą ochrony konserwatorskiej	62/19 i 62/20	0015 Obory-Łyczyn	28.02.2000	A- 949
18.	106	(Obory-Łyczyn) Słomczyn		Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej w Słomczynie	71	0015 (Obory- Łyczyn)	28.12.1988	A-1336
Słomczyn								
19.	189	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Zygmunta z zespołu sakralnego w Słomczynie	35	0021 (Słomczyn)	12.10.1960	A-1152
20.	188	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Kościół parafialny p.w. Św. Zygmunta z zespołu sakralnego w Słomczynie	35	0021 (Słomczyn)	12.10.1960	A-1152
miasto Konstancin-Jeziorna								
21.	29	Konstancin- Jeziorna	Batorego 15	Willa "Kaprys" wraz z ogrodem	26	03-13	04.12.1982	A-1129
22.	201	Konstancin- Jeziorna	Batorego 16	Pensjonat "Ukrainka" wraz z ogrodzeniem od strony ulicy oraz ogród przy pensjonacie Ukrainka	89	03-13	09.09.2008	A-818
23.	203	Konstancin- Jeziorna	Batorego 17	Willa "Rusalka, domek ogrodnika oraz park z zespołu willowo- ogrodowego willi Rusalka	28, 29 i 30	03-13	10.08.2000	A- 962
24.	1435	Konstancin- Jeziorna	Batorego 17	Zespół willowo-ogrodowy willi Rusalka	28, 29 i 30	03-13	10.08.2000	A- 962

25.	27	Konstancin- Jeziorna	Batorego 19	Willa "Este" wraz z ogrodem	27	03-13	26.03.2009	A-850
26.	199	Konstancin- Jeziorna	Batorego 20	Willa "Julia" wraz z ogrodem	91	03-13	04.08.1977	A-1131
27.	23	Konstancin- Jeziorna	Batorego 28	Willa "Wrzos" z terenem posesji	102	03-13	26.05.2011	A-1025
28.	176	Konstancin- Jeziorna	Batorego 32, dawny numer 32/34	Budynek mieszkalno - gospodarczy (dozorówka)	104	03-13	17.05.1975	A-1133
29.	197	Konstancin- Jeziorna	Batorego 33	Willa "Wanda" wraz z ogrodem	67	03-13	05.12.1990	A-1134
30.	4	Konstancin- Jeziorna	Batorego 41, 41 A	Willa "Aniela" ("Romalin") wraz z ogrodem	70, 71	03-13	12.04.1983	A-1130
31.	19	Konstancin- Jeziorna	Batorego 43	Willa "Józefina" wraz z działką i zielenią w granicach ogrodzenia	116	03-13	22.09.1988	A-1135
32.	298	Konstancin- Jeziorna	Chylicka 31	Willa "Syrena" wraz z ogrodem	35	03-06	18.05.1977	A-1136
33.	142	Konstancin- Jeziorna	Długa 59 (d. 61)	Willa "Jutrzenka" ("Jerychonka")	21	03-05	22.09.1976	A-1137
34.	129	Konstancin- Jeziorna	Gąsiorowskiego 10	Willa wraz z działką i zielenią	6	03-22	19.08.1988	A-1138
35.	110	Konstancin- Jeziorna	Gąsiorowskiego 15	Willa wraz z terenem posesji	36/1	03-14	13.11.2014	A-1295
36.	243	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 21 (d. 19/21)	Altana "Zakopanka" wraz z otoczeniem	94	03-13	09.09.2008	A-825
37.	37	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 23	Willa "Eloe"	121	03-13	22.09.1976	A-1585
38.		Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 28	Willa "Witoldówka" wraz z ogrodem	51/2	03-14	10.08.1977	A-1140
39.	206	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 37 (d. 37/37A)	Willa "Borówka" wraz z ogrodem	106	03-13	01.08.1977	A-1141

40.	151	Konstancin- Jeziorna	Jasna 25	Willa (dom Bukowskich) wraz z działką i zielenią	75	03-01	31.08.1990	A-1142
41.	254	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Willa "Magnolia" z zespołu willowo-parkowego willi "Magnolia"	84	03-09	10.09.1998	A-1144
42.	256	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Altana ogrodowa z zespołu willowo-parkowego willi "Magnolia"	84	03-09	10.09.1998	A-1144
43.	1416	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Park z zespołu willowo-parkowego willi "Magnolia"	84	03-09	10.09.1998	A-1144
44.	1403	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Zespół willowo-parkowy willi Magnolia (składający się z willi murowanej, ogrodowej altany drewnianej, kapliczki z polnych kamieni i parku krajobrazowego o charakterze leśnym)	84, 1	03-09	10.09.1998	A-1144
45.	218	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 1	Willa "Poranek" wraz z otoczeniem	22	03-10	10.09.2008	A-816
46.	269	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 9	Willa "Irena"	33/3	03-10	13.04.2018	A-1414
47.	1447	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 9	Oficyna mieszkalna przy willi Irena	33/3	03-10	13.04.2018	A-1414
48.	3	Konstancin- Jeziorna	Matejki 10	Willa „Wierzbówka” wraz z działką i zielenią	4	03-13	07.07.1989	A-1146
49.	14	Konstancin- Jeziorna	Matejki 14	Pensjonat "Biruta" wraz otoczeniem	6/1	03-13	09.09.2008	A-824
50.	15	Konstancin- Jeziorna	Matejki 18	Willa "Szarotka" (d "Stokrotka") wraz z otoczeniem	8	03-10	26.03.2009	A-845
51.	170	Konstancin- Jeziorna	Mickiewicza 3	Willa "Sosnówka" (d. "Leonówka") wraz z obciążającym terenem leśnym	47/2	03-12	24.02.2003	A-44
52.	12	Konstancin- Jeziorna	Mickiewicza 7	Willa "Biała" wraz z otoczeniem	50	03-12	17.12.2009	A-848
53.	118	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek dolów odciekowych i szarpaka celulozy z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
54.	165	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek gniotownika i holendrów III maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287

55.	120	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek holendrów i II maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
56.	294	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek warsztatu stolarskiego z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/25	02-01	14.11.2014	A-1287
57.	68	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek pralni z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/57	02-01	14.11.2014	A-1287
58.	160	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek holendrów V i VI maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
59.	161	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek turbinowni z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/27	02-01	14.11.2014	A-1287
60.	124	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Północne skrzydło wykańczalni bibulki z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
61.	128	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek magazynu bibulki z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
62.	162	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek magazynu papieru i celulozy z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
63.	1432	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Komin fabryczny z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/27	02-01	14.11.2014	A-1287
64.	167	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Północna i zachodnia elewacja wykańczalni papieru z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
65.	293	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek warsztatu mechanicznego z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/25	02-01	14.11.2014	A-1287
66.	41	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 51	Budynek dyrekcji z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/20	02-02	14.11.2014	A-1287
67.	18	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 49	Budynek mieszkalny tzw. Bristol (d. suszarnia) z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	11/3	02-01	14.11.2014	A-1287

68.	1433	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Nieprzekryte ciągi komunikacyjne i place stanowiące istotne elementy zespołu, technologicznie i funkcjonalnie związane z zabytkowymi budynkami tj: plac pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni bibułki, magazynu technicznego; odcinek ciągu komunikacyjnego pomiędzy budynkami holendrów I i II oraz VI maszyny papierniczej, ciąg komunikacyjny - dawne połączenie kolejni wąskotorowej, pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni papieru oraz warsztatu stolarskiego i warsztatu mechanicznego; ciąg komunikacyjny dawnej kolejki zakładowej, w postaci torów zachowanych wewnątrz budynku holendrów VI VI maszyny papierniczej, budynek holendrów I i II maszyny papierniczej oraz na wysokości piętra - na pomoście pomiędzy budynkami holendrów V i VI oraz I i II maszyny papierniczej; jak również w postaci torów zachowanych na placu pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni bibułki, magazynu technicznego.	10/1, 10/27, 10/25, 10/20, 10/27, 11/3	02-01	14.11.2014	A-1287
69.	1396	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Zespół budowlany tzw. papieśni dolnej	10/1, 10/27, 10/25, 10/20, 10/27, 11/3	02-01	14.11.2014	A-1287
70.	268	Konstancin- Jeziorna	Mostowa 15	Pensjonat i zakład przyrodolecznicy "Hugonówka"	1/3, 1/2	03-08	21.02.2008	A-781
71.	77	Konstancin- Jeziorna	Piasa 32	Willa "Pallas Athene" wraz z ogrodem	19	03-14	25.11.1980	A-1147
72.	51	Konstancin- Jeziorna	Płsudskiego 21	Willa "Pod Dębem" wraz z ogrodem	12	03-13	20.03.1989	A-1148
73.	50	Konstancin- Jeziorna	Płsudskiego 54	Kościół parafialny rzymsko-katolicki wraz z otaczającą zielenią z zespołu sakralnego pw. Wniebowzięcia NMP w Konstancinie- Jeziornie	70	03-10	25.05.1977	A-1149
74.	272	Konstancin- Jeziorna	Potulickich 42	Willa "Stamary"	21	03-21	27.11.1989	A-1150
75.	273	Konstancin- Jeziorna	Przebieg 11	Willa "Kasztelanka" wraz z otoczeniem	9, 10, 11	03-08	26.07.2013	A-1195
76.	228	Konstancin- Jeziorna	Pułaskiego 6	Budynek mieszkalny tzw. Schronisko dla Aktorów Weteranów Scen Polskich z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151

77.	231	Konstancin- Jeziorna	Pułaskiego 6	Dom Pracy Twórczej z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
78.	229	Konstancin- Jeziorna	Pułaskiego 6	Dom ogrodnika z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
79.	1420	Konstancin- Jeziorna	Pułaskiego 6	Park z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
80.	1225	Konstancin- Jeziorna	Pułaskiego 6	Zespół budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
81.	46	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 5	Willi "Szwajcarka" wraz z ogrodem	12	03-13	03.09.1990	A-1132
82.	327	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 7	Willi "Natem" wraz z terenem	115	03-13	23.03.1993	A-1153
83.	7	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 15	Willi "Izyhail" wraz z ogrodem	16	03-13	09.08.1977	A-1154
84.	10	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 19	Willi "Maryla" wraz z ogrodem	18	03-13	05.08.1977	A-1155
85.	212	Konstancin- Jeziorna	Skargi 4	Willi "Miła" ("dworek Józł")	47	03-10	23.11.2015	A-1324
86.	208	Konstancin- Jeziorna	Skargi 7	Willi "Ustronie" wraz z ogrodem	66, 67, 64/5	03-10	12.05.1987	A-1156
87.	32	Konstancin- Jeziorna	Skargi 10	Willi "Jagiellonka" wraz z terenem posesji	51	03-10	24.12.2010	A-1035
88.	34	Konstancin- Jeziorna	Skargi 11	Willi "Urocz" wraz z ogrodem	13	03-11	06.08.1977	A-1157
89.	217	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Dom dla służby (oficyna) przy willi "Fraszka"	23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
90.	214	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Willi "Fraszka"	23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
91.	1424	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Ogród z działką przy willi "Fraszka"	23/1, 23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
92.	279	Konstancin- Jeziorna	Słomczyńska 20	Willi "Rysienka" wraz z ogrodem	27	03-09	10.08.1977	A-1159

93.	238	Konstancin- Jeziorna	Słowackiego 8	Willi "Dom Popieła" (zw. Księżówka) wraz z ogrodem	7/1, 7/2	03-05	24.05.1977	A-1160
94.	297	Konstancin- Jeziorna	Słowackiego 12	Willi "Sapieżanka" wraz z ogrodem	17	03-05	12.02.1990	A-1161
95.	117	Konstancin- Jeziorna	Sobieskiego 13	Willi "Gryf" wraz z zielenią w granicach posesji	62/1, 62/2	03-12	27.04.1983	A-1162
96.	122	Konstancin- Jeziorna	Sobieskiego 16	Willi "Zorza" wraz z parkiem	56	03-12	02.04.1996	A-1163
97.	125	Konstancin- Jeziorna	Sobieskiego 19	Willi "Zameczek" wraz z ogrodem	69	03-12	10.09.2008	A-857
98.	309	Konstancin- Jeziorna	Sułkowskiego 1	Willi "Zaglobin"	5	03-06	22.05.1971	1103/903
99.	1425	Konstancin- Jeziorna	Sułkowskiego 1	Park przy willi "Zaglobin"	5	03-06	23.12.2004	A-364
100.	333	Konstancin- Jeziorna	Sułkowskiego 2	Willi "Zrudzenie" wraz z ogrodem	10	03-06	09.09.1991	A-1164
101.	296	Konstancin- Jeziorna	Sułkowskiego 7	Willi "Zachertówka" (d. "Helunin") wraz z ogrodem	7	03-06	29.08.1983	A-1165
102.	286	Konstancin- Jeziorna	Szpitalna 14/16	Willi (narozna) wraz z działką i zielenią	51/6	03-09	05.08.1991	A-1166
103.	388	Konstancin- Jeziorna	Szpitalna 14	"Villa la Fleur" wraz z działką i zielenią	51/3, 51/4, 51/5 - zieleni, willa - 51/5	03-09	05.08.1991	A-1166
104.	233	Konstancin- Jeziorna	Środkowa 12/14	Willi "Odpoczynek" wraz z ogrodem	31/1	03-07	03.08.1977	A-1167
105.	276	Konstancin- Jeziorna	Środkowa 27	Willi "Versailles" ("Wersal") wraz z ogrodem	36, 40	03-19	27.12.1993	A-1168
106.	227	Konstancin- Jeziorna	Środkowa 30	Willi "Dziunia" wraz z ogrodem	17	03-19	08.08.1977	A-1169
107.	94	Konstancin- Jeziorna	Uzdrowskowska 5	Willi Neikenów	11	03-21	09.03.2018	A-1413
108.	181	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz 1(dawna Jaworskiego)	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Opieki św. Józefa wraz z ceglany ogrodzeniem terenu kościelnego z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	15	02-02	10.11.1977	A-1143

109.	1413	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego), Mirkowska	Układ urbanistyczny osiedla robotniczego Mirków	15, 14, 10/46, 10/26, 10/27, 10/23, 10/6, 10/24, 10/25, 10/21, 10/22, 10/5	02-02	02.11.2015	A-1319
110.	1414	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) Mirkowska	Zespół budowlany osiedla robotniczego Mirków	15, 10/26, 10/27, 10/23, 10/6, 10/24, 10/25, 10/21, 10/22, 10/5	02-02	02.11.2015	A-1319
111.	107	Konstancin- Jeziorna	Warecka 2	willa "Nike" wraz z zielenią	62	03-20	23.08.1996	A-1170
112.	211	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 9	Willi "Biały Dworek" wraz z otaczającą zielenią	41/1	03-10	18.05.1977	A-1171
113.	260	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 12 F	Willi "Malutka"	33/16	03-10	09.09.2008	A-814
114.	255	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 12 B	Willi "Mon Repas" wraz z zielenią	33/4	03-10	18.05.1977	A-1172
115.	261	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 12	Willi "Piaski"	33/27	03-10	01.12.2014	A-1272
116.	215	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 15	Willi "Marysienka" (Piaski) wraz z fragmentem ogrodzenia i otaczającym terenem leśnym z zespołu willi Marysienka	16	03-11	24.02.2003	A-45
117.	216	Konstancin- Jeziorna	Wierzejewskiego 15	Domek ogrodnika z zespołu willi Marysienka (d Piaski)	16	03-11	24.02.2003	A-45
118.	114	Konstancin- Jeziorna	Wilanowska 37 (d. 20-lecia PRL 37/37A)	Willi "Ave" wraz z ogrodem	20/1	03-15	03.08.1979	A-1173
119.	506	Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 3	Budynek papierni z zespołu papierni górnej wraz otoczeniem w promieniu 25 m.	12/5	02-02	09.06.1958	A-1174
120.	507	Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 3	Budynek magazynowy przy papierni wraz z częścią działki z zespołu papierni górnej	12/5	02-02	21.12.2001	A-16
121.	422	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 4	Willi "Swit" (tzw. Dom Stefana Żeromskiego) wraz z ogrodem	19	03-13	16.08.1968	A-1175
122.	71	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 6	Willi "Zbyszek" wraz z otoczeniem	37	03-13	25.11.2009	A-889

123.	40	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 7	Willa "Pod Wieżą" wraz ogrodzeniem od strony ulicy i otoczeniem	46	03-13	04.02.2009	A-843
124.	39	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 9	Wieża cisnierni wraz z otaczającą zielenią	47	03-13	23.05.1977	A-1176
125.	74	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 10	Willa "Anna" wraz z ogrodem	114, 97	03-13	20.05.1977	A-1177
126.	72	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 11	Willa "Helena" wraz z ogrodem	64	03-13	02.08.1977	A-1178
127.	1429	Konstancin- Jeziorna	Żółkiewskiego 17	Pozostałości zespołu budowlanego wili Julisin tj. dom służbowy ("kordegrada") i brama wjazdowa	94	03-22	28.07.2014	A-1252
128.	1393	Konstancin- Jeziorna		Zespół budowlany miasta Konstancina-Jeziornej,			28.02.1990	A-1180
129.	458	Konstancin- Jeziorna		Układ urbanistyczny miasta Konstancina-Jeziornej			28.02.1990	A-1180

Opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków

5.4. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków

Do obowiązków burmistrza należy m.in. prowadzenie gminnej ewidencji zabytków (art. 22 pkt 4 ustawy o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami), w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Zakres informacji o zabytkach nieruchomych, zawartych w karcie adresowej określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2021 r., poz. 56). Podkreślić należy, że wpisu do rejestru zabytków dokonuje się na mocy decyzji administracyjnej, doręczanej właścicielowi i podlegającej kontroli sądowej, natomiast wpis do ewidencji nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.

Konsekwencją ujęcia obiektów lub obszarów niewpisanych do rejestru zabytków w gminnej ewidencji zabytków, jest obowiązek uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków planowanych przy nich działań za pośrednictwem właściwego organu gminy lub organu administracji architektoniczno-budowlanej. Uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków w odniesieniu do ww. ustawy obiektów prowadzone są na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53. ust. 4 pkt 2, art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r.) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego (art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. -Prawo budowlane). Podstawą do sporządzenia Gminnego programu opieki nad zabytkami jest opracowana gminna ewidencja zabytków.

Gminna ewidencja zabytków jest dokumentem otwartym. Powinna być stale weryfikowana i aktualizowana.

Gminna Ewidencja Zabytków dla Gminy Konstancin–Jeziorna powstała w 2006 r. w wyniku współpracy z dawnym KOBiDZ. Jednak nowelizacja ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia z dnia 18 marca 2010 r., która weszła w życie 5 czerwca 2010 r., wprowadziła nowe wymagania co do GEZ, znacznie wzmacniając jej rolę czyniąc z niej źródło prawa miejscowego. Do art. 19 dodano ust.1a wskazujący zabytki, których ochrona musi być bezwarunkowo uwzględniona w decyzjach o ustaleniu inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzjach

o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Są to zabytki wpisane do rejestru wraz z ich otoczeniem oraz zabytki nieruchome, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

Po wejściu w życie nowelizacji Gmina Konstancin - Jeziorna przystąpiła do prac związanych z aktualizacją ewidencji. W 2011 roku, gmina zleciła przygotowanie gminnej ewidencji zabytków w formie przestrzennej bazy danych.

Przygotowanie gminnej ewidencji zabytków w formie bazy przestrzennej dla gminy takiej jak Konstancin-Jeziorna, obejmującej ponad czterysta obiektów, było wielkim wyzwaniem zarówno merytorycznym, jak też logistycznym. W pracach wzięli udział zarówno specjaliści z zakresu urbanistyki, systemów informacji przestrzennej, zagadnień konserwatorskich, oraz archeologii. Oprócz tego funkcjonował pięcioosobowy zespół terenowy dokumentujący stan faktyczny, dwóch przypisanych specjalistów z działu IT, specjalista z zakresu zagospodarowania przestrzennego oraz koordynator wykonawczy prac.

Podczas prac zweryfikowano wszystkie posiadane informacje, obejmujące wykaz MWKZ oraz GEZ przygotowany przez KOBiDZ w 2006 r. W przestrzennej bazie danych oprócz lokalizacji znalazły się także karty zabytków w formacie .pdf, oraz decyzje administracyjne i inne materiały archiwalne związane z każdym z obiektów. System pozwala również tworzyć wszelkiego typu wykazy według zadanych parametrów.

W 2015 r. przystąpiono do weryfikacji sporządzonych kart gminnej ewidencji zabytków, zleconych firmie zewnętrznej. W ramach prowadzonych prac nad gminną ewidencją zabytków została stworzona aplikacja umożliwiająca nanoszenie zmian do sporządzonych kart adresowych oraz umożliwiła tworzenie nowych kart gminnej ewidencji zabytków.

Sporządzony zbiór kart adresowych poszczególnych zabytków nieruchomości wraz z wykazem został przekazany w dniu 09.04.2018 r. do Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Warszawie w celu zaopiniowania. Pismem Nr WRD.5133.1.24.2018.DM z dnia 20.08.2018 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wniósł uwagi do przygotowanego materiału. Po wprowadzeniu uwag do sporządzonych kart Gminnej Ewidencji Zabytków ponownie zwróciliśmy się o zaopiniowanie pismem Nr PP.4123.1.2018.EB z dnia 25.10.2019 r.

Następnie Pismem Nr WRD.5133.1.24.2018.DM z dnia 29.11.2018 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków zaopiniował pozytywnie przedstawiony pismem z dnia 09.04.2018 r. oraz uzupełniony pismem z dnia 25.10.2018 r. zbiór kart gminnej ewidencji zabytków sporządzony dla Gminy Konstancin-Jeziorna.

W związku z powyższym Burmistrz Gminy Konstancin-Jeziorna wydał Zarządzenie Nr 18/VIII/2019 z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Konstancin-Jeziorna.

W dniu 29 kwietnia 2019 r. Burmistrz gminy Konstancin-jeziorna wydał kolejne zarządzenie Nr 111/VIII/2019 w sprawie zmian w Gminnej Ewidencji Zabytków. Powyższym

zarządzeniem Burmistrz Gminy Konstancin-Jeziorna dokonał włączenia dwóch obiektów do Gminnej Ewidencji Zabytków tj. willi Mariak położonej przy ul. Głowackiego 1 i budynku garażowo-gospodarczego przy willi Mariak, znajdującego się przy ul. Śniadeckich 14. Włączenie tych obiektów do Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Konstancin-Jeziorna nastąpiło w porozumieniu z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który pismem Nr WRD.5133.2.1.2019.OS z dnia 12.04.2019 r. zaopiniował pozytywnie ujęcie obu budynków w gminnej ewidencji zabytków.

Następnie w dniu 4 marca 2021 r. Burmistrz Gminy Konstancin-Jeziorna wydał Zarządzenie Nr 34/VIII/2021 w sprawie skreślenia obiektu z Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Konstancin-Jeziorna. Na mocy tego Zarządzenia skreślono z Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Konstancin-Jeziorna, przyjętej Zarządzeniem Nr 18/VIII/2019 Burmistrza Gminy Konstancin-Jeziorna z dnia 11 stycznia 2019 r., willę położoną w Konstancinie-Jeziornie przy ul. Broniewskiego 32/34, na terenie działki o nr ew. 4 z obrębu 03-03. W odniesieniu do tego obiektu Postanowieniem Nr WN.5181.7.2020.DM z dnia 20 listopada 2020 r., Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków uzgodnił roboty budowlane polegające na rozbiórce budynku mieszkalnego jednorodzinnego zlokalizowanego na działce o nr ewid. 4 z obrębu 03-03 w Konstancinie-Jeziornie przy ul. Broniewskiego 32/34 a następnie Starosta Piaseczyński wydał decyzję Nr 67/2020 z dnia 25 listopada 2020 r.

Wykreślenie tego obiektu z Gminnej Ewidencji Zabytków zaopiniował pozytywnie Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków pismem Nr WRD.5133.2.7.2021 z dnia 05.02.2021 r.

Następnie w trakcie prowadzonej procedury opiniowania Gminnego programu opieki nad zabytkami wprowadzono kolejne zmiany do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Na skutek uwag zgłoszonych przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dokonano poprawnego określenia form ochrony na kartach: zespołu dworsko-folwarcznego w Łyczynie, kaplicy cmentarnej hr. Potulickich, Mielżyńskich w Słomczynie, budynków przy ul. Piotra Skargi 18, willi „Zochna” przy ul. Wesolej 23/23A w Konstancinie-Jeziornie, Domu Aktora w Skolimowie, wykonano nową kartę dla budynku przy ul. Matejki 10 w Konstancinie-Jeziornie oraz wyłączono z GEZ zespół willi „Fraszka” przy ul. Piotra Skargi 18 w Konstancinie-Jeziornie oraz nieistniejący budynek przy ul. Niecałej 17.

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków pismem Nr WRD.5133.2.32.2021.AT z dnia 27 sierpnia 2021 r. zaopiniował pozytywnie w/w zmiany.

Gminna Ewidencja Zabytków gminy Konstancin-Jeziorna obejmuje obiekty znajdujące się w ewidencji prowadzonej przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (w tym wpisane do rejestru) oraz inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Burmistrza Gminy Konstancin-Jeziorna w porozumieniu z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Na terenie gminy Konstancin-Jeziorna znajduje się 330 zabytków nieruchomych, w tym 129 jest wpisanych do rejestru zabytków.

W Gminnej Ewidencji Zabytków znalazły się:

- Budynki,
- Cmentarze (dawny cmentarz przykościelny w Cieciszewie, Cmentarz wojenny z I wojny światowej w Oborach-Łyczyn, Cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z czasów I wojny światowej w Oborach Łyczyn, Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej w Słomczynie, Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej przy ul. Chylickiej),
- Zespoły dworskie (zespół dworsko-parkowy w Bielawie, zespół dworsko-parkowy w Kawęczynie-Turowicach, zespół dworsko-folwarczny w Oborach, zespół dworsko-folwarczny w Łyczynie),
- Zespoły sakralne (zespół sakralny p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie, zespół sakralny pw. Matki Boskiej Anielskiej w Skolimowie, zespół sakralny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Konstancinie-Jeziornie),
- Zespoły na terenie miasta ogrodu (zespół willowo-ogrodowy willi Rusalka, zespół willowo-parkowy willi Magnolia (składający się z willi murowanej, ogrodowej altany drewnianej, kapliczki z polnych kamieni i parku krajobrazowego o charakterze leśnym, zespół willi "Fraszka", zespół willi "Marysieńka" (d. Piaski), zespół pensjonatu "Corso")
- Zespoły budowlane obszaru dawnej papierni (zespół budowlany tzw. papierni dolnej, zespół papierni górnej),
- Zespół budowlany miasta Konstancina-Jeziorny,
- Układ urbanistyczny miasta Konstancina-Jeziorny,
- Zespół budowlany osiedla robotniczego Mirków,
- Układ urbanistyczny osiedla robotniczego Mirków
- Bramy wjazdowe (brama wjazdowa przy dawnej willi Julisin, brama wjazdowa przy ul. Chylickiej 46)

Aktualny spis obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków gminy Konstancin-Jeziorna zawiera tabela Nr 13.

Tabela 13. Wykaz obiektów i obszarów będących w Gminnej Ewidencji Zabytków

Wykaz obiektów i obszarów będących w Gminnej Ewidencji Zabytków - obszar Gminy Konstancin-Jeziorna								
L.p.	NR EWID.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES (ulica)	OBIEKT	NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI	OBREB	DECYZJA (data wpisu do rejestru)	NR REJESTRU
tereny wiejskie								
Bielawa								
1.	292	Bielawa		Dworek z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181
2.	290	Bielawa		Mur browaru (fragment) z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181
3.	291	Bielawa		Park krajobrazowy (wraz ze starozrzeczem rz. Jeziorcki) z zespołu dworsko-parkowego w Bielawie	888/5 i 888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181
4.	1392	Bielawa		Zespół dworsko-parkowy w Bielawie	888/5 i 888/6	0001 (BIELAWA)	14.03.2001	A-1181
Cieciszew								
5.	329	Cieciszew		Dawny cmentarz przykościelny	144	0002 (Cieciszew)		
Gassy								
6.	1438	Gassy		Historyczny układ ruralistyczny we wsi Gassy		0007 (Gassy)		
Kawęczyn								
7.	346	Kawęczyn (Turowice)		Dwór z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343
8.	350	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy I z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343
9.	351	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy II z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343
10.	352	Kawęczyn (Turowice)		Mostek parkowy III z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025
90

11.	349	Kawęczyn (Turowice)		Pawilon parkowy (tzw kaplica) z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343	
12.	348	Kawęczyn (Turowice)		Park z zespołu dworsko-parkowego w Kawęczynie-Turowicach	288/6	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343	
13.	1391	Kawęczyn (Turowice)		Zespół dworsko-parkowy w Kawęczynie-Turowicach	288/6 (częściowo), 288/7, 288/8, 288/9 (częściowo)	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343	
14.	1406	Kawęczyn (Turowice)		Otoczenie zespołu dworsko-parkowego położonego w Kawęczynie-Turowicach	288/9 (częściowo), 288/10, 288/11, 288/13 (częściowo)	0009 (Kawęczyn)	19.05.2016	A-1343	
Obory									
15.	338	Obory	ul. Literatów	Dwór z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)	19.11.1959	A-1145	
16.	311	Obory		Park z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)	19.11.1959	A-1145	
17.	341	Obory	Obory 47	Browar z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/158	0016 (Obory)			
18.	315	Obory		Dom ogrodnika z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)			
19.	541	Obory		Dawna gorzelnia z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/198, 4/193	0016 (Obory)			
20.	532	Obory	Obory 7	Dawny magazyn spirytusu z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/27	0016 (Obory)			
21.	312	Obory		Oficina z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)			
22.	313	Obory		Spichlerz z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/198	0016 (Obory)			
23.	339	Obory		Dawna stajnia koni wyjazdowych z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/175, 4/183, 4/184, 4/185	0016 (Obory)			
24.	314	Obory		Stajnia z budynkiem gospodarczym z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	2/2	0016 (Obory)			
25.	342	Obory	Obory nr 12	Budynek mieszkalny (Dom I) z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/45	0016 Obory			
26.	343	Obory	Obory nr 13	Budynek mieszkalny (Dom II) z zespołu dworsko-folwarcznego w Oborach	4/46	0016 Obory			

27.	340	Obory	Zespół dworsko-folwarczny w Oborach	II poł XVIII w, XIX w	0016 (Obory)	
Łyczyn (Obory-Łyczyn)						
28.	101	Parcela-Łyczyn	Dwór z zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/19	0015 (Obory-Łyczyn)	28.02.2000 A-949
29.	99	Parcela-Łyczyn	Park (pozostałości) wraz z drogą dojazdową z zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/19 i 62/20	0015 (Obory-Łyczyn)	28.02.2000 A-949
30.	511	Parcela-Łyczyn	Budynek gospodarczy - obora z dawnego folwarku w Łyczynie Obiekt znajduje się na terenie strefy konserwatorskiej zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/24	0015 Obory-Łyczyn	
31.	510	Parcela-Łyczyn	Budynek gospodarczy - spichlerz z dawnego folwarku w Łyczynie Obiekt znajduje się na terenie strefy konserwatorskiej zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/24	0015 Obory-Łyczyn	
32.	509	Parcela-Łyczyn	Budynek gospodarczy - stodoła z dawnego folwarku w Łyczynie Obiekt znajduje się na terenie strefy konserwatorskiej zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/24	0015 Obory-Łyczyn	
33.	508	Parcela-Łyczyn	Budynek mieszkalny - osmiorak z dawnego folwarku w Łyczynie. Obiekt znajduje się na terenie strefy konserwatorskiej zespołu dworsko-folwarczno w Łyczynie	62/25, 62/26, 62/27, 62/28, 62/29, 62/30, 62/31, 62/32	0015 Obory-Łyczyn	
34.	102	Parcela-Łyczyn	Zespół dworsko-folwarczny w Łyczynie wraz ze strefą ochrony konserwatorskiej	62/19 i 62/20	0015 Obory-Łyczyn	28.02.2000 A-949
35.	111	Parcela-Łyczyn	Cmentarz wojenny z I wojny światowej	71	0015 Obory-Łyczyn	
36.	98	Parcela-Łyczyn	Cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z czasów I wojny światowej	86	0015 Obory-Łyczyn	
37.	106	(Obory-Łyczyn) Słomczyn	Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej w Słomczynie	71	0015 (Obory-Łyczyn)	28.12.1988 A-1336
38.	112	(Obory-Łyczyn) Słomczyn	Kaplica cmentarna hr. Potulickich, Melzyńskich na terenie cmentarza rzymsko-katolickiego w Słomczynie	71	0015 (Obory-Łyczyn)	
Słomczyn						
39.	189	Słomczyn	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Zygmunta z zespołu sakralnego w Słomczynie	35	0021 (Słomczyn)	12.10.1960 A-1152

40.	188	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Kościół parafialny p.w.Św. Zygmunta z zespołu skaralnego w Słomczynie	35	0021 (Słomczyn)	12.10.1960	A-1152	
41.	190	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Prebania przy kościele parafialnym p.w. św. Zygmunta w Słomczynie z zespołu skaralnego w Słomczynie	34	0021 Słomczyn)			
42.	1434	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Ogrodzenie terenu kościelnego z zespołu skaralnego w Słomczynie	35	0021 Słomczyn)			
43.	1436	Słomczyn	ul. Wiślana 85	Dom ludowy z zespołu skaralnego w Słomczynie	34	0021 Słomczyn)			
44.	1196	Słomczyn	ul. Wiślana 83, 85	Zespół sakralny p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie	34, 35	0021 Słomczyn)			
45.	1437	Słomczyn	ul. Wiślana 27	Zespół drewnianego budynku wiatraka wraz z budynkiem murowanym	9	0021 Słomczyn)			
miasto Konstancin-Jeziorna									
46.	1455	Konstancin-Jeziorna	Batorego 12	willa	87	03-13			
47.	548	Konstancin-Jeziorna	Batorego 14	Willa Domek	121	03-13			
48.	29	Konstancin-Jeziorna	Batorego 15	Willa "Kaprys" wraz z ogrodem	26	03-13	04.12.1982	A-1129	
49.	201	Konstancin-Jeziorna	Batorego 16	Pensjonat "Ukrainka" wraz z ogrodzeniem od strony ulicy oraz ogród przy pensjonacie Ukrainka	89	03-13	09.09.2006	A-818	
50.	203	Konstancin-Jeziorna	Batorego 17	Willa "Rusałka, domek ogrodnika oraz park z zespołu willowo-ogrodowego willi Rusałka	28, 29 i 30	03-13	10.08.2000	A-962	
51.	1435	Konstancin-Jeziorna	Batorego 17	Zespół willowo-ogrodowy willi Rusałka	28, 29 i 30	03-13	10.08.2000	A-962	
52.	27	Konstancin-Jeziorna	Batorego 19	Willa "Este" wraz z ogrodem	27	03-13	26.03.2009	A-850	
53.	199	Konstancin-Jeziorna	Batorego 20	Willa "Julia" wraz z ogrodem	91	03-13	04.08.1977	A-1131	
54.	24	Konstancin-Jeziorna	Batorego 24	Willa "Eunice" wraz z ogrodem	100	03-13			

55.	26	Konstancin- Jeziorna	Batorego 25	Willia "Empire"	36	03-13		
56.	397	Konstancin- Jeziorna	Batorego 26	Willia "Czerowne Jabuszko"	101	03-13		
57.	23	Konstancin- Jeziorna	Batorego 28	Willia "Wrzos" z terenem posesji	102	03-13	26.05.2011	A-1025
58.	176	Konstancin- Jeziorna	Batorego 32, dawny numer 32/34	Budynek mieszkalno - gospodarczy (dozorówka)	104	03-13	17.05.1975	A-1133
59.	197	Konstancin- Jeziorna	Batorego 33	Willia "Wanda" wraz z ogrodem	67	03-13	05.12.1990	A-1134
60.	21	Konstancin- Jeziorna	Batorego 37	Willia "Marychna" wraz z ogrodem	68	03-13		
61.	4	Konstancin- Jeziorna	Batorego 41, 41 A	Willia "Aniela" ("Romalin") wraz z ogrodem	70, 71	03-13	12.04.1983	A-1130
62.	19	Konstancin- Jeziorna	Batorego 43	Willia "Józefina" wraz z działką i zielenią w granicach ogrodzenia	116	03-13	22.09.1988	A-1135
63.	171	Konstancin- Jeziorna	Batorego 47	Willia "Krystyna"	77	03-13		
64.	150	Konstancin- Jeziorna	Broniewskiego 16	Willia Dworek Marysinek	2	03-02		
65.	159	Konstancin- Jeziorna	Broniewskiego 18	Budynek mieszkalny	3	03-02		
66.	148	Konstancin- Jeziorna	Broniewskiego 28/30	Willia	3	03-03		
67.	302	Konstancin- Jeziorna	Ceglana 5	Willia "Stefanka"	86	03-17		
68.	336	Konstancin- Jeziorna	Chylicka	Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej przy ul. Chylickiej	8	03-24		
69.	301	Konstancin- Jeziorna	Chylicka	Kaplica grobowa Sudyków - na terenie cmentarza parafii rzymsko-katolickiej przy ul. Chylickiej	8	03-24		

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025
94

70.	394	Konstancin- Jeziorna	Chylicka 19, dawny numer 3	Młyn wodny	3	03-06		
71.	298	Konstancin- Jeziorna	Chylicka 31	Willa "Syrena" wraz z ogrodem	35	03-06	18.05.1977	A-1136
72.	1456	Konstancin - Jeziorna	Chylicka 46	Brama wjazdowa	114	03-17		
73.	300	Konstancin - Jeziorna	Chylicka 59	Willa "Lucjanówka"	55/1	03-18		
74.	60	Konstancin - Jeziorna	Czarnieckiego 4	Willa "Ida"	4/2	03-22		
75.	155	Konstancin - Jeziorna	Długa 19	Willa	26	03-02		
76.	158	Konstancin - Jeziorna	Długa 21	Budynek mieszkalny	29	03-02		
77.	1453	Konstancin- Jeziorna	Długa 30 (dawniej Wesoła 21)	willa Nasza	93/2	03-03		
78.	145	Konstancin- Jeziorna	Długa 43	willa Rodysówka obecnie Ewangelicki dom opieki "Tabita"	12	03-04		
79.	141	Konstancin - Jeziorna	Długa 57	Pensjonat "Roma"	15	03-05		
80.	142	Konstancin- Jeziorna	Długa 59 (d. 61)	Willa "Jutrzenka" ("Jerychonka")	21	03-05	22.09.1976	A-1137
81.	1408	Konstancin- Jeziorna	Długa 59	Ogród przy willi "Jutrzenka" ("Jerychonka")	21	03-05		
82.	144	Konstancin - Jeziorna	Długa 76	Willa "Jagusin"	57	03-05		
83.	132	Konstancin - Jeziorna	Gąsiorowskiego 3	Pensjonat "Jasna"	31	03-14		
84.	1412	Konstancin- Jeziorna	Gąsiorowskiego 8	Willa Edelmana i Morgensterna wraz z ogrodem	3	03-22		
85.	129	Konstancin- Jeziorna	Gąsiorowskiego 10	Willa wraz z działką i zielenią	6	03-22	19.08.1988	A-1138

86.	110	Konstancin- Jeziorna	Gąsiorowskiego 15	Willa wraz z terenem posesji	36/1	03-14	13.11.2014	A-1295
87.	1472	Konstancin - Jeziorna	Głowackiego 1	willa Mariak (Rayzachera)	13/1	01-18		
88.	246	Konstancin - Jeziorna	Graniczna 8	willa	57	03-09		
89.	240	Konstancin - Jeziorna	Graniczna 27	Willa	34	03-11		
90.	1409	Konstancin - Jeziorna	Graniczna 27	Oficyna przy willi "Piast"	34	03-11		
91.	242	Konstancin - Jeziorna	Graniczna 59	Willa "Słonko"	9	03-21		
92.	153	Konstancin - Jeziorna	Grodzka 15	Budynek mieszkalny	16	03-02		
93.	152	Konstancin- Jeziorna	Grodzka 17	Willa	24	03-02		
94.	36	Konstancin - Jeziorna	Jagiellońska 10	Budynek mieszkalny	2	03-11		
95.	33	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 14	Willa "Zosieńka"	5	03-11		
96.	243	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 21 (d. 19/21)	Altana "Zakopianka" wraz z otoczeniem	94	03-13	09.09.2008	A-825
97.	37	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 23	Willa "Eloe"	121	03-13	22.09.1976	A-1585
98.	1410	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 23	Ogród przy willi "Eloe"	część działki 121	03-13		
99.		Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 28	Willa "Witoldówka" wraz z ogrodem	51/2	03-14	10.08.1977	A-1140
100.	251	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 36	Willa "Kossakówka"	10/5	03-14		

101.	206	Konstancin- Jeziorna	Jagiellońska 37 (d. 37/37A)	Willa "Borówka" wraz z ogrodem	106	03-13	01.08.1977	A-1141
102.	103	Konstancin- Jeziorna	Jasiowa 2/4	Willa	15	03-22		
103.	104	Konstancin - Jeziorna	Jasiowa 6	Willa	16	03-22		
104.	151	Konstancin- Jeziorna	Jasna 25	Willa (dom Bukowskich) wraz z działką i zielenią	75	03-01	31.08.1990	A-1142
105.	83	Konstancin- Jeziorna	Jaworowska 4	Willa	52	03-11		
106.	90	Konstancin - Jeziorna	Jaworowska 12	Budynek mieszkalny	44	03-20		
107.	1411	Konstancin - Jeziorna	Jaworowska 15 A	Budynek mieszkalny (w drugim planie)	72	03-20		
108.	96	Konstancin - Jeziorna	Kazimierzowska 18	Willa "Agata"	34	03-17		
109.	97	Konstancin - Jeziorna	Kazimierzowska 20	Willa "Zacisze"	32	03-17		
110.	86	Konstancin - Jeziorna	Kołobrzeska 54	Dwór w Skolimowie	55/8	01-28		
111.	254	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Willa "Magnolia" z zespołu willowo-parkowego willi Magnolia	84	03-09	10.09.1998	A-1144
112.	256	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Altana ogrodowa z zespołu willowo-parkowego willi "Magnolia"	84	03-09	10.09.1998	A-1144
113.	1416	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Park z zespołu willowo-parkowego willi "Magnolia"	84	03-09	10.09.1998	A-1144
114.	1403	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 3	Zespół willowo-parkowy willi Magnolia (składający się z willi murowanej, ogrodowej altany drewnianej, kaptuczki z polnych kamieni i parku krajobrazowego o charakterze leśnym)	84, 1	03-09	10.09.1998	A-1144
115.	257	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 4	Willa "Wanda"	5	03-07		

116.	387	Konstancin- Jeziorna	Kościelna 7	Budynek mieszkalny	7	03-09		
117.	264	Konstancin - Jeziorna	Kościelna 14	Willi "Świtezianka"	29	03-07		
118.	527	Konstancin - Jeziorna	Kościelna 16	Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Anielskiej z zespołu sakralnego w Skolimowie	33	03-07		
119.	1397	Konstancin - Jeziorna	Kościelna 16, Środkowa 15	Zespół sakralny pw. Matki Boskiej Anielskiej w Skolimowie	33	03-07		
120.	265	Konstancin - Jeziorna	Kościelna 18	willi Jutrzenka	39	03-07		
121.	218	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 1	Willi "Poranek" wraz z otoczeniem	22	03-10	10.09.2008	A-816
122.	219	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 3	Oficyna	57	03-10		
123.	270	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 8	Willi "Jezioranka"	26	03-08		
124.	1427	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 8 A	Oficyna mieszkalna (budynek mieszkalno-pomocniczy) przy willi Jezioranka wraz z dwoma bramiami wjazdowymi od strony ul. Kraszewskiego	25	03-08		
125.	269	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 9	Willi "Irena"	33/3	03-10	13.04.2018	A-1414
126.	1447	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 9	Oficyna mieszkalna przy willi Irena	33/3	03-10	13.04.2018	A-1414
127.	221	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 10	Willi "Jutrzenka"	28/1	03-08		
128.	220	Konstancin- Jeziorna	Kraszewskiego 12	Willi "Krysienka"	29/1	03-08		
129.	146	Konstancin - Jeziorna	Łąkowa 9	Willi "Szeima"	73/1	03-04		
130.	3	Konstancin- Jeziorna	Matejki 10	Willi „Wierzbówka” wraz z działką i zielenią	4	03-13	07.07.1989	A-1146
131.	13	Konstancin - Jeziorna	Matejki 12	Willi "Zygmusiu" (d. "Pod Kokoszką")	5	03-13		

132.	14	Konstancin- Jeziorna	Matejki 14	Pensjonat "Biruta" wraz otoczeniem	6/1	03-13	09.09.2008	A-824
133.	15	Konstancin- Jeziorna	Matejki 18	Willa "Szarotka" (d. "Stokrotka") wraz z otoczeniem	8	03-10	26.03.2009	A-845
134.	170	Konstancin- Jeziorna	Mickiewicza 3	Willa "Sosnowka" (d. "Leonówka") wraz z otaczającym terenem leśnym	47/2	03-12	24.02.2003	A-44
135.	525	Konstancin - Jeziorna	Mickiewicza 4	Willa "Grażyna" ("Więzień")	53	03-12		
136.	12	Konstancin- Jeziorna	Mickiewicza 7	Willa "Biała" wraz z otoczeniem	50	03-12	17.12.2009	A-848
137.	184	Konstancin - Jeziorna	Mickiewicza 16	Willa "Boryszówka"	13/2	03-15		
138.	185	Konstancin - Jeziorna	Mickiewicza 26	Willa "Jasna"	3	03-15		
139.	424	Konstancin - Jeziorna	Mirkowska 34	Budynek mieszkalny wielorodzinny I na osiedlu Porąbka z zespołu budynków kolonii Edwardów	33/2	01-06		
140.	416	Konstancin - Jeziorna	Mirkowska 38	Budynek mieszkalny wielorodzinny II na osiedlu Porąbka z zespołu budynków kolonii Edwardów	33/3	01-06		
141.	418	Konstancin - Jeziorna	Mirkowska 42	Budynek mieszkalny wielorodzinny III na osiedlu Porąbka z zespołu budynków kolonii Edwardów	33/4	01-06		
142.	425	Konstancin - Jeziorna	Mirkowska 44	Budynek mieszkalny wielorodzinny IV na osiedlu Porąbka z zespołu budynków kolonii Edwardów	33/5	01-06		
143.	1093	Konstancin - Jeziorna	Mirkowska, 34, 38, 42 i 44	Zespół budynków Kolonii Edwardów	33/2, 33/3, 33/4, 33/5	01-06		
144.	118	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek dołów odciekowych i szarpaka celulozy z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
145.	165	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek gniotownika i holendrów III maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
146.	120	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek holendrów I i II maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
147.	294	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek warsztatu stolarskiego z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/25	02-01	14.11.2014	A-1287

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025
99

148.	68	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek pralni z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/57	02-01	14.11.2014	A-1287
149.	160	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek holendrów V i VI maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
150.	161	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek turbinowni z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/27	02-01	14.11.2014	A-1287
151.	124	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Północne skrzydło wykańczalni bibulki z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
152.	128	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek magazynu bibulki z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
153.	162	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek magazynu papieru i celulozy z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
154.	1432	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Komin fabryczny z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/27	02-01	14.11.2014	A-1287
155.	167	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Północna i zachodnia elewacja wykańczalni papieru z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02-01	14.11.2014	A-1287
156.	293	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek warsztatu mechanicznego z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/25	02-01	14.11.2014	A-1287
157.	41	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 51	Budynek dyrekcji z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/20	02-02	14.11.2014	A-1287
158.	18	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 49	Budynek mieszkalny tzw. Bristol (d. suszarnia) z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	11/3	02-01	14.11.2014	A-1287
159.		Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Hala maszyn papierniczych I, II, IV i VII z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02.01		
160.	164	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Hala III maszyny papierniczej z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02.01		
161.	131	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Hala maszyn papierniczych V i VI z zespołu budowlanego tzw. papierni dolnej	10/1	02.01		
162.	163	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Budynek magazynu technicznego z zespołu budowlanego tzw.papierni dolnej	10/1	02.01		

163.	1433	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Nieprzekryte ciągi komunikacyjne i place stanowiące istotne elementy zespołu, technologicznie i funkcjonalnie związane z zabrytkowymi budynkami tj: plac pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni bibułki, magazynu technicznego: odcinek ciągu komunikacyjnego pomiędzy budynkami holendrów I i II oraz VI maszyny papierniczej, ciąg komunikacyjny - dawne połączenie kolejki wąskotorowej, pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni papieru oraz warsztatu stolarskiego i warsztatu mechanicznego; ciąg komunikacyjny dawnej kolejki zakładowej, w postaci torów zachowanych wewnątrz budynku holendrów VI i maszyny papierniczej, budynek holendrów I i II maszyny papierniczej oraz na wysokości piętra - na pomoście pomiędzy budynkami holendrów V i VI oraz I i II maszyny papierniczej; jak również w postaci torów zachowanych na placu pomiędzy budynkami magazynu papieru, magazynu bibułki, wykańczalni bibułki, magazynu technicznego.	10/1, 10/27, 10/25, 10/20, 10/27, 11/3	02-01	14.11.2014	A-1287
164.	1396	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 45	Zespół budowlany tzw. papierni dolnej	10/1, 10/27, 10/25, 10/20, 10/27, 11/3	02-01	14.11.2014	A-1287
165.	517	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 47	Budynek mieszkalny wielorodzinny	11/2	02-01		
166.	43	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 56	Szpital i ambulatorium ob. przychodnia zdrowia z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/5	02-02		
167.	42	Konstancin- Jeziorna	Mirkowska 58	Dom pracowniczy ob. budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/25	02-02		
168.	140	Konstancin- Jeziorna	Moniuszki 7	willa "Mucha"	51	03-05		
169.	139	Konstancin - Jeziorna	Moniuszki 14	budynek mieszkalny	14	03-17		
170.	136	Konstancin - Jeziorna	Moniuszki 17	willa "Jawa"	64	03-05		

171.	134	Konstancin - Jeziorna	Montuski 22	budynek I z zespołu pensjonatu "Corso"	30	03-05		
172.	135	Konstancin- Jeziorna	Montuski 22A	pensjonat "Corso" z zespołu pensjonatu "Corso"	30	03-17		
173.	133	Konstancin - Jeziorna	Montuski 22B	budynek II z zespołu pensjonatu "Corso"	30	03-17		
174.	1175	Konstancin - Jeziorna	Montuski 22, 22A, 22B	zespół pensjonatu "Corso"	30	03-17		
175.	267	Konstancin - Jeziorna	Mostowa 5	Zakład przyrodolecniczy "Biały Dom"	2/4	03-08		
176.	268	Konstancin- Jeziorna	Mostowa 15	Pensjonat i zakład przyrodolecniczy "Hugonówka"	1/3, 1/2	03-08	21.02.2008	A-781
177.	1404	Konstancin - Jeziorna	Niecała 9	willa	58	03-09		
178.	385	Konstancin - Jeziorna	Niecała 19	Willi Jedynaczka	70	03-09		
179.	149	Konstancin - Jeziorna	Pańska 16	Willi "Jadziuchna"	6	03-02		
180.	82	Konstancin- Jeziorna	Piasta 12, dawny numer 10	Willi (Instytut reumatologiczny)	37/1	03-11		
181.	81	Konstancin- Jeziorna	Piasta 16	Willi "Boża Wola"	40/2	03-11		
182.	345	Konstancin- Jeziorna	Piasta 18	Willi "Wojtusin"	42	03-11		
183.	79	Konstancin - Jeziorna	Piasta 19	Willi "Kalina"	6/2	03-14		
184.	80	Konstancin- Jeziorna	Piasta 22	Willi	14/1	03-14		
185.	1452	Konstancin- Jeziorna	Piasta 24	Ogród przy willi Świerkowa	15	03-14		
186.	77	Konstancin- Jeziorna	Piasta 32	Willi "Pallas Athene" wraz z ogrodem	19	03-14	25.11.1980	A-1147
187.	545	Konstancin - Jeziorna	Pisudskiego 9	Willi "Janówka"	42	03-12		

188.	55	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 13	Pensjonat Venus"	44	03-12		
189.	56	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 15	Budynek usługowo-mieszkalny	45	03-12		
190.	51	Konstancin- Jeziorna	Piłsudskiego 21	Willa "Pod Dębem" wraz z ogrodem	12	03-13	20.03.1989	A-1148
191.	54	Konstancin- Jeziorna	Piłsudskiego 28	Willa (d. budynek szkolny)	24	03-12		
192.	57	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 31	Willa "Słoneczna"	25	03-13		
193.	59	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 42	Willa "Kamiliń"	14/1, 14/2	03-10		
194.	58	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 50	Willa Maria	59	03-10		
195.	50	Konstancin- Jeziorna	Piłsudskiego 54	Kościół parafialny rzymsko-katolicki wraz z otaczającą zielenią z zespołu sakralnego pw. Wniebowzięcia NMP w Konstancinie- Jeziornie	70	03-10	25.05.1977	A-1149
196.	48	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 54	Plebania z zespołu sakralnego pw. Wniebowzięcia NMP w Konstancinie-Jeziornie	70	03-10		
197.	1129	Konstancin - Jeziorna	Piłsudskiego 54	Zespół sakralny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Konstancinie-Jeziornie	70	03-10		
198.	222	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 3	Willa	71/1	03-18		
199.	454	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 6	Willa	42	03-18		
200.	223	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 22	Willa	78/2	03-19		
201.	224	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 28	Willa "Amisia Bogackiego"	3	03-21		
202.	225	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 36	Willa "Przedwiośnie"	7	03-21		
203.	272	Konstancin- Jeziorna	Potulickich 42	Willa "Stamary"	21	03-21	27.11.1989	A-1150

204.	396	Konstancin - Jeziorna	Potulickich 58	Willa	52	03-22		
205.	456	Konstancin - Jeziorna	Prusa 1	Budynek "Adamowo"	50	03-06		
206.	237	Konstancin - Jeziorna	Prusa 6	Kamienica	7	03-18		
207.	344	Konstancin - Jeziorna	Prusa 15	Willa Urania	43	03-07		
208.	87	Konstancin - Jeziorna	Prusa 47	Willa	57	03-11		
209.	84	Konstancin - Jeziorna	Prusa 47	Oficyna	57	03-11		
210.	275	Konstancin - Jeziorna	Przebieg 3	Willa	6, 7, 8	03-08		
211.	273	Konstancin - Jeziorna	Przebieg 11	Willa "Kasztelanica" wraz z otoczeniem	9, 10, 11	03-08	26.07.2013	A-1195
212.	154	Konstancin - Jeziorna	Przesmyckiego 11/11A/11B	Dom	4/2	03-02		
213.	1454	Konstancin - Jeziorna	Przesmyckiego 18 (d. Zubrzyckiego)	Willa Julianówka	10	03-02		
214.	228	Konstancin - Jeziorna	Pułaskiego 6	Budynek mieszkalny tzw. Schronisko dla Aktorów Weteranów Scen Polskich z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
215.	231	Konstancin - Jeziorna	Pułaskiego 6	Dom Pracy Twórczej z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
216.	229	Konstancin - Jeziorna	Pułaskiego 6	Dom ogrodnika z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
217.	1420	Konstancin - Jeziorna	Pułaskiego 6	Park z zespołu budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
218.	1225	Konstancin - Jeziorna	Pułaskiego 6	Zespół budynków Domu Aktora Weterana w Skolimowie	120	01-26	29.03.1993	A-1151
219.	44	Konstancin - Jeziorna	Saneczkowa 3	Willa	24	01-04		

220.	46	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 5	Willa "Szwajcarka" wraz z ogrodem	12	03-13	03.09.1990	A-1132
221.	327	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 7	Willa "Natem" wraz z terenem	115	03-13	23.03.1993	A-1153
222.	8	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 9	Willa "Moja"	13	03-13		
223.	45	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 11	Willa "Taira"	14	03-13		
224.	524	Konstancin - Jeziorna	Sienkiewicza 13	Pensjonat "Leliwa"	15	03-13		
225.	7	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 15	Willa "Izyhali" wraz z ogrodem	16	03-13	09.08.1977	A-1154
226.	6	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 17	Willa "Muszka"	17	03-13		
227.	10	Konstancin- Jeziorna	Sienkiewicza 19	Willa "Maryla" wraz z ogrodem	18	03-13	05.08.1977	A-1155
228.	212	Konstancin - Jeziorna	Skargi 4	Willa "Miła" ("dworek Józł")	47	03-10	23.11.2015	A-1324
229.	205	Konstancin- Jeziorna	Skargi 5	Willa "Dworek Polski"	65/2	03-10		
230.	208	Konstancin- Jeziorna	Skargi 7	Willa "Ustronie" wraz z ogrodem	66, 67, 64/5	03-10	12.05.1987	A-1156
231.	32	Konstancin- Jeziorna	Skargi 10	Willa "Jagielonka" wraz z terenem posesji	51	03-10	24.12.2010	A-1035
232.	34	Konstancin- Jeziorna	Skargi 11	Willa "Urocz" wraz z ogrodem	13	03-11	06.08.1977	A-1157
233.	217	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Dom dla służby (oficyna) przy willi "Fraszka"	23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
234.	214	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Willa "Fraszka"	23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
235.	1424	Konstancin- Jeziorna	Skargi 18	Ogród z działką przy willi "Fraszka"	23/1, 23/2	03-11	09.08.1996	A-1158
236.	283	Konstancin - Jeziorna	Ślomiczyńska 15	Willa	43	03-09		

237.	279	Konstancin- Jeziorna	Ślomiczyńska 20	Willia "Rysienka" wraz z ogrodem	27	03-09	10.08.1977	A-1159
238.	284	Konstancin- Jeziorna	Ślomiczyńska 30	Willia "Jesien"	74	03-19		
239.	285	Konstancin- Jeziorna	Ślomiczyńska 31	Willia (kolonia Jagiełłówka)	103	03-19		
240.	49	Konstancin- Jeziorna	Śloneczna 10	Willia "Różanka"	54/1	01-04		
241.	52	Konstancin- Jeziorna	Śloneczna 12	Budynek dawnej pensji Pawlickiej z zespołu dawnej pensji Pawlickiej	53/1	01-04		
242.	66	Konstancin- Jeziorna	Śloneczna 12 A	Budynek hydrofornii z zespołu dawnej pensji Pawlickiej	53/1	01-04		
243.	1121	Konstancin- Jeziorna	ul. Śloneczna 12 i 12A	Zespół dawnej Pensji Pawlickiej	53/1	01-04		
244.	63	Konstancin- Jeziorna	Śloneczna 12 B	Ośrodek "Warfieldowo"	56	01-04		
245.	457	Konstancin- Jeziorna	Ślowskiego 2	Osada młynarska	5/4	03-05		
246.	476	Konstancin- Jeziorna	Ślowskiego 4	Willia "Konstancja"	6	03-05		
247.	238	Konstancin- Jeziorna	Ślowskiego 8	Willia "Dom Popieła" (tzw. Księżówka) wraz z ogrodem	7/1, 7/2	03-05	24.05.1977	A-1160
248.	297	Konstancin- Jeziorna	Ślowskiego 12	Willia "Sapieżanka" wraz z ogrodem	17	03-05	12.02.1990	A-1161
249.	546	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 9	Pensjonat "Quo Vadis" ("Pod Jeleniem")	61	03-12		
250.	117	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 13	Willia "Gryt" wraz z zielenią w granicach posesji	62/1, 62/2	03-12	27.04.1983	A-1162
251.	122	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 16	Willia "Zorza" wraz z parkiem	56	03-12	02.04.1996	A-1163
252.	125	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 19	Willia "Zameczek" wraz z ogrodem	69	03-12	10.09.2008	A-857
253.	547	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 19 A	Budynek mieszkalny	69	03-12		
254.	127	Konstancin- Jeziorna	Sobieckiego 21	Willia "As". "ZAIKS"	73	03-12		

255.	309	Konstancin- Jeziorna	Sulkowskiego 1	Willa "Zaglobin"	5		03-06	22.05.1971	1103/903
256.	1425	Konstancin- Jeziorna	Sulkowskiego 1	Park przy willi "Zaglobin"	5		03-06	23.12.2004	A-364
257.	333	Konstancin- Jeziorna	Sulkowskiego 2	Willa "Złudzenie" wraz z ogrodem	10		03-06	09.09.1991	A-1164
258.	296	Konstancin- Jeziorna	Sulkowskiego 7	Willa "Zachertówka" (d. "Helunin") wraz z ogrodem	7		03-06	29.08.1983	A-1165
259.	287	Konstancin- Jeziorna	Szpitalna 7	Willa	21		03-08		
260.	286	Konstancin- Jeziorna	Szpitalna 14/16	Willa (narozna) wraz z działką i zielenią	51/6		03-09	05.08.1991	A-1166
261.	388	Konstancin- Jeziorna	Szpitalna 14	"Villa la Fleur" wraz z działką i zielenią	51/3, 51/4, 51/5 - zieleni, willa - 51/5		03-09	05.08.1991	A-1166
262.	1473	Konstancin - Jeziorna	Sniadeckich 14	Budynek garażowo-gospodarczy przy willi Mariak (Rayzachera)	13/1		01-18		
263.	233	Konstancin- Jeziorna	Srodkowa 12/14	Willa "Odpoczynek" wraz z ogrodem	31/1		03-07	03.08.1977	A-1167
264.	328	Konstancin - Jeziorna	Srodkowa 13	Plebania z zespołu sakralnego pw. Matki Bożej Anielskiej w Skolimowie	33		03-07		
265.	278	Konstancin- Jeziorna	Srodkowa 22	Willa "Greczynka"	6		03-19		
266.	232	Konstancin - Jeziorna	Srodkowa 23	Willa "Ziemianka"	34		03-19		
267.	276	Konstancin- Jeziorna	Srodkowa 27	Willa "Versailles" ("Wersal") wraz z ogrodem	36, 40		03-19	27.12.1993	A-1168
268.	227	Konstancin- Jeziorna	Srodkowa 30	Willa "Dziunia" wraz z ogrodem	17		03-19	08.08.1977	A-1169
269.	274	Konstancin - Jeziorna	Srodkowa 41	Willa	60		03-19		
270.	95	Konstancin - Jeziorna	Uzdrowskowa 2	Willa "Irka"	35		03-21		
271.	94	Konstancin - Jeziorna	Uzdrowskowa 5	Willa Nelkenow	11		03-21	09.03.2018	A-1413

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025
107

272.	93	Konstancin- Jeziorna	Uzdrowskowa 7	Willi Allora (Temierów)	12	03-21		
273.	181	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz 1(dawna Jaworskiego)	Kościół parafialny rzymsko-katolicki p.w. Opieki św. Józefa wraz z ceglanyim ogrodzeniem terenu kościelnego z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	15	02-02	10.11.1977	A-1143
274.	192	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 7/9	Dom dwurodzinny (domek fiński)	10/29, 10/30	02-02		
275.	193	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 11/13	Dom dwurodzinny (domek fiński)	10/31, 10/32	02-02		
276.	195	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 15/17	Dom dwurodzinny (domek fiński)	10/33, 10/34	02-02		
277.	180	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 18	Dom ludowy ob. dom kultury z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/27	02-02		
278.	196	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 19/21	Dom dwurodzinny (domek fiński)	10/35, 10/36	02-02		
279.	178	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 20	Dom pracowniczy ob. budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/26	02-02		
280.	177	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz (dawna Jaworskiego) 22	Budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/23	02-02		
281.	175	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentyłowicz	Budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/21	02-02		

		(dawna Jaworskiego) 23								
282.	174	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz (dawna Jaworskiego) 24	Budynek szkoły ob. budynek mieszkalny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/6	02-02				
283.	173	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz (dawna Jaworskiego) 25	Budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/22	02-02				
284.	172	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz (dawna Jaworskiego) 26	Budynek mieszkalny wielorodzinny z zespołu budowlanego osiedla robotniczego Mirków	10/24	02-02				
285.	1413	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz (dawna Jaworskiego) , Mirkowska	Układ urbanistyczny osiedla robotniczego Mirków	15, 14, 10/46, 10/26, 10/27, 10/23, 10/6, 10/24, 10/25, 10/21, 10/22, 10/5	02-02	02.11.2015	A-1319		
286.	1414	Konstancin- Jeziorna	Anny Walentynowicz (dawna Jaworskiego) Mirkowska	Zespół budowlany osiedla robotniczego Mirków	15, 10/26, 10/27, 10/23, 10/6, 10/24, 10/25, 10/21, 10/22, 10/5	02-02	02.11.2015	A-1319		
287.	107	Konstancin- Jeziorna	Warecka 2	willa "Nike" wraz z zielenią	62	03-20	23.08.1996	A-1170		
288.	549	Konstancin- Jeziorna	Warecka 15	"Kasyno Królewska Góra" - budynek przychodni lekarskiej	105	03-20				
289.	108	Konstancin - Jeziorna	Warecka 21	Willa	47/3	03-21				
290.	109	Konstancin - Jeziorna	Warecka 22 A	Budynek Zakładu Gospodarki Komunalnej	45/2	03-21				
291.	67	Konstancin- Jeziorna	Warszawska 64	Dworzec stacji kolejki wąskotorowej "Klarysew" (ob. budynek mieszkalny)	106	01-04				

292.	105	Konstancin - Jeziorna	Wądrozka 19	Willia	78	03-22		
293.	156	Konstancin - Jeziorna	Wesoła 23/23A	Willia "Zochna"	30, 31	03-03		
294.	288	Konstancin - Jeziorna	Widok 6	Willia "Nowina"	5	03-08		
295.	209	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 3	Willia "Blizka"	03-10	40/1		
296.	253	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 8	Willia "Zoleta"	75	03-10		
297.	211	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 9	Willia "Biały Dworek" wraz z otaczającą zielenią	41/1	03-10	18.05.1977	A-1171
298.	259	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 12 G	Willia "Sans Souci"	33/15	03-10		
299.	260	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 12 F	Willia "Malutka"	33/16	03-10	09.09.2008	A-814
300.	255	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 12 B	Willia "Mon Repas" wraz z zielenią	33/4	03-10	18.05.1977	A-1172
301.	261	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 12	Willia "Piaski"	33/27	03-10	01.12.2014	A-1272
302.	1449	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 12	Ogród przy zespole willi Socer-u	28, 33/3-33/16, 33/22, 33/23, 33/26-33/28, 76	03-10		
303.	213	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 13	Willia "Parelka"	10	03-11		
304.	215	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 15	Willia "Marysienka" (Piaski) wraz z fragmentem ogrodzenia i otaczającym terenem leśnym z zespołu willi Marysienka	16	03-11	24.02.2003	A-45
305.	216	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 15	Domek ogrodnika z zespołu willi Marysienka (d Piaski)	16	03-11	24.02.2003	A-45
306.	1223	Konstancin - Jeziorna	Wierzejskiego 15	Zespół willi "Marysienka" (d. Piaski)	16	03-11		
307.	116	Konstancin - Jeziorna	Wilanowska 35	Willia "Diana" - domek gościnny willi "Ave"	14	03-15		
308.	114	Konstancin - Jeziorna	Wilanowska 37 (d. 20-lecia PRL 37/37A)	Willia "Ave" wraz z ogrodem	20/1	03-15	03.08.1979	A-1173

309.	89	Konstancin- Jeziorna	Witwickiego 16	Willa	66	03-20		
310.	1455	Konstancin- Jeziorna	Wojewódzka 1	Willa	9/1	03-07		
311.	332	Konstancin- Jeziorna	Wojewódzka 6	Willa "Józefina"	28	03-06		
312.	85	Konstancin- Jeziorna	Wojewódzka 8 (d. Oborska 8)	Willa	34	03-06		
313.	308	Konstancin - Jeziorna	Wojewódzka 26	Willa "Leśniczówka"	33	03-18		
314.	506	Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 3	Budynek papierni z zespołu papierni górnej wraz otoczeniem w promieniu 25 m.	12/5	02-02	09.06.1958	A-1174
315.	507	Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 3	Budynek magazynowy przy papierni wraz z częścią działki z zespołu papierni górnej	12/5	02-02	21.12.2001	A-16
316.	1395	Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 3	Zespół papierni górnej	12/5	02-02		
317.		Konstancin- Jeziorna	Wojska Polskiego 5 (d. Jaworskiego 5)	Ogród przy willi "Amelin"	13/27-13/36	02-02		
318.	395	Konstancin- Jeziorna	Zielna 5	Willa	41	03-17		
319.	422	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 4	Willa "Świt" (tzw. Dom Stefana Żeromskiego) wraz z ogrodem	19	03-13	16.08.1968	A-1175
320.	71	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 6	Willa "Zbyszek" wraz z otoczeniem	37	03-13	25.11.2009	A-889
321.	40	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 7	Willa "Pod Wieżą" wraz ogrodzeniem od strony ulicy i otoczeniem	46	03-13	04.02.2009	A-843
322.	39	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 9	Wieża ciśnieniowa wraz z otaczającą zielenią	47	03-13	23.05.1977	A-1176
323.	74	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 10	Willa "Anna" wraz z ogrodem	114, 97	03-13	20.05.1977	A-1177
324.	72	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 11	Willa "Helena" wraz z ogrodem	64	03-13	02.08.1977	A-1178
325.	72	Konstancin- Jeziorna	Żeromskiego 13	Willa "Irena" (d. Podlasianka)	105	03-13		

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2022-2025
111

326.	1429	Konstancin- Jeziorna	Zółkiewskiego 17	Pozostałości zespołu budowlanego willi Julisin tj. dom służbowy ("kordegrada") i brama wjazdowa	94	03-22	28.07.2014	A-1252	
327.	258	Konstancin - Jeziorna	Źródlana 6	Budynek mieszkalny	25/1	03-10			
328.	526	Konstancin - Jeziorna	Źródlana 6/8	Restauracja "Konstancja" (d. Cafe-restaurant Elita)	26	03-10			
329.	1393	Konstancin- Jeziorna		Zespół budowlany miasta Konstancina-Jeziornej.			28.02.1990	A-1180	
330.	458	Konstancin- Jeziorna		Układ urbanistyczny miasta Konstancina-Jeziornej			28.02.1990	A-1180	
		- obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków nieruchomości Województwa Mazowieckiego							

Opracowanie własne na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Gmina Konstancin-Jeziorna jest miejscem o wyjątkowym dziedzictwie kulturowym.

Istotę zabytkowości Konstancina oddaje układ urbanistyczny obejmujący również zabytkowy zespół budowlany miasta. Jest to obszar koncentrujący w sobie różnorodne funkcje w tym lecznictwo, obejmujący setki obiektów zabytkowych, w tym zabudowy jednorodzinnej o charakterze willowym i rezydencjonalnym na dużych działkach leśnych i parkowych, pełniąc również ważną rolę siedliskową i klimatotwórczą. Ten teren odnosi się bezpośrednio do wizerunku Konstancina jako wyjątkowego w skali kraju miejsca zamieszkania i uzdrowiska. Tworzy wyjątkową całość, której siła wynika z synergii zachodzącej pomiędzy jej różnymi elementami.

Zabytkowy układ urbanistyczny i budowlany Konstancina to jedno z obliczy tej gminy. Oprócz wspaniałej zabudowy rezydencjonalnej na obszarze gminy zachowało się kilka zespołów dworskich. Najbardziej okazały jest zespół pałacowo-parkowy w Oborach

Na terenie gminy znajdują się budynki niefunkcjonującego od 2012 r. zakładu papierniczego – jednego z najstarszych w Polsce i pierwszego na terenie Mazowsza. Fabryka drukowała m.in. dokumenty na potrzeby króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. To na tym papierze wydrukowana została Konstytucja 3 Maja. W 2002 r. w odrestaurowanych i rozbudowanych budynkach starej części papierni stworzono centrum handlowe „Stara Papiernia”. Natomiast budynki w ramach Dolnej Papierni czekają na rewitalizację.

Na niepowtarzalność tej gminy składa się również dziedzictwo niematerialne, które związane jest z podtrzymywaniem lokalnych tradycji ludowo-folklorystycznych regionu Urzędza. Proces budowania tożsamości tego regionu kultywowany jest poprzez organizowane imprezy – Flis Festiwal – spotkanie kultur na Urzeczcu, Zielone Światki w Ciszycy czy działające liczne zespoły ludowe, które są obecne na uroczystościach lokalnych, a także reprezentują Gminę Konstancin-Jeziorna

6 OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ (ANALIZA SWOT)

W celu sprecyzowania priorytetów i kierunków działań Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Konstancin-Jeziorna na lata 2022-2025 oraz określenia możliwości prowadzenia ochrony i promocji zabytków Gminy sporządzono uproszczoną analizę SWOT.

Tabela 14. Analiza SWOT ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Konstancin-Jeziorna

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie walory krajobrazowe i niepowtarzalny charakter Konstancina-Jeziorny jako miasta-ogrodu; • Bogaty i różnorodny zasób zabytków na terenie Gminy Konstancin-Jeziorna, • Unikalne walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki, • Działania Gminy w zakresie rewitalizacji obiektów zabytkowych (willa Hugonówka, willa Kamilin, willa Gryf, Dom Ludowy przy ul. Anny Walentynowicz 18), • Stale poprawiający się stan zabytków (trwający remont willi Anna, willi Zbyszek, willi Zameczek, willi Sosnówka, willi Fraszka, willi Granke przy ul. Szpitalnej 14/16), • Wyznaczone atrakcyjne szlaki turystyczne, m.in. pod kątem zabytków, • Położenie geograficzne Gminy (bliskość Warszawy), • Dobre warunki sprzyjające rozwojowi agroturystyki, • Tradycja uzdrowiska, • Uwzględnianie roli zabytków w promocji turystycznej miasta, • Wysokie dochody własne budżetu gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo wysokie koszty modernizacji i remontu obiektów zabytkowych, • Niezadawalający stan zachowania części obiektów zabytkowych, • Brak skutecznej egzekucji prawa, w odniesieniu do osób, dla których indywidualny interes inwestora jest przedkładany nad dobro społeczne, tj. dobro zabytku, • Brak oznakowania obiektów zabytkowych i miejsc historycznych, • Brak komórki w Urzędzie Miasta i Gminy Konstancin-Jeziorna zajmującej się tylko zabytkami.

- Wysoki procent pokrycia terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- Aktualna GEZ,
- Bogata oferta kulturalna o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym Konstancińskiego Domu Kultury,
- Aktywna działalność organizacji społecznych działających na polu ochrony dziedzictwa kulturowego i uzdrowiska (Towarzystwo Miłośników Piękna i Zabytków Konstancina im. Stefana Żeromskiego, Fundacja Szerokie Wody),
- Funkcjonowanie „Wirtualnego muzeum Konstancina”,
- Dobra promocja Gminy – strona www bogata w informacje o zabytkach,
- Funkcjonowanie Systemu <http://gsip.konstancinjeziorna.pl>, gdzie w zakładce Gminna Ewidencja Zabytków dostępna jest informacja o każdym obiekcie i obszarze znajdującym się w Gminnej Ewidencji Zabytków,
- Pozytywne nastawienie władz gminy do ochrony zabytków oraz do zagadnień związanych z dziedzictwem kulturowym,
- Aktywnie działająca społeczność promująca dziedzictwo kulturowe gminy,
- Odbywające się cykliczne imprezy promujące Gminę Konstancin-Jeziorna, w tym zasoby dziedzictwa kulturowego: Otwarte Ogrody, Dni Konstancina Flis Festiwal, Dożynki Gminne, Wianki nad Wisłą, Zielone Świątki,
- Działające zespoły kultywujące lokalne tradycje kulturowego dziedzictwa niematerialnego mikroregionu Urzecza - Łurzyczanki

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrastająca liczba właściwie przeprowadzanych prac remontowo-budowlanych przez prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych; • Możliwość rewaloryzacji zabytków z wykorzystaniem dotacji krajowych i unijnych, szczególnie w nowym okresie programowania; • Rosnące zapotrzebowanie na turystykę w okolicach aglomeracji warszawskiej, • Postępująca cyfryzacja mediów i zasobów dziedzictwa kulturowego, • Potencjał dla rozwoju produktów regionalnych; • Kulturowanie tradycji, świadomość tożsamości lokalnej, • Promocja gminy poprzez uczestnictwo w różnych imprezach kulturalnych, • Utworzenie systemu informacji turystycznej, • Współpraca z prywatnymi właścicielami oraz organizacjami społecznymi, towarzystwami, fundacjami w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogarszający się stan techniczny niektórych obiektów zabytkowych na terenie gminy (Zespół Dolnej Papierni, wille na terenie „Stoceru”, zespół willi przy ul. Kraszewskiego), • Brak nowego mpzp dla Zespołu Dolnej Papierni, • Wtórne parcelacje, naruszające historyczny układ urbanistyczny, • Pożary i dewastacje zabytkowych budynków (willa przy ul. Witwickiego 16, budynki przy ul. Prusa 47, willa Mariak przy ul. Głowackiego 1), • Trudny dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania opieki nad zabytkami, • Starzejące się społeczeństwo, • Degradacja obiektów na terenie dawnego folwarku Kawęczyn, • Niechęć właścicieli budynków do uznawania ich obiektów za zabytkowe oraz poczucie ograniczenia ich praw własności

7 ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

7.1. Priorytety

W toku analizy, określono trzy priorytety realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Konstancin - Jeziorna. Są to:

- **Priorytet I**
Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.
- **Priorytet II**
Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.
- **Priorytet III**
Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

7.2. Kierunki działań i zadania

W ramach wymienionych priorytetów wytyczono kierunki działań i na tej podstawie wyodrębniono poszczególne zadania.

Tabela 15. Priorytet 1 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy	
Kierunki działań	Zadania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymywanie w dobrym stanie obiektów zabytkowych, prowadzenie remontów oraz prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych należących do Gminy, • Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków, • Zabezpieczenie w budżecie gminy środków finansowych na realizowanie własnych zadań w zakresie ochrony i popularyzacji zabytków i dziedzictwa kulturowego, • Kontynuowanie przyznawania dotacji zgodnie z uchwałą w sprawie określenia zasad udzielenia dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, • Monitoring stanu zachowania zabytków, • Ścisła współpraca z MWKZ w zakresie ratowania zaniedbanych zabytków, • Współpraca ze stowarzyszeniami i fundacjami działającymi na rzecz ochrony zabytków, • Podniesienie bezpieczeństwa zabytków poprzez współpracę z właściwymi służbami (Policja, Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego).
Podejmowanie współpracy z właścicielami zabytków, które są położone na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Informowanie za pośrednictwem miejskiej strony internetowej informacji dotyczących możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, ułatwiających właścicielom i zarządcom obiektów zabytkowych terminowe i prawidłowe składanie stosownych wniosków związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami, • Stosowanie zwolnień od podatku od nieruchomości w odniesieniu do budynków i gruntów wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków pod warunkiem ich utrzymania i konserwacji zgodnie z przepisami o ochronie zabytków, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej (zgodnie z art. 7 ust 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 z późn. zm.), • Promowanie i nagradzanie „dobrych praktyk” konserwatorskich przy obiektach zabytkowych (np. w postaci wyróżniania właścicieli dbających o zabytki - nagroda Burmistrza Gminy), • Informowanie właścicieli o korzyściach i możliwościach płynących z objęcia obiektów zabytkowych ochroną prawną.

Tabela 16 . Priorytet 2 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna

Priorytet II: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej	
Kierunki działań	Zadania
Opracowanie dokumentacji zasobów dziedzictwa kulturowego gminy oraz monitorowanie ich stanu zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie aktualizacji gminnej ewidencji zabytków; • Aktualizacja Systemu Informacji Przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy, • Zakładanie nowych kart adresowych dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji, a istotnych dla dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Konstancin-Jeziorna, jak również gromadzenie dokumentacji archiwalnej dla zabytków już nieistniejących
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy rozwój projektu Wirtualne Muzeum, • Dalsze organizowanie imprez plenerowych promujących dziedzictwo kulturowe na terenie gminy Konstancin-Jeziorna m.in.: Dni Konstancin, Otwarte Ogrody, Flis Festiwal, Zielone Świątki, • Organizowanie cyklicznych, tematycznych wycieczek z przewodnikiem, • Rozwijanie działalności wystawienniczej powiązanej z zabytkami Gminy i ich historią, • Popularyzacja i upowszechnianie wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowanie świadomości lokalnej, a także włączenie społeczeństwa w opiekę nad zabytkami nad zasobem dziedzictwa kulturowego, • Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • Kontynuowanie prowadzenia informacji turystycznej, • Wspieranie inicjatyw kulturalnych, promocja Urzeczka jako atrakcji turystycznej oraz dalszy rozwój Urzeckiego Parku Tematycznego, • Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym opracowań historycznych, folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy, • Kontynuowanie oznakowania tras turystycznych i ciągów spacerowych umożliwiających wędrowanie pozwalające na zapoznanie się z walorami przyrodniczymi i kulturowymi miasta i gminy Konstancin-Jeziorna

Tabela 17. Priorytet 3 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna

Priorytet III: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego
---

Kierunki działań	Zadania
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego oraz specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie i bieżąca aktualizacja gminnej ewidencji zabytków gminy Konstancin-Jeziorna, • Zawieranie w umowach sprzedaży i dzierżawy zabytków nieruchomości warunków nakładających obowiązek prowadzenia prac konserwatorskich, • Sukcesywna zmiana obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wymagających aktualizacji w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, • Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków (z zastosowaniem systemu informacji przestrzennej), • Współpraca instytucji, stowarzyszeń, sektora prywatnego na rzecz opieki nad zabytkami, • Wystąpienie do Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskami o wpis do rejestru zabytków najcenniejszych elementów dziedzictwa gminy nieobjętego ochroną na podstawie wpisu do rejestru,
Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w przygotowaniu właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania funduszy unijnych, ministerialnych i samorządowych

8 INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY KONSTANCIN - JEZIORNA

Zadania określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konstancin-Jeziorna będą wykonywane przy pomocy następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stref ochrony konserwatorskiej, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- instrumentów finansowych obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i archeologicznych, udzielanie dotacji na finansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;
- instrumentów koordynacji obejmujących między innymi realizacje zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w dokumentach strategicznych województwa mazowieckiego;
- instrumentów społecznych obejmujących między innymi działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi;
- instrumentów kontrolnych obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9 ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Konstancin-Jeziorna, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, został przedstawiony Radzie Miejskiej w celu przyjęcia go uchwałą. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Co dwa lata burmistrz będzie sporządzał sprawozdania z realizacji zadań Programu i przedstawiał je radzie miejskiej oraz wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Realizacja niniejszego programu wymaga współdziałania Burmistrza Gminy Konstancin-Jeziorna z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi

Ocena stopnia realizacji programu opieki nad zabytkami przeprowadzana jest przez radę gminy, która może posłużyć się poniższymi kryteriami:

- poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami,
- wartość finansowa zrealizowanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach należących do gminy,
- liczba zrewitalizowanych zabytków,
- liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków,
- liczba udzielonych dotacji na prace przy zabytkach,
- liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych,
- liczba wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych dziedzictwu kulturowemu,
- liczba zorganizowanych festynów, obchodów i konkursów związanych z tematyką dziedzictwa kulturowego,
- liczba utworzonych atrakcji bazujących na historii bądź zabytkach miasta,

- zakres współpracy z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego,
- liczba uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które wymagały aktualizacji w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków.

10 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady zawarte w rozdziale 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021, poz. 710 z późn. zm.). Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną, lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki z sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku.

Zadania związane z opieką nad zabytkami mogą być finansowane z następujących źródeł:

- z budżetu państwa w ramach programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- z budżetu jednostek samorządu terytorialnego: Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego, Gminy Konstancin-Jeziorna,
- z funduszy Unii Europejskiej.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków. Dotacja udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac.

W przypadku refundacji kosztów prac wniosek powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu.

Dotacja może obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;

- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w *zabytkach*, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz *zabytków* archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Standardowo dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku jeżeli:

- zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, lub
- stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Jednocześnie, łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Minister Kultury i Dziedzictw Narodowego udziela dotacji na działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego na mocy przyjętych rozwiązań wynikających z „Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020”. Szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 16 sierpnia 2017 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z 2017 r., poz. 1674).

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego co roku ogłasza programy, w ramach których można się ubiegać o dofinansowanie projektów związanych z ochroną zabytków. Aplikowanie w programach odbywa się na zasadzie konkursu, w ramach którego składa się wnioski w dwóch terminach:

I nabór –do dnia 31 października lub 30 listopada każdego roku,

II nabór –do dnia 31 marca każdego roku, o ile środki finansowe w danym programie bądź priorytecie nie zostaną wyczerpane w I naborze.

Projekty dotyczące ochrony i promocji dziedzictwa narodowego zostały zgrupowane w programie „Dziedzictwo kulturowe”, którego celem jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej.

Program Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – OCHRONA ZABYTKÓW - ma na celu zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowanego poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych i ruchomych oraz ich udostępnianie na cele publiczne. Wytyczne do programu „Ochrona Zabytków” zostały przedstawione w Załączniku do Zarządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 września 2019 roku. Wnioski o dofinansowanie mogą składać osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne, będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające taki zabytek w trwałym zarządzie. Określone regulaminem zasady dopuszczają możliwość całkowitego finansowania zadania, to jednakże wsparcie takie będzie można otrzymać tylko w szczególnych przypadkach, gdy zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną i naukową, wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac lub gdy stan zabytku wymaga niezwłocznej interwencji. Istotnym elementem branym pod uwagę przy ocenie organizatorów będzie podejmowanie

przez nich w przeszłości działań zmierzających do zabezpieczenia obiektu, będące wyrazem troski i dbałości o dziedzictwo.

W ramach programu można ubiegać się o dofinansowanie następujących rodzajów zadań:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania;
- 2) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, planowanych do przeprowadzenia w roku udzielenia dofinansowania dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych);
- 3) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków);
- 4) prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków przeprowadzonych w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków) dla zabytków wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznanych za Pomnik Historii (dotyczy wpisów indywidualnych oraz obszarowych).

Do programu nie kwalifikują się zadania, które są współfinansowane ze środków europejskich.

Jeżeli chodzi o dofinansowanie prac z budżetu Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków to odbywa się one zgodnie z art. 77 ustawy. Dotacja ta przyznawana jest ze środków budżetu państwa, będących w dyspozycji Wojewody poprzez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wnioski o dotacje w 2021 r. można było składać w terminie od 1 do 28 lutego 2021 r., w przypadku kiedy dotacja ma być udzielona na prace przy zabytku, które zostaną przeprowadzone oraz w terminie do 30 czerwca 2021 r., na prace przy zabytku, które zostały przeprowadzone w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku. Wnioski oraz nowy regulamin przyznania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków jest dostępny na stronie: www.mwkz.pl

W przypadku budżetu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego finansowanie odbywa się poprzez przyznanie dotacji na prace zgodne z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Podstawą dofinansowania jest corocznie podejmowana przez Zarząd Województwa Mazowieckiego uchwała, której załącznik określa szczegółowo zasady i tryb przyznawania dotacji, w tym maksymalną kwotę możliwego do uzyskania dofinansowania i poziom finansowania prac. Dla dotacji na rok 2021 jest to uchwała nr 94/200/2021 z dnia 19 stycznia 2021 roku. Wnioski o udzielenie dotacji w 2021 r. można składać w terminie od 25 stycznia do 22 lutego 2021 r. Maksymalna kwota dofinansowania wynosi 200 tys. złotych, poziom finansowanych prac 50%, w szczególnych przypadkach, dla zabytku o słabym stanie zachowania, dużej wartości kulturowej wymagającego podjęcia natychmiastowych prac, – 100%.

W przypadku budżetu Gminy Konstancin-Jeziorna finansowanie odbywa się w ramach przyznanej dotacji na prace zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Zasady udzielania dotacji celowych z budżetu Gminy Konstancin-Jeziorna na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane zostały określone w Uchwale Nr 619/VII/38/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 października 2017 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. Dotacje mogą zostać udzielone do wysokości środków zaplanowanych w budżecie Gminy Konstancin-Jeziorna na dofinansowanie zadań, o których mowa w uchwale. Decyzję o przyznaniu dotacji podejmuje Rada Miejska Konstancin-Jeziorna w drodze uchwały a przekazanie dotacji następuje na podstawie zawartej umowy pomiędzy Gminą Konstancin-Jeziorna a podmiotem, któremu została przyznana dotacja.

Poza źródłami finansowania pochodzącymi ze środków budżetu państwa oraz budżetu pochodzącego od samorządu, finansowanie mogło odbywać się ze środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej określonych w perspektywie 2014-2020 oraz tzw. Funduszy Norweskich (Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy).

W ramach Funduszy Unijnych głównym źródłem finansowania był: Fundusz strukturalny i Fundusz Spójności, w ramach których realizowane były następujące programy:

- .Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- .Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014–2020.

Program Infrastruktura i Środowisko wspierał przede wszystkim zabytki o dużym ponadregionalnym znaczeniu. Należą do nich w szczególności obiekty wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz uznane przez Prezydenta RP za Pomnik Historii. Maksymalna wartość kosztów całkowitych może wynosić 5 mln euro, a w przypadku obiektów znajdujących się na liście UNESCO – 10 mln euro.

Programy regionalne (RPO) finansują projekty o mniejszym budżecie. Chodzi w nich w szczególności o wsparcie zabytków o charakterze regionalnym.

Wnioski o dofinansowanie projektów są przyjmowane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w przypadku Programu Infrastruktura i Środowisko) oraz przez urząd marszałkowski województwa, na terenie którego znajduje się zabytek (w przypadku programu regionalnego)

Dodatkowo jeśli zabytek mieści się na obszarze wiejskim, można starać się o środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Fundusze z tego programu można przeznaczyć m.in. na modernizację lub wyposażanie budynków pełniących funkcje kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, ale także zabytków ruchomych i nieruchomych. O takie środki mogą się starać bezpośrednio gminy bądź instytucje kultury prowadzone przez gminy. Dysponentem tych środków są Departamenty Rolnictwa przy Urzędach Marszałkowskich oraz Lokalne Grupy Działania.

Jednakże przed nami jest nowa perspektywa finansowa UE. Negocjacje dotyczące unijnego budżetu na lata 2021-2027 rozpoczęły się wiosną 2020 r., kiedy to Komisja Europejska przedstawiła swój projekt nowej siedmioletki. Komisja Europejska liczy, że kształt nowego budżetu uda się wynegocjować i zamknąć jeszcze przed końcem tego roku, ale już wiadomo, że Polska dostanie z niego mniej pieniędzy niż w poprzedniej perspektywie.

Oprócz działań polegających na dofinansowaniu prac przy obiektach zabytkowych prowadzone są również działania mające na celu promocję właściwej opieki nad zabytkami. Konkurs „Zabytek Zadbane” jest corocznym konkursem ogłaszanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Po raz pierwszy został zorganizowany w 1975 roku. Nadzór nad konkursem sprawuje Generalny Konserwator Zabytków. Podmiotem realizującym procedurę konkursową jest Narodowy Instytut Dziedzictwa. Konkurs, skierowany jest do właścicieli, posiadaczy i zarządców zabytkowych obiektów wpisanych do rejestru zabytków, nie stanowi źródła finansowania zabytków, jednak warto o nim wspomnieć, bowiem jego celem jest promocja opieki nad zabytkami i upowszechnianie najlepszych wzorów właściwego utrzymania i zagospodarowania obiektów. W 2021 r. Gmina Konstancin-Jeziorna zgłosiła swój

udział w konkursie, zgłaszając willę Gryf położoną przy ul. Sobieskiego 13, w kategorii - adaptacja obiektów zabytkowych. Ponadto gmina Konstancin-Jeziorna zgłosiła swój udział w I edycji konkursu Renowacja Roku Zabytków Mazowsza.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTEKÓW

Ochrona zabytków znajdujących się na terenie Gminy Konstancin-Jeziorna, w rozumieniu Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jest obowiązkiem i kompetencją samorządu gminnego.

Gmina Konstancin-Jeziorna realizuje zadania własne w zakresie dziedzictwa kulturowego poprzez :

- opracowanie i aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków,
- sporządzenie i uchwalenie Programu Opieki nad Zabytkami,
- dotowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych w odniesieniu do zabytków wpisanych do rejestru zabytków,
  - dbanie o zabytki, które są własnością gminy

Wyrazem świadomej polityki gminy w zakresie ochrony zabytków są działania polegające na aktywizowaniu właścicieli zabytków, m.in. poprzez przekazywanie na cele ochrony zabytków odpowiednich środków. Zasady udzielania dotacji celowych z budżetu Gminy Konstancin-Jeziorna na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane zostały określone w Uchwale Nr 619/VII/38/2017 Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia 25 października 2017 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Zestawienie udzielonych dotacji z budżetu Gminy Konstancin-Jeziorna w latach 2005– 2017 przedstawiono w tabeli nr 18.

Tabela 18. Zestawienie udzielonych dotacji z budżetu gminy Konstancin-Jeziorna w latach 2005-2017

I.p.	Beneficjent	Rok	Zakres prac	Dotacja w PLN
1.	Parafia Rzymsko-Katolicka pod wezwaniem NMP w Konstancinie-Jeziornie ul. Piłsudskiego 54 Konstancin-Jeziorna	2005	Prace konserwatorsko-restauratorskie odtworzenia więzby dachowej, pokrycia dachowego na neogotyckim kościele w Konstancinie-Jeziornie przy ul. Piłsudskiego 54	120.000
2.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie ul. Wiślana 85	2007	Renowacja i konserwacja obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej w zabytkowym Kościele Parafialnym p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie	15.200
3.	Fundacja na rzecz Utrzymania Spuścizny po Stefanie Żeromskim ul. Wspólna 67 Warszawa	2010	Przeprowadzenie prac budowlanych, zabezpieczających zabytkowy budynek – Dom Stefana Żeromskiego, znajdujący się w Konstancinie-Jeziornie przy ul. Żeromskiego 4	50.000
4.	Rzymskokatolicka Parafia Św. Józefa Oblubienca NMP w Konstancinie-Jeziornie ul. Jaworskiego 1 (aktualnie Anny Walentynowicz 1)	2010	Prace konserwatorsko-restauratorskie przy odbudowie zabytkowych organów w kościele Św. Józefa Oblubienca NMP	100.000
5.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie ul. Wiślana 85	2011	Prace konserwatorsko-restauratorskie przy odbudowie zabytkowych organów, stanowiących wyposażenie w Kościele Parafialnym p.w. Św. Zygmunta w Słomczynie ul. Wiślana 85	100.000
6.	Rzymskokatolicka Parafia Św. Józefa Oblubienca NMP w Konstancinie-Jeziornie ul. Jaworskiego 1 (aktualnie Anny Walentynowicz 1)	2017	Dofinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich przy zabytku małej architektury: neogotyckim krzyżu przydrożnym z 1856 r. w Mirnkowie	17.397,46
7.	Osoba fizyczna	2017	Dofinansowanie prac konserwatorsko-restauratorskich przy zabytku małej architektury: kapliczce mурowanej z końca XIX wieku, znajdującej się w Bielawie	19.013,99

Opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanych z Wydziału Oświaty, Kultury i Zdrowia

Jednym z przewidzianych działań Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Konstancin-Jeziorna jest kontynuacja przyznawania dotacji właścicielom zabytków i w miarę możliwości finansowych rezerwowania w corocznej uchwale budżetowej środków przeznaczanych na ten cel. Przewidziane działanie, oprócz poprawy stanu technicznego zabytków powinny zmobilizować właścicieli zabytków (nie tylko tych wpisanych do rejestru) do intensyfikacji działań zmierzających do poprawy stanu ich zachowania zabytków.

Drugim ustawowym zadaniem Gminy Konstancin-Jeziorna jest opieka nad obiektami zabytkowymi, które są własnością gminy. Opieka nad zabytkami łączy się z obowiązkiem przeprowadzania remontów i rewitalizacji, dbania o dobry stan techniczny, finansowanie prac konserwatorskich oraz pozyskiwanie na nie środków zewnętrznych.

W latach 2016-2021 Gmina Konstancin-Jeziorna przeprowadziła wiele prac związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych, jest to:

- przebudowa budynku z 1914 r. położonego przy ul. Moniuszki 22 B na cele gminnej biblioteki, przeprowadzona w latach 2016-2017 r. Koszt inwestycji wyniósł 1 702 960,85 złotych
- przebudowa willi Kamilin z 1922 r., położonej przy ul. Piłsudskiego 42 rozpoczęła się w sierpniu 2017 r. W odrestaurowanej willi znalazły się pomieszczenia przeznaczone na sale ślubów, punkt informacji turystycznej oraz sale wystawiennicze, które będą miejscem spotkań kulturalnych. Sala Ślubów w odrestaurowanej willi 8 sierpnia 2020 r. gościła pierwszych nowożeńców. Punkt informacji turystycznej zaczął działać od 1 września 2020 r. Turyści mogą otrzymać pełną informację turystyczną oraz kulturalną. Natomiast teren wokół willi stanowi bramę wejściową do Parku Zdrojowego. Zachowane zostało też historyczne dla Konstancina – ogrodzenie. Koszt inwestycji to 6 594 335,46 złotych.
- przebudowa willi Gryf, wybudowanej w latach 1902-1905 położonej przy ul. Sobieskiego 13 została rozpoczęta w maju 2018 r. Budynek został przeznaczony w całości na cele publiczne. Na parterze została zlokalizowana filia biblioteki publicznej, piętro zajął Konstanciński Dom Kultury, natomiast drugie piętro zostało przeznaczone na świetlice środowiskową. Koszt inwestycji to 6 982 756,21 zł. Na poczet przeprowadzonych prac budowlanych Gmina Konstancin-Jeziorna pozyskała 1,4mln zł z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

- przebudowa budynku dawnego Domu Ludowego przy ul. Anny Walentynowicz 18 na cele Muzeum Wycinanki Polskiej. Prace budowlane zostały zakończone w 2021 r. Aktualnie prowadzone są prace związane ustawieniem eksponatów muzealnych. Na rzecz tego projektu Konstanciński Dom Kultury pozyskał ok. 2,5 mln unijnego dofinansowania. W ramach inwestycji powstanie sala wystawiennicza, konferencyjna, warsztatowa oraz pokoje biurowe. Multimedialna ekspozycja prezentująca wycinanki będzie połączona z dziejami miasta.

W uchwalonym budżecie gminy Konstancin-Jeziorna na rok 2021 - na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego przewidziano kwotę ponad 7 mln zł. W ramach przeznaczonych środków została uchwalona dotacja celowa dla KDK na udostępnienie zwiedzającym pamiątek po Stefanie Żeromskim w willi „Świt” położonej przy ul. Żeromskiego 4 w Konstancinie-Jeziornie. W 2021 r. wykonano remont dachu willi „Hugonówka”, w której znajduje się siedziba Konstancińskiego Domu Kultury. Zakres prac obejmował m.in.: całkowitą wymianę pokrycia dachowego, wykonanie jego wentylacji i obróbki blacharskie. Koszt inwestycji to ponad 319,4 tys. zł.

Oprócz dbania o poszczególne zabytki, gmina dokonuje kompleksowych remontów ulic w granicach dawnego założenia urbanistycznego Konstancina. Ta siatka istniejących ulic składa się na założenie przestrzenne, wpisane do rejestru zabytków, jako układ urbanistyczny decyzją z dnia 28.02.1990 r. Stosownie bowiem do art. 3 pkt 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przez układ urbanistyczny należy rozumieć przestrzenne założenie miejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;

W latach 2012–2018 gmina Konstancin-Jeziorna przeprowadziła następujące inwestycje drogowe wraz z niezbędną infrastrukturą w granicach układu urbanistycznego miasta Konstancin-Jeziorna.

Tabela 19. Inwestycje drogowe wraz z niezbędną infrastrukturą, przeprowadzone przez gminę w latach 2012-2018, w granicach układu urbanistycznego miasta Konstancin-Jeziorna

l.p.	Rok zakończenia realizacji inwestycji	Nazwa ulicy/odcinek ulicy	Nakłady na zadanie (łącznie z dokumentacją)
1.	2012	Ulica Strumykowa	242 826,80
2.	2012	Ulica Matejki (na odcinku od ul. Piłsudskiego do Parku Zdrojowego)	477 447,76

3.	2012	Ulica Jaworowska (od ul. Piasta do ul. Prusa)	341 209,79
4.	2012	Ulica Wierzejewskiego	1 656 965,84
5.	2013	Ulica Piasta (od ul. Piłsudskiego do Sanatoryjnej), ul. Jagiellońska (od ul. Piłsudskiego do ul. Wierzejewskiego)	2 398 852,47
6.	2013	Ulica Batorego (od ul. Piłsudskiego do ul. Piotra Skargi)	463 956,00
7.	2014	Ulica. Piasta (od ul. Piłsudskiego do ul. Żeromskiego), ul. Jagiellońska (od ul. Batorego do ul. Od Lasu)	1 411 669,31
8.	2014	Ulica Batorego (od ul. Piłsudskiego do ul. Jagiellońskiej)	1 706 598,96
9.	2015	Ulica Matejki (od ul. Piłsudskiego do ul. Sobieskiego)	807 328,54
10.	2015	Ulica Jagiellońska (od ul. Piłsudskiego do ul. Żeromskiego)	606 458,47
11.	2016	Ulica Piotra Skargi	1 498 661,26
12.	2016	Ulica Zakopane	526 626,20
13.	2017	Ulica Jagiellońska (od ul. Żeromskiego do ul. Batorego)	1 328 748,48
14.	2018	Ulica Sobieskiego	1 998 586,64

Opracowanie własne na podstawie informacji uzyskanej z Wydziału Inwestycji i Remontów

Na rok 2021 r. w granicach układu urbanistycznego miasta Konstancin-Jeziorna przewidziano przebudowę ul. Witwickiego, Jagiellońskiej, Piasta, Sanatoryjnej i Jaworowskiej oraz również budowę ul. Mostowej i ul. Łącznej.

Ważnym elementem szeroko pojętego zarządzania dziedzictwem kulturowym jest promocja i upowszechnianie wiedzy o zabytkach, historii i tradycjach regionu.. Od wielu lat gmina Konstancin-Jeziorna prowadzi działania związane z kulturalną i turystyczną promocją Gminy.

Bardzo ciekawą inicjatywą rozpoczętą w lipcu 2020 r., wymuszoną przez pandemię koronawirusa i prowadzoną przez Wydział Promocji i Współpracy Zagranicznej magistratu są spacer online po Konstancinie-Jeziornie. W każdy piątek na oficjalnym kanale gminy Konstancin-Jeziorna w serwisie YouTube oraz na naszej stronie internetowej są publikowane materiały wideo prezentujące mniej lub bardziej znane konstancińskie domy i wille. Celem tych spacerów jest poznanie historii i dawnych mieszkańców Konstancina. Przewodnikiem jest Elżbieta Rydel-Piskorska, instruktorka krajoznawstwa Polskiego Towarzystwa Turystyczno-

Krajoznawczego. W 2020 r., ramach wakacyjnej oferty odbył się już spacer po willi Kamilin, willi Gryf, willi Zagłobin, willi Mucha.

Na rzecz promocji tradycji Urzecza został zrealizowany dom ludowy i muzeum regionalne Urzecza w miejscu dawnej szkoły na terenie sołectwa Kępa Okrzewska. Budynek zaprojektowano w stylu olęderskim, z uwzględnieniem najbardziej charakterystycznych jego elementów, m.in. dwuspadowego dachu krytego gontem, wspartego na słupach ganku czy pionowego odeskowania szczytu. Nowy budynek wraz z zagospodarowaniem terenu wokół wykonano za kwotę ponad 2,3 mln złotych.

Instytucjami wspierającymi Gminę Konstancin-Jeziorna oraz realizującymi większość zadań Gminy w zakresie kultury i dziedzictwa kulturowego są Konstanciński Dom Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna.

Odbywające się cyklicznie imprezy, m.in. Dni Konstancina, Flis Festiwal, Otwarte Ogrody, Zielone Świątki, Wianki nad Wisłą, Tężnia Marzeń czy Festiwale – Improwizacji 321 IMPRO, Festiwal Małych Form Teatralnych pielęgnują tradycje i promują gminę Konstancin-Jeziorna.

Ponadto gmina wydatkuje środki finansowe na działania na rzecz popularyzacji kulturowego dziedzictwa w ramach Budżetu Partycypacyjnego Gminy Konstancin-Jeziorna.

W tym miejscu należy stwierdzić, że dziedzictwo kulturowe stanowi niezwykle ważny element w rozwoju gminy Konstancin-Jeziorna. Oprócz tego, że gmina Konstancin-Jeziorna jest jedynym uzdrowiskiem na Mazowszu to posiada cenne zabytki oraz bogate dziedzictwo kulturowe, które stanowi olbrzymi potencjał tego terenu.

Jednakże należy zwrócić uwagę na problemy, z którymi borykają się gminy w zakresie ochrony zabytków. Gminy nie posiadają stosownych instrumentów prawnych umożliwiających nałożenie na właścicieli zabytków obowiązku utrzymania zabytku w odpowiednim stanie. Również wydawane decyzje przez Konserwatora Zabytków nakładające na właściciela obowiązek zabezpieczenia zabytku przed dewastacją nie przynoszą zadowalających efektów. Często się zdarza, że właściciel obiektu zabytkowego czeka aż obiekt zabytkowy popadnie w ruinę, a wtedy Konserwator Zabytków wyda decyzję na jego rozbiórkę. Opuszczone, stare wille często są podpalane. Nasze wystąpienia do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego do Prokuratury czy do Mazowieckiego Konserwatora Zabytków nie przynoszą pożądanych efektów. Obiekty o ogromnych walorach historycznych, architektonicznych

niszczą na naszych oczach, dając wrażenie braku zainteresowania odpowiednich urzędów na taki stan rzeczy. Samo utrzymanie zabytku w odpowiednim stanie należy do właściciela. Jednakże brakuje prawnych restrykcji w odniesieniu do osób, które dokonują zakupu nieruchomości z budynkami zabytkowymi tylko dla gruntu nie patrząc na dobro zabytku. Co zatem robić, skoro nie mamy możliwości prawnych restrykcji w odniesieniu do osób przyczyniających się do dewastacji zabytku, poprzez zaniechanie wykonania koniecznych zabezpieczeń i konserwacji. Należy zatem promować dobre praktyki i wspierać osoby, utrzymujące zabytki w nienagannym stanie a także należy prowadzić edukację społeczną w zakresie uświadamiania istnienia dziedzictwa kulturowego na terenie gminy oraz jego potencjału dla rozwoju gospodarczego. Miejmy nadzieję, że zaproponowane zadania w opracowanym programie przyniosą efekty, bowiem dziedzictwo kulturowe, a przede wszystkim zabytki nieruchome są namacalnym świadectwem minionych epok i wydarzeń, dlatego tak ważne jest zachowanie tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń. Wielkim atutem konstancińskiej społeczności jest uwrażliwienie na dziedzictwo kulturowe. To z tej lokalnej społeczności wywodzą się miłośnicy zabytków, reagujący niejednokrotnie na wszelkie wykroczenia i dewastacje obiektów zabytkowych.

Jak czytamy w przewodniku *Kalejdoskop Konstancina-Jeziorny. Przewodnik Turystyczny* - „Konstancin-Jeziorna to miejsce o niezwykłych walorach przyrodniczych, fascynującej historii i bogatym dziedzictwie kulturowym.” Zachowanie tego dziedzictwa kulturowego jest naszym obowiązkiem i jest niezbędne do zachowania tożsamości gminy Konstancin-Jeziorna.

11 BIBLIOGRAFIA I AKTA ARCHIWALNE

- Konstancin-Jeziorna. Studium historyczno-urbanistyczne obszaru w granicach strefy ochrony konserwatorskiej, oprac. E. Pustoła-Kozłowska, M. Barbasiewicz, M. Jankowska, A. Szkurlat, M. Szkurlat, Warszawa 1996, archiwum MWKZ
- E. Pustoła-Kozłowska, E. Wartalska, Historia Papierni w Jeziornie, KHKM Nr 1/86, str. 61-81
- D. Gadomska, Układ fabryczny w Jeziornie. Studium historyczno-urbanistyczne, Warszawa 2011 (praca dyplomowa na WAPW pod kier. dr inż. K. Kimic)
- Gminna Ewidencja Zabytków Konstancin-Jeziorna, oprac. KOBIDZ Dział Badań i Dokumentacji Zabytków Mazowsza 2006-2007, archiwum MWKZ
- Gminna Ewidencja Zabytków Konstancin-Jeziorna,
- T. W. Świątek, Konstancin: wędrówka śladami ludzi i zabytków, Warszawa 1995
- J. S. Majewski, J. Siedlar, Konstancin. Wille i ogrody, Warszawa 2005
- M. Bukowińska, D. Bednarski, Miejsca pamięci powiatu piaseczyńskiego, Piaseczno 2010,
- Studium historyczno-konserwatorskie zespołu dworsko-parkowego w miejscowości Turowice-Kawęczyn, gm. Konstancin Jeziorna, oprac. M. Warchoń, wrzesień - październik 2007r., archiwum MWKZ
- Karty AZP, archiwum MWKZ,
- Karty ewidencyjne zabytków architektury i budownictwa z obszaru miasta i gminy Konstancin-Jeziorna, archiwum MWKZ,
- Problematyka ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Poradnik dla planistów i samorządów lokalnych, <http://www.nid.pl/idm.1256.ochrona-zabytkow-w-planowaniu-przestrzennym.html>,
- Kalejdoskop Konstancina-Jeziorny Przewodnik Turystyczny, Konstancin-Jeziorna 2015.

Tabele

Tabela 1. Cel szczegółowy 1, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”	15
Tabela 2. Cel szczegółowy 2, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”	16
Tabela 3. Cel szczegółowy 3, kierunki działania oraz zadania określone w „Krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022.”	16
Tabela 4. Cele strategiczne oraz zaproponowane działania w obszarze kultury i dziedzictwa określone w „Strategii rozwoju województwa mazowieckiego do roku 2030”	18
Tabela 5. Działania w zakresie zachowania ciągłości dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazów kulturowych, określone w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego”, zatwierdzonym Uchwałą nr 22/18 z dnia 19.12.2018 r.	19
Tabela 6. Obszary strategiczne, cele oraz przedsięwzięcia ustalone w „Programie Opieki nad Zabytkami w województwie mazowieckim na lata 2018-2021”	20
Tabela 7. Cel strategiczny IV oraz zadania ustalone w „Planie Rozwoju Lokalnego Powiatu Piaseczyńskiego na lata 2013 – 2023”	21
Tabela 8. Cele i kierunki działania „Programu rewitalizacji Konstancin-Jeziorna 2020+”	25
Tabela 9. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy Konstancin-Jeziorna	30
Tabela 10. Spis stanowisk archeologicznych z terenu gminy Konstancin-Jeziorna, ujętych w gminnej ewidencji zabytków	55
Tabela 11. Wykaz dóbr kultury współczesnej na terenie gminy Konstancin-Jeziorna	70
Tabela 12. Wykaz obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków na obszarze Gminy Konstancin-Jeziorna	74
Tabela 13. Wykaz obiektów i obszarów będących w Gminnej Ewidencji Zabytków ..	89
Tabela 14. Analiza SWOT ochrony dziedzictwa kulturowego gminy Konstancin-Jeziorna	113
Tabela 15. Priorytet 1 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna.....	117
Tabela 16 . Priorytet 2 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna.....	118
Tabela 17. Priorytet 3 i główne kierunki działań Programu opieki nad zabytkami gminy Konstancin-Jeziorna.....	118
Tabela 18. Zestawienie udzielonych dotacji z budżetu gminy Konstancin-Jeziorna w latach 2005-2019	130
Tabela 19. Inwestycje drogowe wraz z niezbędną infrastrukturą , przeprowadzone przez gminę w latach 2012-2019, w granicach układu urbanistycznego miasta Konstancin-Jeziorna	132

Uzasadnienie

do uchwały Nr.....Rady Miejskiej Konstancin-Jeziorna z dnia.....w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna na lata 2022-2025

Gmina zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372) w zakresie zadań własnych realizuje sprawy dotyczące zabytków i opieki nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 wymienionej ustawy, prezydent, burmistrz lub wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. Gminny program opieki nad zabytkami jest uchwalany przez radę gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Program opieki nad zabytkami to inaczej strategia gminy w zakresie ochrony zabytków, której głównym celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego jak również jego promocja wśród mieszkańców gminy i turystów. Przyjęty przez radę gminy w formie uchwały, gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej. Będzie służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opracowuje się na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym zgodnie z zakresem kompetencji.

Program opieki nad zabytkami ma na celu:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Pismem Nr WRD.5120.1.2.2021.AT z dnia 12.07.2021 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków pozytywnie zaopiniował przedłożony Gminny Program Opieki nad Zabytkami.

Ze względu na konieczność wprowadzenia zmian do Gminnej Ewidencji Zabytków na skutek zgłoszonych uwag przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz w związku z upływem czasu uznano za zasadne dokonanie przesunięcia okresu czasu na jaki został sporządzony Program. W związku z powyższym przedłożono ponownie do zaopiniowania do Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna na lata 2022-2025.

Wydana w dniu 27.09.2021 r., pozwala na przedstawienie Radzie Miejskiej Konstancin-Jeziorna sporządzony Program do uchwalenia.

Ponadto Projekt Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla gminy Konstancin-Jeziorna na lata 2022-2025 został poddany konsultacjom społecznym w terminie od 15 marca 2021 r. do dnia 31 marca 2021 r.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych wpłynęły 4 wnioski, które zostały przeanalizowane a następnie rozpatrzone przez Burmistrza Gminy Konstancin-Jeziorna.

Z-ca KIEROWNIKA
Wydziału Planowania Przestrzennego

Elżbieta Bartoszevska

